

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
TAR-YL-2008-000**

**ASKERİ BİR SÜRELİ YAYIN;
CERİDE-İ ASKERİYE
(15 Aralık 1880 / 20 Mart 1881 Yılları Arasındaki Sayıları)**

**HAZIRLAYAN
Alper YILDIRIM**

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI**

AYDIN-2008

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
TAR YL 2008 000**

**ASKERİ BİR SÜRELİ YAYIN;
CERİDE-İ ASKERİYE
(15 Aralık 1880 / 20 Mart 1881 Yılları Arasındaki Sayıları)**

**HAZIRLAYAN
Alper YILDIRIM**

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI**

AYDIN-2008

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Alper YILDIRIM tarafından hazırlanan Uzun Soluklu Askeri Bir Süreli Yayın; Ceride-i Askeriye (15 Aralık 1880 / 20 Mart 1881 Yılları Arasındaki Sayıları) başlıklı tez, 10.07.2008 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
Yrd.Doç. Dr. A. CAN TUNALI	Adnan Menderes Üniv.
Yrd.Doç.Dr. A. MEHMET EFENDİOĞLU	Dokuz Eylül Üniv.
Yrd.Doç.Dr. G. GÜNEŞ	Adnan Menderes Üniv.

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu (Tezin Türü) tezi, Enstitü Yönetim Kurulununsayılı kararıyla (Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Doç. Dr. Aslı SARAÇOĞLU
Enstitü Müdürü

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı : Alper YILDIRIM

İmza :

YAZAR ADI-SOYADI: ALPER YILDIRIM

BAŞLIK: ASKERİ BİR SÜRELİ YAYIN; CERİDE-İ ASKERİYE

ÖZET

Tez çalışmamızın ilk aşamasında, Osmanlı'da Türkçe gazete bir toplum gereksinimi olarak değil, bir devlet gereksinimi olarak ortaya çıkmış olmasından ve 1864'de Ceride-i Askerîye'nin neşir hayatına girmesinden bahsediliyor. Ceride-i Askerîye, ilk ordu gazetesi olma özelliğine sahiptir. 1864'de Bâb-ı Seraskerî yönetiminde çıkarılmış ve 1922 yılına kadar yaşatılmıştır. Ceride-i Askerîye'nin, özel teşebbüs gazetelerine göre farkı Erkan-ı Harbiye Umumi Nezareti denetiminde hazırlanarak Mekteb-i Harbiye Matbaası'nda basılmış olmasıdır. Önemi ise özel teşebbüs gazetelerine kıyasla daha uzun soluklu olmasıdır.

Tezin ikinci aşamasında ise Ceride-i Askerîyenin içeriği hakkında bilgi sunulmaktadır; Ceride-i Askerîye, askeriye ile ilgili bilgileri, okurlarına ulaştırmaktadır. Gazete her üç aylığı, yani 28 sayıdan bir cilt meydana geliyor. Bundan amaçlanan şey ise bu yayının daha derli toplu bir şekilde muhafaza edilmek istenmesinden kaynaklanıyor.

Tezin üçüncü aşamasında ise Ceride-i Askerîye'nin biçimsel yapısından bahsedilmektedir. Ceride-i Askerîye'nin Birinci cildi 15 Aralık 1880 tarihinde başlayıp, 20 Mart 1881 tarihinde son bulur. Gazete, Pazartesi ve Perşembe olmak üzere haftada iki gün yayınlanmakta olup, bir sayısı 20 para, bir yıllık aboneliği posta ücreti dahil 100 kuruştur. Ceride-i Askerîye, dergi formatında yayınlanan bir gazete olup, 15 x 21 cm. ebadındadır. Her sayısı 16 sayfadan oluşmaktadır.

Ceride-i Askerîye'nin birinci cildini ele alıp sizlere sunmak istememdeki gaye, bu kadar ayrıntılı ve farklı alanlarda sunulan bilgilerin şimdiye dek askeri tarih çalışmalarında çok fazla kullanılmamış olmasıdır. Bu amaçla, biz bu boşluğu biraz olsun kendimizce doldurmak ve bizden sonra yapılacak çalışmalara katkıda bulunabilmektir

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Ceride-i Askerîye, Erkan-ı Harbiye, Mekteb-i Harbiye Matbaası.

NAME and SURNAME: ALPER YILDIRIM

TITLE: A MILITARY PERIODICAL PUBLICATION; CERİDE-İ ASKERİYE

ABSTRACT

In the first stage of thesis work, it is stated that in Otoman Turkish newspaper existed as a government necessity ,not as a society necessity and in 1864 Ceride-i Askeriye has entered the publication world. Ceride-i Askeriye had the quality of being the first Turkish army newspaper. It was published in Bab-ı Seraskeri administration in 1864 and lasted until 1922. The difference of Ceride-i Askeriye from special enterprise newspapers is that it was prepared with the supervision of Erkan-ı Harbiye Umumi Nezareti and published in Mekteb-i Harbiye pressing house. It's importance is that this newspaper is more long-lasting then special enterprize newspaper.

In the second srage of thesis, the information about the content of Ceride-i Askeriye is presenteds newspaper's publication style, states that each three months that is twenty eight issves constitute a volume. The objective behind this is that they want to protect this publication in more well organized manner. In the third stage of the thesis, it is montioned about the formal structure of Ceride-i Askeriye. First volume starts in 15 December 1880 and finishes in 20 March 1881. The newspaper is published in two days of a week ; Monday and Thursday and it costs 20 money for an issue and it's an annual subscription fee is 100 kuruş including the post fee. Ceride-i Askeriye is a newspaper in the magazine format and in the dimension of 15x21cm. Each issue is composed of 16 pages.

The aim of my taking up a determined part of Ceride-i Askeriye and presenting it is that not using so much such a detailed information which is presented in different fields in military history works up until now means that on important resource in this fields is not considered to be important. There fore, in order to fill this emptiress and contribute the next works in this manner, my objective for examining the first volume of Ceride-i Askeriye, after the change of it's formal stucture is to help people who want to work in this field.

KEY WORDS

Ceride-i Askeriye, Erkan-ı Harbiye, Mekteb-i Harbiye Matbaası.

ÖNSÖZ

Bu çalışmaya Adnan Menderes Üniversitesi Fen –Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi olduktan sonra, 2005 yılında ders aşamasında iken başladım.

Basın tarihine olan ilgimin bu yüksek lisans dersleri aşamasında ortaya çıkması ve bununla ilgili almış olduğum dersler ile bu konuda hazırlamış olduğum seminer çalışmaları sırasında basın tarihine bakışım ve artan ilgim sonrasında yüksek lisans tez çalışmamı basınla alakalı bir konu ile ilgili olması kanaatine vardım. Yüksek lisans tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI'nın doktora ve onun öncesinde yapmış olduğu, Osmanlı Ordu Teşkilatı ile ilgili araştırmaları sırasında Askeri bir süreli yayın olan Ceride-i Askeriye'yi kullandığından bahsetmesi ve askeri tarihle ilgili çok fazla çalışmanın olmaması nedeniyle bu kaynağa yönelmiş oldum. Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI'nın 1864 yılında yayımlanmaya başlayan bu süreli yayının ilk 200 sayısını incelemiş ve Osmanlı Askeri tarihine hakim olması nedeniyle, kendi elinde bulunan Ceride-i Askeriye'nin biçim değiştirerek her 28 sayının bir cilde toplanmaya başladıktan sonra ki yayınlarının orijinal kopyalarını bana sunmasıyla birlikte kesin kararımı vererek uzun soluklu bir süreli yayın olan Ceride-i Askeriye'yi incelemeye başladım. Ayrıca, Yüksek Lisans dersleri sırasında Basın –Yayın tarihi konusyla ilgili derslerini aldığım Sayın Yrd. Doç. Dr. Günver GÜNEŞ, basın tarihi hakkında merakımı artırması ile vermiş olduğu gazete incelemeleriyle ilgili seminer çalışmaları benim bu konuyu tez konusu olarak seçmemde belirleyici bir diğer etken olmuştur.

Yüksek Lisans çalışmalarında önce ders vererek, daha sonra danışmanlık yaparak bana büyük destek veren Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI'ya özellikle ve öncelikle teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Ayrıca hem ders aşamasında, hem de tez çalışmalarım esnasındaki yardımlarından ve bana gösterdikleri yakın ilgiden dolayı Yrd. Doç. Dr. Günver GÜNEŞ , Yrd. Doç Dr. Mehmet BAŞARAN'a ve Araştırma görevlisi Dilara DAL'a çok teşekkür ederim.

Son olarak, bu Yüksek Lisans çalışmalarım sırasında maddi ve manevi desteklerini benden hiç esirgemeyen eşim Nüket'e ve benden daha fazla ilgi bekleyip de göremeyen ama anlayış gösteren sevgili kızım Gülay'a minnettarlığı belirtmeliyim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
CERİDE-İ ASKERİYE’NİN İÇERİĞİ VE BİÇİMSEL ÖZELLİĞİ.....	9
İKİNCİ BÖLÜM	
CERİDE-İ ASKERİYE’NİN CÜZ’İ RESMİ BAŞLIĞI ALTINDAKİ	
KONULARIN TASNİFİ.....	12
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
CERİDE-İ ASKERİYE’NİN CÜZ’İ GAYR-İ RESMİ BAŞLIĞI	
ALTINDAKİ KONULARIN TASNİFİ.....	17
SONUÇ	77
KAYNAKÇA	80
EKLER	82
ÖZGEÇMİŞ.....	113

KISALTMALAR

A.g.e	:	Adı geçen eser
B	:	Receb
Bkz.	:	Bakınız
C	:	Cemâziye'l-âhir
Ca	:	Cemâziye'l-evvel
Haz.	:	Hazırlayan
L	:	Şevval
M	:	Muharrem
N	:	Ramazan
Ra	:	Rebîü'l-evvel
S	:	Safer
Ss	:	Sayfa
Ş	:	Şa'ban
Z	:	Zi'l-hicce
Za	:	Zi'l-ka'de

GİRİŞ

XIX. Asır Osmanlı İmparatorluğu için Prof. Dr. İlber Ortaylı'nı da dediği gibi "İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı" olmuştur. Gerileme dönemini arkada bırakıp yıkılış dönemine giren imparatorlukta bu yıkılışı geciktirmek amacıyla birçok yenilik hareketleri uygulanmıştır. III. Selim'le başlayan yenileşme çalışmalarında öncelikle Osmanlı İmparatorluğu Ordusu'nun yenileştirilmesi amaçlanmış, II. Mahmut döneminde ise yenilik çalışmaları bürokratik alana da girmiştir. Buna rağmen yenileşme hareketlerini III.Selim'le başlatmamız tam doğru olmayacaktır. Osmanlı yenileşme çalışmaları Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Sadrazamlığı Devrinde matbaanın kurulması, Osmanlı kültüründe ve hayat tarzındaki batılılaşma girişimleri ile başlamıştır. Osmanlı yenileşme hareketleri halkın isteğiyle değil yönetici kadroların çabalarıyla olmuştur. II. Mahmut döneminde yenileşme çabalarının önünde bir engel oluşturan yeniçeri ocağı ortadan kaldırılmış ve reformlara büyük bir hızla girişilmiştir. Devlet kamuoyunu biçimlendirmek amacıyla Avrupai yöntemlere başvurarak 1831 yılında Takvim-i Vekayi'yi yayınlamaya başlamıştır. Gazetenin Türkçe, Fransızca ve zaman zaman Ermenice, Rumca, Arapça nüshaları çıkmıştır. Sade bir dil kullanılan Takvim-i Vekayi yoluyla Osmanlı Bürokrasi Dilinde de sadeleşmeye gidilmiştir.

Takvim-i Vekai yalnızca resmi tebliğ, berat veya fermanları yayınlayan bir gazete olmayıp, aynı zamanda imparatorluk sınırları içerisinde yapılan yol, bina ve köprülerle ilgili haberler ile Avrupa sanat ve kültür haberlerine de yer vermektedir. Basın halkın bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi konusunda büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenle;

Basın organları içerisinde önemli bir yeri teşkil eden gazeteler ve diğer süreli yayınlar toplumların gelişmişlik düzeylerine paralel olarak şekillenmiş ve ilerleme kaydetmiştir. Gelişmiş ve medeni toplumlara bakıldığında gazetelerin çeşitliliği ve tarafsızlığının yanı sıra her toplumda iktidar yandaşı veya çıkar gruplarına hizmet eden gazetelere de rastlamak mümkündür.

Gazeteyi, olaylardan halkı sürekli haberdar ederek kamuoyunu düzenleyen, yönetici otoriteleri uyaran, ele aldığı konular yönünden uğraş alanı sınırsız olan, bir

yayın organı olarak tanımlayan M. Nuri İnuğur'un¹ düşüncesine ilaveten gazetelerin toplumları eğiterek aydınlatan bir vasfında ifade etmeliyiz. Tabii ki tarafsız, kamuoyunun çıkarlarını ön planda tutan, belirli çıkar gruplarına hizmet etmeyen ya da iktidarların egemenliği altında olmayan basın toplumları ileriye götüreceğininide vurgulamalıyız.

Benim bu çalışmayı seçmemde, toplumları bu kadar etkileyen, büyük kitleleri yönlendirebilme gücü olan gazetelerin, yayınlandığı tarihteki toplumsal, siyasi ve ekonomik konularda bizlere bilgiler sunması açısından, beni heyecanlandırmasıdır. Osmanlı'da Tanzimat'ın ilan edilişiyile birlikte çağa ayak uydurma çabaları hız kazanmıştır. Bunun bir uzantısı olarak basın- yayım hayatı da önemli gelişmeler kaydetmeye başlamıştır. Özellikle toplumsal hayat ile ilgili birçok bilgi barındıran, dönemin düşünce yapısıyla alakalı bu gün bizlere ipuçları sunan yayım organlarının dikkatle incelenmesinde fayda vardır. İlmî çalışmaların yanında, kaynakları tanıtan literatür yayımlama faaliyetleri de hızla devam etmektedir. Bu kaynak tanıtıcı yazıların araştırmacının işini ne kadar kolaylaştırdığı herkesçe bilinen bir gerçektir. Bu araştırmacının zaman kaybını önleyen faydalı bir usuldür. Bu düşünce çerçevesinde biçimsel özelliği değıştikten sonra saklanması ve korunması açısından kolaylık olması nedeniyle her 28 sayıyı bir cild haline getirildikten sonraki Ceride-i Askeriye'nin birinci cildinin incelenmesi gerektiğine inanmam nedeniyle bu konuyu seçmiş bulunmaktayım.

Çalışmamda ele almış olduğum Ceride-i Askeriye adlı gazetenin, Osmanlı tarihinde en çalkantılı dönem olarak görülebilecek olan Tanzimat Dönemi'ne ışık tutacak olması ve bu dönemde bilinen istibdat ve çok sıkı uygulanan sansür politikalarına rağmen, yayım hayatında Birinci Dünya Savaşı sırasındaki kesintisinin dışında pek sekteye uğramadan varlığını devam ettirmiş olması en fazla dikkati çeken husustur. Öyle ki, devletin resmi gazetesi olan Takvim-i Vekayi bile II. Abdülhamit'in sansürüne uğrayarak bir süre kapatıldığı göz önünde bulundurulursa bunun önemi daha iyi anlaşılır.

Ceride-i Askeriye'yi ele almadan önce Osmanlı basını ile ilgili biraz bilgi vermek gerekirse, matbaayı Osmanlıda ilk kullananlar Yahudiler, Ermeniler ve Rumlar

¹ M.Nuriİnuğur ; “ Basın ve Yayım Tarihi”, Dar yayımları, İstanbul-2005, ss:21

olmuştur. Yahudiler 15. yüzyılın sonlarında kurdukları gazeteler İbranice basılmış iken, Ermeniler 1557'de İstanbul'da matbaalarını kurmuşlardır. Türkler ise ilk kitap basımını 1729'da gerçekleştirmiştir. Batıda ilk baskı tarihi 1440'larda gerçekleşmiş iken Türkler bunun için 239 yıl beklemiş, Türkçe ilk gazete için ise 391 yıl geçmesi gerekmiştir.²

Osmanlı yönetimi 18. yüzyılın ortasından beri hem Avrupa'da hem de ülkede çıkmakta olan bu gazetelerin varlığından haberdardı, ancak ilgisi sadece siyasi düzeydeydi. Osmanlı Bab-ı Ali'de tercüme bürosu kurarak burada Avrupa gazetelerini siyasi düzeyde takip etmekteydi.

Osmanlı'da Türkçe gazete bir toplum gereksinimi olarak değil, bir devlet gereksinimi olarak ortaya çıkmıştır. O da yine Osmanlı Devleti'nde o dönemde yaşamakta olan bir Fransızın yönlendirmesiyle. İzmir'de Le Courier de Smyrne'i çıkarmakta olan Alexandre Blacque 1829'da gazetesini kapatmış hem İstanbul'a gelmek hem de matbaasını elden çıkarmak için Serasker Hüsrev Mehmed Paşa'ya mektup yazmış, gelişen iç ve dış olaylar karşısında devlet eliyle bir gazetenin çıkarılmasının kaçınılmazlığını söyleyerek bu konuda yapabileceği katkıları anlatır. Alexandre Blacque mektubunda, çıkarılması düşünülen gazetenin dili, şekli, içeriği ve sağlayacağı faydalar, ülke içindeki dağılımı konusundaki fikirlerini belirtmiştir. Serasker Hüsrev Mehmed Paşa, Blacque'in mektubunu okuduktan sonra onu haklı bulur ve Sadaret kaymakamına bir üst yazıyla birlikte bir rapor sunar. Durum Padişah II. Mahmud'a bildirilir. II. Mahmud, Avrupa'ya kendimizi daha iyi anlatabilmek, Osmanlı hakkındaki yalan veya yanlış haberleri engellemek, en azından doğru bilgileri sunabilmek maksadıyla, Osmanlı'nın ilk Türkçe gazetesi olan Takvim-i Vekayi'nin yayınlanmasına izin verir. 1 Kasım 1831'de ilk Türkçe gazete böylece yayınlanmaya başlanır.³

Takvim-i Vekayi hem habercilik, hem eğitim, hem de devlet icraatının herkesçe bilinip buna uyması ve böylelikle birliğin sağlanması amacıyla yayımlanmıştır. Devlet eliyle yayımlandığı için resmi gazete vasfını üstlenmiştir.

² Hamza Çakır ; "Osmanlıda Basın -İktidar İlişkileri" (Azınlık Basını, Türkçe Basın ve Dış Basını), Siyasal Kitabevi, Ankara -Haziran 2002, ss:5

³ Hamza Çakır ; "Osmanlıda Basın -İktidar İlişkileri" (Azınlık Basını, Türkçe Basın ve Dış Basını), Siyasal Kitabevi, Ankara -Haziran 2002, ss: 14

İlk özel Türkçe gazete ise 31 Temmuz 1840'ta yayınlanmaya başlayan Ceride-i Havadis idi. Sahibi William N.Churcill'dir. Ceride-i Havadis içerik ve biçim yönlerinden Takvim-i Vekayi örnek alınarak çıkarılan, on günde bir yayımlanan bir gazeteydi. İlk günlerde okur sayısı 150'yi aşmayınca devlet yardımı almaya başladı. Bu da gösteriyor ki dolaylı da olsa devlet eliyle çıkarılan bir gazete konumuna getirmektedir Ceride-i Havadis'i. William Churcill'in ölümünden sonra (1864) gazete oğlu Alfred Black Churhill tarafından 1212. sayıdan sonra Ruzname-i Ceride-i Havadis adıyla yayımlanmıştır.

Bir başka özel gazete olan Tercüman-ı Ahval 21 Ekim 1860'ta yayımlandı. Kurucusu Agah Efendi'dir. Agah Efendi'ye gazetenin önemli yazarlarından olan Şinasi'de yardım ediyordu. Tercüman-ı Ahval bu iki gazeteci sayesinde ilk düşün gazetesi olma ünvanını kazanmış, basın tarihimizde önemli bir yer edinmiştir.

Diğer bir gazete Şinasi'nin çıkardığı Tasvir-i Efkâr gazetesidir. Tasvir-i Efkâr kamuoyunun sözcüsü olmaktan çok, kamuoyunu yönlendirmeye yönelik bir fikir gazetesi kimliğindedir. Gazete daha çok demokratikleşme konusunda duyarlılığı, yayında kullanmış olduğu düzeyli dil, dil ve edebiyat alanlarındaki tartışmalarla kendini göstermiştir. Aynı zamanda hükümete siyasal eleştiriler getirmesi yönetimi rahatsız ettiğinden, Türk basınının kontrol altında tutulması gerekliliği hükümetçe gerekli görülmeye başlanmıştır.⁴ Bu amaçla 1864'de ilk defa basını kontrol altında tutabilmek için "Matbuat Nizamnamesi" hazırlanarak yayınlanmıştır. Çok ağır maddi cezaların olması zaten zor ayakta duran gazeteleri tedirgin etmiş, ayrıca hükümetin keyfiyetine bırakılan kapatma cezaları sansürün ne kadar katı uygulanacağını göstergesi olmuştur.

Agah Efendi 1860'da Tercüman-ı Ahval gazetesini çıkarmak için, Ceride-i Havadis gibi Bab-ı Ali'ye bağlı olacağına dair söz vererek yayın izni almıştır. Bu nedenle hükümetin aleyhinde yazması da imkansızdı. Ancak 1861'de Ziya Paşa'nın yazmış olduğu yazıda devletin eğitim faaliyetleri eleştirilince, gazete 2 hafta süreyle kapatılmıştır. Bu basında yasal olmayan ilk kapatma cezası olmuştur.

⁴ Hamza Çakır ; "Osmanlıda Basın -İktidar İlişkileri" (Azınlık Basını, Türkçe Basın ve Dış Basın), Siyasal Kitabevi, Ankara -Haziran 2002, ss: 35

II. Abdulhamit'in tahta çıktığı yıl olan 1876'da Kanun-i Esasi hazırlanıp yürürlüğe konmuş, ardından Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı toplanmış böylece I. Meşrutiyet Dönemi başlamıştır. Ancak çok geçmeden Osmanlı –Rus savaşını bahane edip Kanun-ı Esasi'nin verdiği yetkiye dayanarak Meclisi kapatan ve anayasayı uygulamayan II. Abdulhamit, meclisce hazırlanan Matbuat Kanunu'nu yürürlüğe koymamıştır. Artık basın ve yayın alanı her geçen yıl şiddeti ve kapsamı artan sansürün çemberine girmiştir. Dergiler kapatılarak ya da imtiyazları iptal edilerek birer birer ortadan kaldırılmıştır. Kimi gazeteler sıkı yönetim baskısıyla, kimisi de sona erip okuyucu sayısı azaldığı, ya da “Kaime” denilen kağıt para yüzünden piyasaların alt üst olup kağıt fiyatları arttığı için, tirajları düşmesi nedeniyle kapandı. Geriye Saraya yakın ya da suya sabuna dokunmayan gazeteler kalmıştır.⁵

Öyle ki Takvim-i Vekayi padişahın nişan vermesini konu alan bir resmi bildirimde “Nişan İtası” sözü “Nişan Hatası” gibi okunacak biçimde dizilince II. Abdülhamit'in emriyle kapatılmıştır. II. Meşrutiyet ilan edilince yeniden çıkarılmaya başlanmıştır. Yani her ne kadar da devletin resmi gazetesi olsa da II. Abdülhamit'in sansüründen kurtulamamıştır.

II. Abdulhamit döneminde gazete, dergi ve kitaplar üzerine sansürün baskısı her geçen gün artarken, matbaacılıkla ilgili sıkı sınırlama ve koşullar konuldu. Bu dönemde ilk olarak Matbaalar Nizamnamesi ile tanışıldı. 1857 tarihli Basmahane Nizamnamesi'ni geçersiz kılan bu düzenleme 1884 tarihlidir. Her nedense 1887'de iradesi çıkmış 1888'de yayınlanmıştır.

II. Abdülhamit basını susturmak için 1878'de sadık adamlarından bir sansür heyeti oluşturarak bu heyeti Matbuat Müdürlüğü kalemine bağlamıştır. Bu tarihten başlayarak baskıcı yaklaşımın oluşturduğu düzen giderek sertleşmiştir. Gazetelerin sansürü Dahiliye Nezareti'ne bağlı olan Matbuat Müdüriyetinde yapılmaktaydı. II. Abdülhamit 1881'de sansürle görevli kurumlara gönderdiği bir iradede hükümet

⁵ Necdet Ekinci ; “Türk Basın Tarihinden Kesitler”, *Türkler Ansiklopedisi*, 14. cild, Ankara-2002, ss: 675-680

aleyhindeki kitap, gazete ve diğer basın envanterinin toplanması ve bu konuda daha dikkatli olunmasını istemiştir.⁶

“Murat, Yıldız, Vatan, Millet, Hürriyet, İhtilal, Mecnun, Zehir ve İntihar” gibi sözcüklerden korkmak gibi garip bir psikoz topluma hakim oldu. “Haberdan korkmak giderek gerçekten korkmak şekline dönüştü. Çare, çözüm aramak yerine gerçekleri gizleme yoluna gidildi. Bu psikoz, kurumları gerçek görevlerinden uzaklaştırmıştır. Özellikle yurt dışı temsilcilikleri Avrupa gazetelerindeki en basit haberleri izleyen ve Jön Türk kovalayan kurumlar haline getirmiştir.⁷

İşte böyle bir süreçte yayın hayatına giren ve bu kadar sıkı sansür politikasına rağmen neredeyse hiç kesintiye uğramadan varlığını sürdüren Ceride-i Askeriye bu yüzden bile incelenmeye değerdir. Bana göre, Ceride-i Askeriye gazetesinin neredeyse hiç kesintiye uğramamasının sebebi büyük ihtimalle askeri kökenli olmasıdır. Çünkü II. Abdülhamid’in mutlak otoriteye dayalı istibdat döneminde en çekindiği kurum askeriye ve bu yüzden onların hem tepkisini çekmemek hem de askeri kurumların başında yer alan üst rütbeli kişilerin kendisine sadık bireylerden oluşması nedeniyle iktidarına yönelik aykırı ve tehdit edici haberlerin yayınlanmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Ceride-i Askeriye⁸, yayın hayatına başladığı dönemde var olan diğer gazetelere göre sürekliliği ve içeriği açısından önemli bir yayın organıdır. İlk sayısı 16 Ocak 1864 tarihinde yayınlanan Ceride-i Askeriye’nin günümüze kadar tarih araştırmalarında ve özellikle Askeri tarih çalışmalarında çok az kullanıldığı görülmektedir. Ceride-i Askeriye (1864)Türkiye’de yayınlanan ilk “resmi” dergi olması nedeniyle oldukça önemlidir.

Kahraman Şakul “Osmanlı tarihinin genç araştırmacılarına yöntem, kaynak ve yaklaşım konularında yol göstermek amacıyla yapılan bir çalışmada Osmanlı

⁶ Hamza Çakır ; “Osmanlıda Basın -İktidar İlişkileri” (Azınlık Basını, Türkçe Basın ve Dış Basın), Siyasal Kitabevi, Ankara –Haziran 2002, ss:57

⁷ Orhan Koloğlu ; “Basın”, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi” 12. cild, İletişim Yayınları- İstanbul, ss: 82–83

⁸ *Ceride-i Askeriye’nin tam bir koleksiyonu Ankara Milli Kütüphane’de bulunmaktadır. Türk Tarih Kurumu ve İstanbul Kütüphaneleriyle, diğer kütüphanelerde de yer aldığı bilinmektedir. Bkz. Hasan Duman, Osmanlı –Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828–1928), I. Cilt, Ankara 2000, s: 202–203.*

harbiyesine meşru bir araştırma alanı olarak tek bir satırla olsun değinilmemiştir”⁹ diyerek bir gerçeğe parmak basmıştır. Aynı şekilde askerî kurumlarca yayınlanan gazete, dergi ve diğer yayımlar da hak ettiği ilgiyi görmemiştir. Öyle ki askerlerce yapılan Askerî tarih çalışmalarında bile bu yayınlara pek rağbet edilmediği görülmektedir. Aynı şekilde Türk basın tarihi ile alakalı kitaplarda da askerî gazetelere hak ettikleri yer verilmemiştir. Bu eserlerin bazılarında askerî basından hiç bahsedilmemektedir.¹⁰ Sadece bazılarında kısaca değinilmektedir. Hasan Refik Ertuğ “1864’de Ceride-i Askerîye ve 1865’de Takvim-i Ticaret unvanlı dergiler neşir hayatına girmişlerdir”¹¹ diye kısaca bahsetmektedir. Aynı şekilde Hıfzı Topuz da eserinde birer cümle ile askerî gazetelerden bahsetmiştir.¹² İlhan Yerlikaya bir çalışmasında dolaylı olarak “Ceride-i Askerîye”ye değinmektedir.¹³ Fuat Süreyya Oral bu gazete hakkında en çok bilgi verendir. O eserinde Ceride-i Askerîye’den “ilk Türk ordu gazetesidir. 1864’de Bâb-ı Seraskerî yönetiminde çıkarılmış ve 1922 yılına kadar yaşatılmıştır”¹⁴ şeklinde bahsetmektedir. Yine aynı müellif diğer bir Askerî gazeteden “Ceride-i Bahriyye”den de kısaca söz etmektedir.¹⁵ M.Nuri İnuğur ve Orhan Koloğlu’da¹⁶ Ahmet Mithat Paşa vesilesiyle Ceride-i Askerîye’den bahsetmektedirler.¹⁷ Bülent Varlık ise mezkûr gazeteden “Mecmua-i Ceride-i Askeriyye”¹⁸ diye bahsetmektedir. Ayrıca Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI, daha

⁹ Kahraman Şakul; “Osmanlı Askerî Tarihi Üzerine Bir Literatür Değerlendirmesi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, İstanbul 2003, s: 529

¹⁰ Server İskit; *Türkiye’de Neşriyat Hareketleri*, İstanbul 1939

¹¹ Hasan Refik Ertuğ; “Türk Basını Nasıl Doğdu ve Gelişti?”, *Yeni Türkiye*, bt ?, s: 180

¹² Hıfzı Topuz; *II. Mahmut’dan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul 2003, s:68,389

¹³ İlhan Yerlikaya; *II. Abdülhamid Döneminde Basın- Yarı Resmî Vakıf Gazetesi (1875-1884)*, Kırkkale 1996, s: 11,132,139, (Vakit Gazetesi Balkanlardaki savaş haberlerini verirken bazı haberleri Ceride-i Askeriye’ye dayanarak teyit etmiştir.)

¹⁴ Fuat Süreyya Oral; *Türk Basın Tarihi 1728-1922, 1831-1922, Birinci kitap- Osmanlı İmparatorluğu Dönemi (by ?-bt?)*,s: 101, (Fuat Süreyya Oral Ceride-i Askeriye hakkında şunları yazmaktadır: “Haftalık gazetenin ciddi sevk ve idare altında çıkarılabilmesi için, Fuat Paşanın bir tezkire ile Şinasi’den yardım istediğine hatta bizzat meşgul olmasını dilediği bazı kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bu da bu işe verilen önemi gösterir. Şinasi’nin bu vazifeyi kabul veya reddettiğine dair bir kayıt bulunamamıştır. Bu vazifenin o sırada Bağdat’tan dönmüş olan Ahmet Mihat Efendi tarafından yerine getirilerek gazetenin birkaç sene çıkarıldığı anlaşılmaktadır. S: 102. İlhan yerlikaya’da şu bilgileri vermektedir: “Ahmet Mithat Efendi Basiret’deki bu yazarlığından başka, İstanbul’da bulunduğu süre içinde Ceride-i Askeriye’de bir buçuk sene baş yazarlık yapmıştır. s:11)

¹⁵ age. s: 101

¹⁶ Orhan Koloğlu; “Osmanlı Basını: İçeriği ve Rejimi”, *Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, cilt:12,1985, ss: 88

¹⁷ M. Nuri İnuğur; *Basın ve Yayın Tarihi*, Dar yayınları, İstanbul 2002, s:282

¹⁸ Bülent Varlık; “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, *Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, cilt:12, s: 114, (Bülent Varlık gazeteden hem mecmua hemde ceride olarak bahsetmektedir. Bu hususta bir yanlış anlama olsa gerektir. Zira kasedilen gazetenin üstünde sadece “Ceride-i Askeriye” kaydı bulunmaktadır. Zaten gazete ayrı, mecmua ayrıdır. Gazeteninaynı anda mecmua olması herhalde mümkün değildir. Ayrıca Şinasi’nin dergide çalıştığı kaydedilmektedir. Ancak yukarıda da açıklandığı üzere bu konuda kesin bir bilgi yoktur.)

önce Tarih Araştırmaları Dergisinde kaleme almış olduğu “Ceride-i Askeriye’nin Tarih Araştırmalarındaki Yeri” adlı makalesinde Ceride-i Askeriye’nin 23 Şaban sene 1280 (1 Şubat 1864) tarihinde çıkmaya başlayan bu gazetenin, ilk 200 sayısını inceleyerek değerlendirmiştir. Burada “İlk sayısı 23 Şaban sene 1280 (1 Şubat 1864) tarihinde çıkan bu gazete, ne yazık ki bugüne kadar askeri tarih araştırmalarında ihmal edilmiş, kullanılmamış çok önemli bir kaynaktır.” demektedir.¹⁹ Türk basın tarihinin ilk gazetesi(resmi gazete) Takvim-i Vekâyi 25 Cemaziyel-evvel 1247’de(1831) yayın hayatına girmiştir.²⁰ Hür teşebbüsün hemen arkasından, Ceride-i Askerîyye’nin 1864 senesinde yayımlandığı dikkate alınırca Türk basın tarihi açısından önemi bir kez daha ortaya çıkar.

Basın, günümüzde kamuoyunu yönlendirmede ve bilgilendirmede en etkili araçlardan biri olarak görülmektedir. Basımevlerinin gelişmeye başladığı dönemden itibaren basın, önemli bir güç olmuş ve siyasi iktidarlar basını kontrol altında tutmaya çalışmışlar, kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya gayret göstermişlerdir. Fakat genellikle iktidara destek veren basının karşısında farklı görüş ve düşünceleri savunan muhalif basında varlığını ortaya koymakta gecikmemiştir. Böyle bir durumda siyasi iktidarın otoriter olması muhalif basının ömrünü kısaltmıştır. Toplumda yönetenlerle yönetilenler arasındaki ilişkiyi en iyi gözlemleyen ve ciddi şekilde kamuoyu oluşturma gücüne sahip olan basının, var olduğu dönemle ilgili olarak biz tarihçilere önemli bir kaynak olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak her kaynakta olduğu gibi, objektifliği sorgulanabilir olsa da var olduğu dönemin vakanüvistleri gibi çalıştıkları göz ardı edilemez.

¹⁹ Ayten Can Tunalı; “Ceride-i Askeriye’nin Tarih Araştırmalarındaki Yeri”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 2005, XXIV. Cilt, sayı: 37, Ankara-2005/Mart, ss: 197.

²⁰ *Eski Harfli Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu*, cilt: 1, Ankara1987, s:250

1. BÖLÜM: CERİDE-İ ASKERİYE’NİN İÇERİĞİ VE BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

Türk Silahlı Kuvvetleri devamlılığı olan en eski ve düzenli kuruluşlarımızdan birisidir. Özellikle yeniliklere açık ve çağa ayak uydurmakta diğer kurum ve kuruluşlardan daha yatkın olduğu söylenebilir. Türk silahlı Kuvvetleri, bu özellikleri doğrultusunda basın-yayın alanlarında da diğer devlet kurum ve kuruluşlarına önderlik yapmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk resmi gazetesi olan “Takvim-i Vakayi”nin 1831 tarihinde yayınlanmaya başlamasından sonra, yayın hayatına katılan birçok özel teşebbüs gazetesi olmuştur. Bunların peşi sıra 1864’de Türklerin ilk askeri gazetesi olma özelliğini taşıyan “Ceride-i Askeriye” adıyla bir gazete daha yayın hayatına katılmıştır.

Ceride-i Askeriye’nin, özel teşebbüs gazetelerine göre farkı Erkan-ı Harbiye Umumi Nezareti denetiminde hazırlanarak Mekteb-i Harbiye Matbaası’nda basılmış olmasıdır. Yani Askeriye destekli bir gazetedir. Önemi ise özel teşebbüs gazetelerine kıyasla daha uzun soluklu olmasıdır.

1864’te yayın hayatına katılan Ceride-i Askeriye, kısa süreli de olsa yayın hayatına ara vermesinin²¹ yanı sıra, farklı isimlerle de olsa²² 1922’lerden sonra yine aynı adla yayın hayatına devam etmesi takdir edilmesi gereken bir başarıdır. Bu gün “Silahlı Kuvvetler Dergisi” adıyla Ceride-i Askeriye’nin misyonunda yayın yapmakta olan bir süreli yayın bulunmaktadır. Bu yayını Ceride-i Askeriye’nin isim değiştirerek de olsa yayın hayatına devam ettiğini söylememiz herhalde yanlış olmaz.

Ceride-i Askeriye ile ilgili olarak Orhan Öcal şunları yazmıştır: “Türkiye’de ilk askeri süreli yayın “Ceride-i Askeriye adlı haftalık gazetedir. 1864 yılında yayın hayatına başlayan derginin ilk sayısının baş sayfasında, gazetenin padişahın izni ile çıkarıldığı ve askerliğe ait konularla birlikte, padişahın ordu hakkında gösterdiği

²¹ I. Dünya Savaşı nedeniyle Ceride-i Askeriye yayınına bir süre ara vermiştir.

²² Ceride-i Askeriye’nin içinde yer alan daha sonra ayrı bir yayın olarak hayata geçirilen “Mecmua-i Fünun-ı Askeriye”, daha sonra “Mecmua –i Askeriye gibi.

lütüfların, ordunun padişaha bağlılığının yayınlanacağı, gazetenin milli savunma ile ilgili gelişmeleri de kapsayacağı yazılıdır.”²³

İlk sayısı 7 Şaban 1280 (16 Ocak 1864) tarihinde çıkan gazete, 28 x 39 cm. boyutunda olup yazılı kısmı 19 x 30 cm.’dir. İki yaprak halinde haftada bir yayınlanmaktadır. Başlangıçta yazılar iki sütunda basılmakta iken 27. sayıdan itibaren (10 Safer 1281– 14.07.1864) üç sütun olarak dizilmiştir.²⁴ Ceride-i Askeriye’nin dönem dönem sayfa sayısı ve sayfa ebatları değişikliğe uğramıştır. Gazetenin sayfa sayısı artıkça ebatları küçülmüştür.

Hicri tarihle çıktığı gün verilmekte, ancak 88. sayıdan itibaren “Sene-i Rumi” de başlıkta yer almaktadır. (2 Cemaziyelevvel 1282 H. Ve 11 Eylül 1281 Rumi kaydı söz konusu sayıda verilen tarihlerdir.)

İlk 14 sayıda bilimsel yazılara yer verilmiş, ancak diğer yazılara yer kalmadığı gerekçesiyle bu tür yazıların gazeteye ek olarak kitapçık şeklinde verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kitapçıklar “Mecmua-i Fünun-i Askeriye” diye adlandırılarak ayda bir gazete eki olarak çıkarılmaya başlanmıştır. Ancak Haziran 1868’de bu uygulamada bırakılarak, bilimsel yazıların başlangıçta olduğu gibi 300. sayıdan itibaren gazetenin içinde yer alması uygun görülmüştür.

Ceride-i Askeriye’nin birinci cildinde 28 sayı bulunmaktadır. Birinci cild 15 Aralık 1880 tarihinde başlayıp, 20 Mart 1881 tarihinde son bulur.²⁵ Gazete, Merkez İdaresi Harbiye Nezareti Muhasebat Dairesinin Yedinci Şubesi tarafından hazırlanmakta olup, Heyet-i Mahsus tarafından basılmaktadır.

Ceride-i Askeriye’nin üst kısmında “Askeriye ile ilgili çıkan resmi kanunlar, fen ve harbiye ile ilgili haberleri ele alan bir gazetedir.” denilmektedir.²⁶ Gazete, Pazartesi

²³ Orhan Öçal; “Dergimizin Tarihçesi”, *Silahlı Kuvvetler dergisi*, yı: 86, sayı: 221, Mart 1967, Ankara, ss: 1-5

²⁴ Ayten Can Tunalı; “Ceride-i Askeriye’nin Tarih Araştırmalarındaki Yeri”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 2005, XXIV. Cilt, sayı: 37, Ankara-2005/Mart, ss: 197.

²⁵ Bkz. Ek:1, *Ceride-i Askeriye’nin incelediğimiz 1. cildinin içerisinde yer alan sayıların yayınlanma tarihleri tablo olarak verilmiştir.*

²⁶Bkz. Ek: 2

ve Perşembe olmak üzere haftada iki gün yayınlanmakta olup²⁷, bir sayısı 20 para, bir yıllık aboneliği posta ücreti dahil 100 kuruştur. Ceride-i Askeriye, dergi formatında yayınlanan bir gazete olup, 15 x 21 cm. ebadındadır. Her sayısı 16 sayfadan oluşmaktadır.

İncelemiş olduğum Ceride-i Askeriye'nin formatı değiştirildikten sonra yayınlanan I. cildinde, bazı sayfalar eksik olup bunun matbaa hatası mı? Yoksa ciltleme sırasında mı? Meydana geldiği hakkında bir bilgiye ulaşamadım. Eksik olan sayfalar; 32-33, 226-227, 244-245, 272-273, 288-289, 424-425 ve 432-433'dür.

Ceride-i Askeriye'nin birinci cildinin başında "İfade-i Mahsusa" başlığı altında Erkan-ı Harbiye'den Binbaşı Mehmet Refet Bey'in bir yazısı bulunmaktadır. Ceride-i Askeriye'nin yayınlanma gerekçesi ve bu yayımla ulaşılmak istenen hedeflerin neler olduğunun bahsedildiği bu yazıda; Askeriye ile ilgili bilgilerin, yazışmaların, ilanların, Harp tekniği ile ilgili kitapların ya da uluslar arası gazetelerin tercümelerinin yapılarak yayımlandığı ve yalnızca bu bilgilerle kalmayıp bilimsel gelişmelerle ilgili bilgileri de okurlarına ulaştırmak amacıyla, yani bir çeşit askeriye'nin düşüncelerini ifade edebilmek maksadıyla yayımlandıklarını açıklıyor. Gazetenin yayınlanış şekli ile ilgili bilgiler veren Binbaşı Mehmet Refet Bey her üç aylığı, yani 28 sayıdan bir cilt meydana geldiğini ifade ediyor. Bundan amaçlanan şeyin ise bu yayının daha derli toplu bir şekilde muhafaza edilmek istenmesi olduğunu belirtiyor. Ayrıca gazetenin yayınlanma aşamasında destek veren Padişah Efendiye saygı ve sevgilerin sunulduğu gözlenmektedir.²⁸

Ceride-i Askeriye'nin Fihrist kısmında konular Cüz'ü Resmî ve Cüz'ü Gayr-ı Resmî olmak üzere iki ana başlık altında toplanmaktadır.

²⁷Gazetenin II. Sayısı 17 Muharrem 1298 Pazartesi yayımlandığı belirtilmiş olsa da, bu tarihin 19 Aralık 1880 Pazar gününe tesadüf ettiği gözlenmektedir. Birinci ciltte aynı duruma 28. sayıda 19 Rebiü'l Ahir 1298(20 Mart 1881) tarihinde de rastlanmaktadır.

²⁸Ceride-i Askeriye, I. Cilt "İfade-i Mahsusa" Başlığı altında gazetenin niçin çıkarıldığı ve Amaçlarının neler olduğunun belirtildiği Binbaşı Mehmet Refet Bey tarafından kaleme alınmış bir yazıdır. Bkz. Ek: 3

2. BÖLÜM: CERİDE-İ ASKERİYE’NİN CÜZ’İ RESMİ BAŞLIĞI ALTINDAKİ KONULARIN TASNİFİ

Ceride-i Askeriye’nin birinci cildinin ilk sayfasında Erkan-ı Harbiye’den Binbaşı Mehmet Refet Bey’in bir tanıtım yazısı bulunmakta, daha sonraki sayfada ise cildin genel bir fihristi yer almakta, bu fihriste konu başlıkları Resmi ve Gayr-i Resmi olmak üzere iki başlık altında olduğunu belirtmiştik. Bu ana başlıklar altında her sayıda yer alan alt başlıklar sayfa sayıları ile verilmiştir.

Cüz’i Resmi başlığı ile yayımlanan haberlere genel olarak bakıldığında Ceride-i Askeriye’nin Devletin Resmi gazetesi gibi çalıştığını söyleyebiliriz. Cüz’i Resmi ana başlığı altında yayımlanan haberleri sırasıyla incelemek gerekirse bunlar;

Tebliğatlar; bu başlık altında devletin yayınladığı resmi yazışmaların duyurulduğu yazılar bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse,19 Rebiü’l Ahir 1298(20.03.1881) tarihli Yirmi sekizinci sayıda Tebligat alt başlığı ile Orduyu Hümayun da bulunanlara 1296 senesine ait kıyafet yardımı için senet verildiği, bu senetlerin zamanında eşya veya elbise ile değiştirilmesi gerektiği duyurulmaktadır.

Takdir-i Hidmet ve Hamiyet; bu başlık altında gerek askeri makamda bulunanlara gerekse halk içinde devlet adına gönüllü çalışmalara katılan bireylere sunulan teşekkür yazıları bu bölümde dile getirilmektedir. 2 Rebiü’l Ahir 1298 (03.03.1881) tarihli Yirmi üçüncü sayıda Takdir-i Hamiyet alt başlığında Hacı Sadık Bey’in beş hayvanını top çekmede kullanılması için Selanik kumandanlığına hediye ettiği için takdir edildiği belirtilmektedir.

Tevcihat-ı Nişan; bu başlık altında rütbeleri yükseltilenlerin isimleri ile neyin karşılığında rütbelerinin yükseltildiği konu edilmektedir. Örnek vermek gerekirse, 23-Safer-1298 (24.Ocak.1881) tarihli 12. sayıda, Maltepe hastanesi doktorlarından olup İplikhane hastanesi Başhekimliğinde bulunan Namık Efendiye Binbaşılık rütbesi verilmiştir. Bir başka örnek ise, Heyet-i Teftiş-i Askeriye reis-i evveli Gazi Ahmet Muhtar Paşaya imtiyaz nişanı ihsan buyurulmuştur.

Evamir; bu başlık altında buyruklar ve emirlerin askeriye ye duyurulması konu edilmektedir. 5 Safer 1298(06.01.1881) tarihli Yedinci sayıda Evamir alt başlığı ile yayınlanan yazıda Daire-i Askeriyedeki ve diğer memurların çalışma saatlerinin değiştiği ve bundan sonra çalınacak genel bir boru sesi ile iş başı ve paydos yapılacağı duyurulmaktadır.

Tenkil-i Eşkîya; başlığı altında ise eşkiyalara karşı yapılan mücadeleler konu edilmektedir. Bu konu ile ilgili olarak 2 Safer 1298 tarihli (03 Ocak 1881) 6. sayıda, Hüdavendigâr vilayeti Alay beyliğinden Harbiye nezaretine gönderilen rapor dikkati çekmektedir. Gemlik kazasında ortaya çıkan Yunan eşkiyasının takibi ve yakalanması için adı geçen yerin zabtiye bölük ağası Şükrü efendiye telgraf çekildiği, bunun üzerine Şükrü efendinin yanına 15 asker ile merkez vilayeti askeriye istihbaratından Ahmet ağayı da alarak eşkiya takibine çıktığı ve Beğli Karyesi civarında eşkiyayı kuşattığı, çıkan çatışmada eşkiyayı ölü olarak ele geçirdiği anlatılmaktadır. Bu haberlere bakarak, Osmanlı Devleti'nden Balkanlardaki kopuşun süreci anlaşılabilir. Genelde eşkiyalık olaylarının Balkanlarda ortaya çıkması herhalde tesadüf olamaz.

Telgraf; başlığı altında ise gerek Vali Vekilinden gerekse Ferik rütbesindeki komutanlardan Harbiye Nezaretine, eşkiyaya karşı yapılan mücadelelerin rapor şeklinde sunumu yayınlanmaktadır. Örneğin, 17 Muharrem 1298(15.12.1880) tarihli İkinci sayıda Cüz'ü Resmi başlığı altında yer alan Telgraf alt başlığında, Selatin vilayeti vali vekili Hasan Tahsin Paşa'nın Harbiye Nezaretine, eşkiyanın yöre halkının hayvanlarını gasp etmesi üzerine yapılan askeri hareketi rapor ettiği gözleniyor.

24 Muharrem 1298(26.12.1880) tarihli Dördüncü sayıda yine Telgraf alt başlığında, Harbut'daki Ferik Fazlı Paşa'nın Harbiye Nezareti'ne adı geçen vilayette eşkiyalık yapanlara karşı yürütülen askeri hareket sonrasında eşkiyanın bir kısmının teslim olduğu, bir kısmının ise çatışma sonucu yakalandığı, bunlardan asker bakayası ve firarisi olanların merkeze gönderildiğine dair bir rapor sunulmaktadır. Bu tutulan raporlardan anlaşılacağı gibi devlet çok sıkı bir merkezîyetçilik ile yönetildiğinden bahsedilebilir. Ayrıca Osmanlı'nın en küçük ayrıntıları dahi tutanaklarla kayda geçiriyor olması ciddi bir devlet politikasının göstergesidir. Ancak ne yazık ki bu kayda geçirdiği olayları ciddi bir disiplinle tasniflemediğide bir gerçektir.

İlanat; başlığı altında da Askeri makamlarla ilgili bilgilendirme yazıları ile erzak ve diğer mühimmatların alımı ile ilgili ihale ilanları yayınlanmaktadır. Örnek vermek gerekirse, 9-Safer-1298 (10.Ocak.1881) tarihli 8. sayıda, Ümera, zabitan ve askeri memurlardan taşrada bulunanların ailelerine tahsis ettikleri sipariş maaşlarının ulaştırılmasında kolaylık olması için Tophane ve Üsküdar'da şubeler açıldığı ancak bunları yeterli gelmediği düşünülerek Sultan Ahmet Camii yakınındaki Fındık kapısında, Kantarcılarda, Deveoğlu yokuşunda, Kemeraltında, Süleymaniyede, Şehzadepaşada, Çukurçeşmede, Lalelide, Yenikapı, Ahırkapı, Soğukçeşme, Demirkapı, ve Sirkeci gibi bir çok yerde vezne şubelerinin açıldığı halka duyuruluyor. Ayrıca belirtilen sürelerde alınmayan paralar için ise bir sonraki maaş gününün bekleneceği de belirtilmektedir.

Redif Kararnamesi²⁹; başlığında ise Tanzimat öncesinde Asakir-i Mansure dışında kurulan önemli bir ordu da Redif askeridir. Askerlikle ilgili düzenlemeleri yapmak üzere hükümet merkezinde kurulan önemli bir meclis olan “Dar-ı Şura-yı Askeri”de yapılan görüşmeler sonunda Ağustos 1834 tarihinde başlanarak İmparatorluğun eyalet ve sancak merkezleri olan kentlerde 1400'er kişilik birer Tabur kurulması uygun görüldü. Amaç, askerlik çağına gelmiş olanları kendi bölgelerinde az masrafla kısa sürede, aralıklarla eğiterek savaş anında işe yarayacak yeterli asker buldurmanın yanı sıra iç güvenliği de bunlarla sağlamaktı. Münavebeyle ve üç ay süreyle sancak ve eyalet merkezlerinde eğitim görecekle, böylece asıl işlerinden de geri kalmayacaklardı. 1834 yılı Ağustos ayına kadar imparatorluğun hemen her yanında oluşturulan redif birliklerine yeni bir düzen verme gereği ortaya çıktı. Teşkilatın kurulduğu sancaklar uygun biçimde belirli merkezlere bağlandı. Eyalet yönetimi yeni bir biçim aldı. Valilere “Müşir” ünvanı verilerek Redif Birliklerine komutan oldular. Ancak bu düzenleme de istenilen sonucu vermedi. Şikayet devam ettiği gibi aksaklıkların önü de alınmadı.

Mart 1846'da yürürlüğe giren Kura Kanunu ile asker alma, kura çekme ve askerlikle ilgili işler belli bir zemine oturtulmuş, ayrıca her ordu bölgesi muvazzaf alayların sayısı kadar redif bölgelerine ayrılarak her bir bölgede dört taburlu bir redif alayını kurulması uygun görülmüştü. Beş yıllık muvazzaflık süresini bitirerek redife

²⁹ “Redif Kararnamesi”nin orijinal metni için Bkz. Ek : 4

gececek olan başçavuş, çavuş, onbaşı ve erler yedi yıllık bir süre için yedek askerlik yapmakla yükümlü tutulmuşlardı. Bunlar yılda bir kez bağlı oldukları tabur merkezlerinde bir ay süreyle eğitim yapacaklar, bu süre içerisinde muvazzaf erat gibi maaş ve tayinat alacaklardı. Yapılan bu köklü değişiklikle redif birlikleri artık “İhtiyat” (Yedek) ordu konumuna getirildi. Bütün Osmanlı topraklarında muvazzaf ordulara paralel olarak redif alayları oluşturuldu. Böylece, nizamiyede askerliğini yaparak vatan borcunu ödemiş olanlar, evlerine dönüp iş ve güçleriyle uğraşmak olanağına kavuşuyorlar, diğer taraftan gerektiğinde askerlik yapabilecek daha doğrusu kısa sürede hazırlıklarını tamamlayarak bağlı buldukları düzenli birlikler yanında hizmet verebilecek durumda tutuluyorlardı.³⁰

İşte bu şekilde ortaya çıkmış ve düzenlenmiş olan redif kuvvetleri ile ilgili yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu bölümde 4 Rebiü'l Evvel 1298(03.02.1881) tarihli On beşinci sayıda Cüz'ü Resmi ana başlığı altında Redif Kararnamesi yayınlanmıştır.³¹ Bu kararnameye göre; “Devletçe görülen lüzum üzerine Orduyu Hümayun'lara mensub sınıf-ı mukaddim ve Tali Asakir-i Redif-i Şahane'den herhangi bir taburun silah altına alınması lazım geldiği halde süret-i cem'i ve celb ve muayenesiyle taburu teşkil ve sevkte ve bedel-i şahsi ve hayvani kabulüne ve teferruat-ı sairesine dair kararnamedir.”

Bu kararname, 15 Kanun-ı Sani 1296(19 Şubat 1879) tarihinde ilan edilmiş olup, 3 bölüm, 45 maddeden oluşmaktadır:

1. Fasıla ;1. maddeden 12. maddeye kadardır.
2. Fasıla ;Esbab-ı istisnai'ye (Özel Sebepler) beyanındadır. 13. maddeden 25. maddeye kadardır.
3. Fasıla ;Askeriye-i Redifden Bedel kabulüne dair şeraiti havidir. İki kısımdan oluşmaktadır. Bunlar:

*Birinci kısım-Bedel-i Şahsi konusunda olup 26. maddeden 32. maddeye kadardır.

*İkinci Kısım- Bedel-i Hayvani konusunda olup 33. maddeden 45. maddeye kadardır.

³⁰ Ayten Can Tunalı; *Tanzimat Döneminde Osmanlı Kara Ordusunda Yapılanma (1839-1876), Doktora Tezi(Basılmamış), Ankara-2003, ss: 11-12, 79-80*

³¹ *Ceride-i Askeriye; 1. cilt, sayı : 15, 4-Rebiü'l Evvel-1298/ 22-Kanun-ı Sani-1296 (3-Şubat-1881)*

Cüz’i Resmi başlığı altında sunulan Redif Kanunnamesi’nin bizlere o dönemle ilgili askeri alanla alakalı birçok bilgi sunması nedeniyle oldukça önemli gördüğüm için aynen tercümesini eklerde sunmuş bulunmaktayım.³²

Nizamât³³; bu konu başlığı, Ceride-i Askeriye’nin Cüz’i Resmi başlığı altında, 15-Rebiü’l-Evvel-1298 (14/ Şubat/ 1881) tarihli 18 numaralı sayısında yer alan “Nizamât” konulu yazı bulunmakta olup, bunun aynen tercümesi eklerde sunulmaktadır.³⁴

1892 senesi Kanun-ı Sani’nin birinci günü yayınlanan bu Nizamname Osmanlı Meclisi ve Padişahı tarafından onaylanmış olup, askeriye’nin çok fazlaşan harcamalarını karşılamak maksadıyla bir defaya mahsus olacağı bildirilen devlet tahvili satılacağını duyuran bir düzenlemedir. Bir nev’i seferberlik gibi olan bu düzenleme toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Nizamnamede, ilk 8 madde konunun şartlarını bildirmektedir.

Düzenleme iki fasıldan meydana gelmektedir. Birinci fasıl, 1. maddeden başlayıp, 5. maddeye kadar gelmektedir. İkinci fasıl ise 6. maddeden başlayıp, 24. maddeye kadar gelmektedir. Bu nizamattan kimlerin muaf kimlerin sorumlu olduğu bildirildikten sonra, bir buçuk milyon aded tahvilatın satılacağı ifade edilmekle beraber tahvillerin bedelleri de belirlenmiştir.

Bu konuyu ayrıntılı bir şekilde ele almamızın en önemli sebebi, iç ve dış borçlarla sıkıntıya düşmüş olan Osmanlı İmparatorluğu’nun, Düyun-u Umumiye İdaresi nedeniyle dar boğazda bulunduğu bir sürece tesadüf etmesidir. Kendisinden önce iflas etmiş olan Tunus ve Mısır Maliyelerine bakılırsa Osmanlı İmparatorluğu bu ekonomik sıkıntıdan halkının desteği ile bir çıkış yolu aramasına örnek teşkil etmesidir.

³² “Redif Kararnamesi”nin Transkripsiyonu için Bkz. Ek : 5

³³ “Nizamât”ın orijinal metni için Bkz. Ek : 6

³⁴ “Nizamât” metninin transkripsiyonu, Bkz. Ek :7

3. BÖLÜM: CERİDE-İ ASKERİYE’NİN CÜZ’İ GAYR-İ RESMİ BAŞLIĞI ALTINDAKİ KONULARIN TASNİFİ

Bu bölümde Ceride-i Askeriye’nin içinde yer almış olan Cüz’i Resmi başlığından farklı olarak içinde bulunulan zamanın siyasi, askeri ve toplumsal konularının ele alınmasının yanı sıra geçmişde yaşanılmış, İmparatorluğun güçlü olduğu dönemlerdeki kahramanlıklar kaleme alınmış ve özellikle askeri alandaki teknolojik gelişmelerin yabancı gazeteler vasıtasıyla haberdar edildiği gözlenilmektedir. Bu konu başlıklarına bir göz atmak gerekirse;

İcmal-ı Ahval (Bulunulan durumu özetleme): Dönemin, Osmanlı İmparatorluğu’nu ilgilendiren siyasi, politik ve askeri olaylarının değerlendirildiği yazılar bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse, 13 Muharrem 1298 (15 Aralık 1880) tarihli 1. sayıda, Avrupa siyasetinde cereyan eden, siyasi anlamda Bab-ı Aliye uygulanan baskı nedeniyle Avrupalıların mahcubiyet duydukları bahsediliyor. Bilhassa Fransa kabinesi Karadağ sorunu için izlenmemiş bir yol izleniyor olmasından dolayı Avrupa’daki genel düşüncenin bağlamında Osmanlı Hükümeti’nin sert bir şekilde uyarıldığı ifade ediliyor. Karadağ meselesi ile ilgili olarak Osmanlı Hükümeti’nin Rusya’yla savaşa girmemesi konusunda İngiltere siyasetinde de Fransa ile aynı görüşün savunulduğu dile getirilmektedir. Her ne kadar 1878 Berlin Antlaşması sonrası Osmanlı toprak bütünlüğünü koruma anlayışından uzaklaşmış olsada, İngiltere Rusya gibi bir devletin sömürgelerine giden yollara yaklaşmasına sıcak bakmadığının bir kanıtıdır. Bu verilen haber o döneme ait önemli bir siyasi gelişmeyi bizlere sunmaktadır.

İcmal-i Ahval ile ilgili olarak verilebilecek bir diğer örnek ise, 16 Rebiü’l Ahir 1298 (17 Mart 1881) tarihli 27. sayıdaki, Osmanlı devleti ile Yunanistan arasındaki ilişkilerde Avrupa’nın tarafsız olmaması üzerine Osmanlıyı tehdit eden siyasi gelişmelerin ele alındığına ait bir haber yayımlanmaktadır.

Havadis-i Askeriye: Bu başlık altında, yaşanmış Askeri olaylarla ilgili gelişmelerin kaleme alındığı görülüyor. Bu konu ile ilgili olarak 17 Muharrem 1298 (19 Aralık 1880) tarihli 2. sayıda yer alan Bağdat şehrinde daha önceden var olan Mekteb-i İdadi’nin binasının dinlenmeye elverişli olmadığı için bir ek bina ile birleştirilmesine

karar verildiğinin “Tercüman-ı Hakikat” gazetesinden yapılan bir alıntı ile bildirilmektedir.

Bu konuyla ilgili bir başka örnek ise 4-Rebiü'l Evvel-1298 (3.Şubat.1881) tarihli 15. sayıda, Havadis-i Askeriye başlığı altında yabancı basından da haberler geçildiğine kanıttır. “KUNDAKSIZ TOPLAR” başlıklı yazıda, Armstrong usulünde bir kundaksız top hakkında bilgi 18 Kanun-ı Evvel tarihli “Beru Adruv” namlı İngiliz gazetesinde görülmüştür. Bu topla ilgili olarak fiziki ebatları ve en küçük ayrıntısına kadar bilgiler sunulmaktadır. Bu haber, her ne kadar Osmanlı İmparatorluğu, İngiltere’ye karşı mesafeli olup Almanya’ya yaklaşım sergilese de bu dönemde en tehlikeli düşmanı durumuna gelen İngiltere’nin basınıni çok iyi takip ettiğinin göstergesidir

Rabıta-i Meratıb (Rütbelere ilişkili): Askeri kurallarla ilgili yayınlanmış olan yabancı eserlerin tercüme edilerek kaleme alındığı yazılar bulunmaktadır. Örneğin 13 Muharrem 1298 (15 Aralık 1880) tarihli 1. sayıda, Askerin ahlak ve terbiyesine dair olup Fransa’nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” adıyla yayınlanan dergisinde görülen “Askerin Nokta-i Nazarından Terbiye Ve Talimleri” adlı makalenin aynen tercümesi yayınlanmaktadır. Bu yazı 1. cildin 13. sayısına kadar devam eden bir yazı dizisi olarak sunulmuştur. Tanzimatla birlikte yenileşme hareketlerinin hız kazandığı bu devirde, orduda da yenileşme hareketleri göze çarpmaktadır. Bu yenileşme hareketlerinde özellikle Avrupalı Devletlerin orduları örnek alınmaktadır. Bu haberde bunun bir göstergesi sayılabilir.

Kavaid-i Harbiye (Savaş Kuralları): Harp kanunları ya da kurallarını anlatan eserlerin yayınlandığı yazılardır. Özellikle Fransız ordusu örnek alınarak tercümelemlerle dünyadaki askeri kurallardan bahsedilmektedir. Örneğin 13 Muharrem 1298 tarihli (15 Aralık 1880) 1. sayıda yer alan bu konu başlığında, Fransa’nın meşhur Generallerinden olup savaşla ilgili yazmış olduğu birçok eserden dolayı ünlenmiş olan Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” kitabından çevrilmiş olan savaş kuralları ile ilgili bir yazı yayınlanmaktadır. Bu sayıda “Mülahaza-ı Umumiye” başlığı ele alınmakta. Bu yazı, 1. cildin 1. sayısından başlayıp 15. sayısına kadar devam etmekte olan bir yazı dizisi olup, askerliğin en küçük ayrıntısına kadar kurallandırılması göze çarpmaktadır.

Harb-i Ahir ve İstihkamat (Savaş sonrası Askeri Düzen): Bu başlık altında, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemde girmiş olduğu savaşların sebepleri, gelişimi ve sonuçları ile ilgili ayrıntıların verildiği yazılar yer almaktadır. Buna bir örnek vermek gerekirse, 21 Muharrem 1298 (23 Aralık 1880) tarihli 3. sayıda, Fransa'nın Ceride-i İlmiye-i Askeriye isimli gazetesinde bir süredir yayınlanmakta olan, "Harb-i Ahir ve İstihkamatın Ehemmiyeti" başlıklı bir yazının aynen tercümesi verilmiştir. Burada, 1875 Hersek İhtilali ile başlayan 1878 Berlin Antlaşmasıyla son bulan gizli fikirlerin yeniden su yüzüne çıkmaya başladığı ifade ediliyor. Bu gizli düşüncenin ise "Şark Meselesi" olduğu vurgulanmaktadır. Bu haberde, ilk kez Rusya tarafından dile getirilen Şark Meselesi olarak adlandırılan Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşımı ve ortadan kaldırılması sorunu, daha önce İngiltere tarafından geri çevrilmişti. Şimdi bu dönemdeki gelişmelerden anlaşılıyor ki artık diğer Avrupalı devletlerde buna sıcak bakmaktadır. Burada verilen haber bunun en önemli ip uçunu bizlere sunmaktadır.

Harb-i Ahir ve İstihkamat'da sunulan bir başka yazıda, 5 Safer 1298 tarihli (6 Ocak 1881) 7. sayıda yer alan, Karadağ nedeniyle Rusya ile olan Osmanlı çekişmesi konu ediliyor. Bu konu ile ilgili 1/20.000 ölçekli bir Keşif haritası da mevcut bulunmaktadır.³⁵

Zübde-i Celadet (Kahramanlık Hikayeleri): Bu başlık altında ise, Osmanlı İmparatorluğu'nun geçmişinde yer alan kahramanlıkların kaleme alındığı yazılar bulunmaktadır. Osman Gazi Döneminden başlayıp, Yavuz Sultan Selim Döneminin sonuna kadar elde edilmiş büyük askeri başarılar kaleme alınmıştır. Bu yazı dizisinin yayınlanmasındaki amaç, İmparatorluğun o dönemde elde etmiş olduğu başarısız askeri sonuçların toplumda oluşturduğu umutsuzluğu en aza indirmek olduğu söylenebilir.

Tadilat-ı Kavaid-i Harbiye (Harp Kurallarındaki Yenilikler): Yenilenen savaş teknikleri veya askeri kurallarla ilgili eserlerin yayınlandığı yazılar bu başlık altında sunulmaktadır. Özellikle yabancı gazetelere dayanarak elde edilen bilgiler aynen tercüme edilerek bu başlık altında sunuluyor. Bu konuda Rusya, Fransa ve İngiltere gazetelerinden tercüme dikkati çekmektedir. Bu konuya örnek vermek gerekirse, 17-Muharrem-1298 (19.Aralık.1880) tarihli 2. sayıdan başlayıp, 18. sayıda son bulan

³⁵ 5 Safer 1298 tarihli (6 Ocak 1881) 7 numrolu sayıda bulunmaktadır. Bkz. Ek : 8

Rusya’da “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan bir dergiden, Rusya’nın Fünun-ı Askeriye Komisyonunda savaş sonunda ele alınan Harb Usullerinin konu edildiği yazı aynen tercüme edilmektedir.

Yunanistan’a Bir Nazar: Bu konu başlığı altında Yunanistan’ın coğrafyasına dair bir seyahatname yer almaktadır. Bu konu içerisinde bir Yunanistan haritası ile Yunan ordusunun asker sayıları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.³⁶ Ahmed Cevad tarafından kaleme alınan yazı dizisinde, bu konuyu ele almasının gerekçesini, bu dönemde yaşanılması muhtemel bir Osmanlı-Yunanistan savaşı olduğu dile getiriliyor. Ahmed Cevad; insanlarımızın daha kendi coğrafyalarını bilmediğini, eğer bir savaşa girilecekse o bölge coğrafyasına ait bilgilere hakim olunması gerekliliğini, daha önce yaşanan Osmanlı-Rusya savaşında tecrübe edildiği halde yine aynı olumsuzluklarla karşılaşmamak adına böyle bir yazı kaleme alma ihtiyacı hissettiğini söylüyor.

Yazı dizisinin yazarı Ahmed Cevad, Kabağaçlızade Ahmet Cevat Paşa (kısaca Ahmet Cevat Paşa veya ailesi, Şakirpaşalar ailesi olarak bilindiğinden Cevat Şakir Paşa olarak da anılır) Osmanlı Devleti’nin 19. yüzyıl kumandan ve sadrazamlarındandır. 1851 yılında İstanbul’da doğmuş, 1900’de Şam’da vefat etmiştir.

Ahmed Cevad, Şûra-yı Askeri üyesi Afyonlu Kabağaçlızade Mustafa Asım Bey’in oğludur. İlköğrenimini Bursa ve İstanbul’da yaptıktan sonra Harbiye’ye girdi. 1869’da mezuniyetinden sonra Erkan-ı Harbiye’ye girmiş ve buradan da birincilikle mezun olmuştur. Kısa zamanda terfi ederek önce kolağası olmuş ve o sıralarda yazdığı El-Ma’lûmâtü’l-Kâfiye fî Ahvâl-il-Memâlik-il-Osmâniyye adlı eserini padişaha takdim ile binbaşı olmuştur. 93 Harbinde Tuna ordusuna gönderilen Cevat Şakir Paşa, önce başkumandan Süleyman Paşa’nın yaverliğinde, sonra kaymakam (yarbay) rütbesiyle Necip Paşa fırkasının Erkân-ı Harbiye reisliğinde (kurmay başkanlığı) bulundu. 27 yaşındayken miralaylığa terfi ederek Peyker Paşa kolordusunun Erkân-ı Harbiye reisliğine getirildi. Harpten sonra 1878 Berlin Antlaşması hükümlerinin uygulanmasında görevlendirildi. 1884’te Çetine (Karadağ) elçiliğine tayin edilerek rütbesi mirlivalığa (tuğgeneral) yükseltildi. Burada iki yıl kalan Cevat Şakir Paşa

³⁶ 19 Rebiü’l Ahir 1298 tarihli(20 Mart 1881) 28 numrolu sayıda bulunmaktadır. Bkz. Ek : 9

rahatsızlığı sebebiyle Viyana'ya gitmek için izin istedi ise de, İstanbul'a gelmesi emrolundu.

Sultan II. Abdülhamit'in dikkatini çeken ve takdirini kazanan Cevat Şakir Paşa, dönüşünden sonra İstanbul'da Teftiş-i Askeri Komisyonu üyeliğine getirildi. Girit'teki karışıklıklar üzerine Girit fevkalade kumandanlık ve vali vekilliğine tayin edildi. Adadaki Müslüman ve Hristiyan ahâliye iyi idaresi ile kendini sevdirek belli bir uzlaşma ve ahenk ortamı tesis eden Cevat Şakir Paşa hizmetine karşılık 40 yaşında müşirliğe (orgeneral) yükseltildi. 1891'de de değerini takdir eden padişah tarafından sadrazamlığa getirildi (1891).

Cevat Şakir Paşa'nın 3 yılı aşkın sadrazamlığı esnasında takip ettiği siyaset dahilinde ve hariçte barışın muhafazası oldu. Sadrazamlığının en önemli konusu Ermeni sorunu olmuştu. Cevat Paşa'nın sadrazamlığa getirilmesi, II. Abdülhamid'in emirlerini tartışmasız uygulayacak bir sadrazama ihtiyaç duymuş olmasından idi. II. Abdülhamid, başlangıçta Cevat Paşa'dan çok memnun kalmış, "O benim evladımdır" diye sahabet etmiş, kendisine "Yaveri Ekrem" lakı vermiş, devletin bütün nişanlarını da kısa sürelerle ihvan etmiştir.³⁷ Cevat Şakir Paşa, konusuna hakim ve ülke çıkarlarını düşünen bir devlet adamı sıfatıyla, sert fakat adilane kararlar aldı. 1894'de sadrazamlıktan alınarak Nişantaşı'ndaki evinde ikamete mecbur edildi. Bu sırada Girit'te yeniden karışıklıkların çıkması üzerine Girit Fırka-i Askerîye kumandanlığına tayin edilerek 1897'de adaya gönderildi.

Girit'te Avrupa devletleri tarafından özel bir yönetim tarzının empoze edileceği anlaşılıp, bu arada da Almanya İmparatoru Kayzer II. Wilhelm'in nun Suriye ve Filistin'e seyahat yapması kesinleşince, Cevat Şakir Paşa Kayzer'in mihamdarlığına getirildi. Ancak imparatorla görüşmesinden sonra karargahı Şam'da bulunan 5. Ordu Kumandanlığı'na tayin edildi. Burada rahatsızlanan Cevat Şakir Paşa, doktorların verdiği raporla İstanbul'a geldi ve 1900'de vefat etti. Fatih'de Buharalı Emir Ahmet türbesi karşısında inşa edilen özel bir türbede gömülmüştür.

³⁷ *Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal; Osmanlı Tarihi, 8. cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara-1995, Dördüncü Baskı, ss:297-298*

Cevat Şakir Paşa, aydın, bilgili ve dürüst bir devlet adamıydı. Arapça, Farsça, Fransızca, Rumca ve İtalyanca bilirdi. Türkçe'de örneği bulunmayan 10 ciltlik Tarih-i Askeri adlı eseri çok değerlidir. Eserde Osmanlı İmparatorluğu'nda eskiden beri mevcut muhtelif askeri teşekkül ve müesseseler, 1826 yılına kadarki önemli savaşlar hakkında bilgi verilmektedir. Yalnız Yeniçeriler e ait olan birinci cildi basılmıştır. Ayrıca kıyafetleri ve o devrin silah ve teçhizatını gösterir bir albümü Paris'te basılmıştır. Bunlardan başka, Riyaziyenin Mebahis-i Dakikası, Kimyânın Sanayie Tatbiki, Sema ve Telefon gibi bilimsel eserleri de mevcuttur. Ancak 24 nüshası yayınlanan Yadigar adlı bir de dergi çıkarmıştır. Bu derginin ilanları Ceride-i Askeriye gazetesinde görülmektedir.³⁸ Sadrazamlığı esnasında Babıali bahçesinde yaptırdığı kütüphane bugün de Cevat Paşa Kütüphanesi adı ile anılmakta olup, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nin bir deposudur. Beş bin ciltlik şahsi kütüphanesini İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne bağışlamıştır.

Kardeşi Mehmet Şakir Paşa da önemli devlet hizmetlerinde bulunmuş, ağabeyinin görevden alınarak ev hapsine mahkum edilmesi üzerine uğradığı haksızlığı kınamak için istifa ederek Büyüka'da halen Şakirpaşa Köşkü olarak anılan evine çekilmiştir. Cevat Şakir Paşa, kardeşi Mehmet Şakir Paşa'nın oğlu olan ve Halikarnas Balıkcısı olarak tanınan Cevat Şakir Kabağaçlı'nın amcasıdır. Şakirpaşa ailesi olarak anılagelen aile fertleri arasında özellikle sanat alanlarında ismini duyurmuş pek çok isim yetişmiştir.³⁹

Varaka (Evraklar): Askeri konularla ilgili yazışmaların kaleme alındığı yazılar bu başlık altında sunulmaktadır. Buna örnek vermek gerekirse, 24-Muharrem-1298 (26.Aralık.1880) tarihli 4. sayıda Nizamiye Sanayi Alayı 3. Taburun 4. Bölük Yüzbaşısı Ali Hayri Efendi'nin "Askeriye içinde yer alan bireylerin almış oldukları aylıkların, hastaneye yatmaları veya herhangi bir sebeple hapisaneye girmeleri neticesinde bu süreçteki maaşlarının hazine tarafından ödenmemesinin gerekçelerini ele alan raporu sunulmaktadır." Bu ilginç bir rapordur. Düyun-u Umumiye İdaresiyle karşılaşıldığı bu süreçte, Osmanlı'nın en ufak ayrıntıyı dahi tasarruf olarak değerlendirmeye çalıştığının ilginç bir örneğidir.

³⁸ Bkz. *Ceride-i Askeriye gazetesini, 9-Safer-1298(10.Ocak.1881) tarihli 8.,9.,12.ve19. sayılar.*

³⁹ tr.wikipedia.org/wiki/Kabağaçlızade_Ahmed_Cevat_Paşa

Kitap İlanı ve ilanlar: Bu başlık altında genelde askeri konularla ilgili ya da askeri rütbelere sahip olanların yayınladığı eserlerin tanıtıldığı ilanlarla birlikte, askeriye ait yerlerin kiralanması veya satımıyla ilgili duyurularda yer almaktadır. Kitap ilanlarına ait bir örnek vermek gerekirse Ceride-i Askeriye, Miralay Cevad Bey'in yayınlamış olduğu "Yadigar" adlı derginin yeni sayıları yayımlandıkça bu başlık altında okuyucularına duyurmaktadır. Miralay Cevad Beyin yayınladığı "Yadigar" adlı dergi 24 sayı çıkmış olup, Ceride-i Askeriye'nin I. Cildinde en son 22. sayısının çıktığı ilanlarla duyurulmaktadır.

Ceride-i Askeriye'nin Cüz'i Resmi Başlığı Altındaki Konuların Tasnifi

“EVAMİR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
3	21-Muharrem-1298	23-Aralık-1880	Harbiye nezaret-i Celilesi mukaddem-i âlisinden Orduyu Hümayunlar ve ferik-i askeriye kumandanlıklarına fi 18-Muharrem-98 tarihinde tastir olunan tezkere ve muharrerat-ı âliye sûretidir. Bazı mahallerde âlây ve tâbur imamları müteferrik hizmetlerde istihdam olunmakda oldukları istihbar kılındığına ve şu sûret kendilerinin vezaif-i asliyelerine münafi olarak tecvir olunamayacağına bina'en bu'd-i iziname muma ileyhinin zinhar o misüllü müteferrik hizmetlerde istihdam edilmeyerek mut-laka cünd-i cenab mülükaneye mesail aka'id-i İslamiyye tedrisiyle vâz ve nâsihat etmek ve evkât-ı hamsede cemâ'atle aday-ı salât mefrûze ettirmek gibi vazife-i mâhsusalarıyla meşgul bulundurulmaları esbabının istikmâlî hususunun savb-ı sami asfâneleriyle diğer Orduyu Hümayunlar müşiriyet-i Celilelerine ve Ferik-i askeriye kumandanlıklarına iş'ârı piyade da'iresinden bi mezkure ifade olunarak icabı îcrâ kılınmış olunmağla bir vech-i muhârrir hüsn-ü ifâyı müktezası beyânda
7	5-Safer-1298	6-Ocak-1881	Daire-i Askeriyedeki ve diğer memurların hepsinin çalışma saatlerinin yeniden düzenlendiği ve boru çalınarak başlama ve paydos yapılacağı duyuruluyor.

“TEVCİHAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
4	24-Muharrem-1298	26-Aralık -1880	Maliye Nezaret-i Celilesi Ferikan-ı Kiramdan Tophane-i Amire Reisi sabık Vidinli Tefvik Paşa Hazretleri tevcih buyurulmuştur.
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık -1880	Harbiye Nezareti Levazımat-ı Umumiye Dairesinde tensikat-ı askeri iktizasında olarak bu kere teşkil buyurulan Heyet-i Teftişiyeye Riyasetine iradesi dışında 19. liva kumandanı Mirliya Mustafa Rif'at Paşa tayin buyurulmuştur.
7	5 –Safer -1298	06- Ocak -1881	1. Kolorduyu Hümayun 1. Nizamiye Fırkası kumandanı Adil Paşa Hazretlerine 1. Mecidi; Harbiye Nezaret-i Celilesi İstihdam ve inşaat dairesi Reisi Sanisi Erkan-ı Harbiye Mirlivalarından Abid Paşa'ya 3. Mecidi nişanı verilmiştir.
9	12 –Safer -1298	13 –Ocak -1881	Harbiye Nezaret-i Celilesi Mabeyn-i Hümayun müşirliği uhde-i istihallerinde kalmak üzere Gazi Osman Paşa Hazretlerine; Hassa-ı Müşiriyet celile-si Edirne valisi Rauf Paşa Hazretlerine; Bahriye Nezaret-i Celilesi ve Bahriye Kumandanlığı bi rütbe-i samiye müşiri şurayı Bahriye reisi Hasan Paşa hazretlerine tevcih buyurulmuştur.
12	23 –Safer -1298	24 –Ocak -1881	Maltepe hastanesi etibbasından olup İplikhane hastanesi ser tababetinde bulunan Namık Efendiye Binbaşılık tevcih buyurulmuştur.
13	26-Safer-1298	27-Ocak-1881	Ferikan-ı Kiramdan Cemil Paşa Hazretleri Haleb vilayet-i celilesi valiliğine tayin olmuştur.

“TEVCİHAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
14	29-Safer-1298	30-Ocak -1881	Dersaadet Jandarma Alayının 1. Taburuna mensub olup Çırağan sahil sarayı Hümayunda bulunan Balıkesirli yüzbaşı Mehmed Ağanın Kolağası ve Mülazım-ı Evvel Manisalı Mehmed Ağanın yüzbaşı ve Mülazım-ı Sani Çorumlu Arif Ağanın Mülazım-ı Evvel ve Taşköprülü Ahmed Çavuşun Mülazım-ı Sani nisb ve tayinleri hususuna irade-i seniye-i Hazret-i Padişahı teallük ve şerefi sudur buyurulmuş ve icabına icra kılınmıştır.
21	25-Rebiü'l Evvel-1298	24-Şubat-1881	1. Orduyu Hümayun 2. Fırkası kumandanı Ferik Tevfik Paşa Hazretlerine tebdilen 2. rütbe-i Osmani, Taşkılla kumandanı Mirliya Osman Paşaya tebdilen 2. rütbe-i Mecidi, Talia Taburları Miralayı Ali Beye tebdilen 3. rütbe-i Osmani nişanları ihsan buyurulmuştur.
23	2-Rebiü'l Ahir-1298	03 –Mart -1881	Bahriye Taburu Binbaşısı Mehmed Efendiye 3. Osmani, Tabur-u mezker kolağalarından Osman Ağayla Mustafa Kaptana 4. Mecidi, Yüzbaşılardan Nuri Efendiyle İbrahim ve Ahmed ve Süleyman Ağalara 4. Mecidi, Müsika Yüzbaşısı Kerim Ağaya 4. Mecidi nişanı ihsan buyurulmuştur.
24	6-Rebiü'l Ahir-1298	07 –Mart -1881	Şeyhü'l İslam Ahmed İsad Efendi Hazretlerine “Mersa-i Osmani” Tophane-i Amire Müşiri Ali Saib Paşa Hazretlerine “Mersa-i Mecidi” nişan-i Zişanları inayet ve ihsan buyurulmuştur.
25	9-Rebiü'l Ahir-1298	10 –Mart -1881	Heyet-i Teftiş-i Askeriye reis-i evveli Gazi Ahmet Muhtar Paşaya imtiyaz nişanı ihsan buyurulmuştur.
28	19-Rebiü'l Ahir-1298	20 –Mart -1881	Çanakkale’de Eramsaz Topçu 1. Alayı Miralay Mazhar Beyin rütbesi Mirliyalığa yükseltilmiş, ayrıca Erkan-ı Harbiye Kolağalarından Mehmet Cemal ve Mehmed Ali ve Cevdet Beylerin Binbaşılığa yükseldikleri duyuruluyor.

“TELGRAFLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
2	17-Muharrem-1298	19-Aralık-1880	<p>Siroz Mutasarrıflığı, Selatin Vilayeti vali vekili devletlu Hasan Tahsin Paşa Hazretlerinden Harbiye nezaretine gelmiş telgrafname süreti yayınlanıyor.</p> <p>Meşhur eşkiyadan olan Tenkudaş Karyesinde sakın Maleşli Üstüyan Kule Köstendili kazasından üç hristiyanın dört beygirini gasbettiği ve zabıtaya silahla karşılık verdiği sonuçta yakalandığı bildiriliyor.</p>
4	24-Muharrem-1298	24-Aralık-1880	<p>Harbutda Ferik Fazlı Paşadan Harbiye Nezaretine gelmiş olan 5-Kanun-ı Evvel- 1296 tarihli telgraf süretidir.</p> <p>Harbut vilayetine bağlı Ergani sancağında devamlı eşkiyalık yapanlara karşı bir nefer asker ile üzerlerine gidildiği 160 tanesi pişman olması nedeniyle tutuklanarak hükümete teslim edildiği ancak tahminen 5 – 6 yüz kişiyi bulan firar ve bakaya durumda bulunanlardan da bir neferi ele geçirilememiş olduğu bilgisi veriliyor.</p>
6	2-Safer-1298	3-Ocak-1881	<p>Selanik Vali Vekaletinden Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrud telgrafnamedir :</p> <p>Evvelki Çaharşenbe günü saat dokuzda altmış kişiden mürekkebb jandarma müfrezesinin Karaferya kazasında vakâ Revan Çiftliği ormanında seksen kişi tahmin olunan bir eşkiya çetesine bi't-tesadüf akşama kadar etdikleri muharebede eşkiyadan iki neferi telef ve bir hayli eşya itina ile edilerek esaret yedlerinde bulunan Mayadağlı on beş yaşlarında Mustafa dahi salimen tahlis olunmuş ve bu müsademede eşkiya yaralıları dahi aldığı izlerinde görülen kanlardan anlaşıldığı gibi jandarma askerinden iki şehitle bir mecrûh ve kumandanları Yahya Beyin ve diğer birisinin asabları telef olduğu Katrin Kumandan ve müdürlüğünden alınan telgraflardan anlaşılacakla vuku'at olarak maruzdur.</p>

“TELGRAFLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
10	16-Safer-1298	17-Ocak-1881	Selanik Vali vekili Hasan Tahsin Paşa'nın Harbiye Nezaretine çektiği telgraf süretidir : 23-Kanun-ı Evvel 1296 tarihinde çekilmiş bir telgrafdır. Eşkiya takibi ve eşkiyanın bazı çiftliklere hücum ettiği ve bu nedenle takip başlatıldığı duyuruluyor.
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	Evvelki Perşembe günü Seyyarda bulunan Kolağası Raşid Efendinin müfrezesi Serfice cihetinde iki eşkiya ile karşılaştığı ve eşkiyaların ateş açması nedeniyle karşı ateş açıldığı ve yakalandıkları belirtiliyor.(Fi 2 –Kanun-ı Sani - 1296 Hidayet)
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	Üç seneden beru eşkiya reisliğiyle şöhret olan Erhunidi nam kapudanın Frenko Karyesinde müfrezesi-i askeriyemiz tarafından dünkü gün itlaf edildiğini Karvice Kumandanlığının işarı üzerine bir ay malumâtı arz eylerim. Fi 6 –Kanun-ı Sani –sene 96.
13	26-Safer-1298	27-Ocak-1881	Seyyarda bulunan Kolağası Raşid Efendi maiyet-i mevcudiyile çend günden beru takip edilmekte bulunan kapudan Tanaş, Azre ve Veğli ve Enkeli iş bu çahaşenbe gecesi tertib olunan pusu üzerine tesadüf ile müfrezemiz tarafından atılan kurşunların isabetiyle ikisi dahi telef olduğu muma ileyh Kolağasından ve Alasonya kumandanından mevrud telgraf üzerine maruzdur.

“TELGRAFLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
14	29-Safer-1298	30-Ocak-1881	<p>Kapudanlığım avanesinden Virundesî Karyeli Metru ve Enkel ve Kapudan Deyok ve Avul avanesinden Seratra, Akvalı, Benapot, Kotsanrın nam-ı şakiyaların istiman ettikleri Katrinde Miralayı Salih Beyin işarı üzerine maruzdur. Fi 15 – Kanun-i Sani -96 sene Hidayet</p> <hr/> <p>Büyük Davel Kapudan avanesinden Jaza, Kuli, İnayut, Kostanrın, Muskane nam-ı şakinin dahi Katrin Kumandanlığına teslim olduğu mahali işarı üzerine maruzdur. Fi 15 –Kanun-ı Sani –sene 96 Hasan Tahsin</p>

“TAKDİR-İ HİDMET VE HAMİYET”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
1	13-Muharrem-1298	15-Aralık-1880	Kalore hane-i Amire-i Asakir-i Şahane için yaptırılmak da olan ayak kablarmın altları daha önce eski fiyatla alınmak da iken bu def'a debbağ hane müdürü kaimmakam Hasan Remzi Beyin hizmeti ile makinist ustası Trabzonlu Hasan Çavuş ve İsmail Onbaşı ve nefer Receb'in gayretleri ile sağlanmış olduğundan dolayı takdir edilmektedir.
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	Hüdevendigar vilayetine bağlı bulunan Karahisar sancağının doksan altı senesi askerlik kuraları belirlenmiş olub, bu kurada isimleri olanların kendi birliklerine teslim olmaları için yirmi gün verilmiştir. Ama isimleri belli olanlar bu yirmi günü beklemeyerek kendi istekleri ile birliklerine beş, on gün içinde teslim oldukları gözlenmiştir. Bu kişilerin vatan sevgisi ve askerliği kutsal bir görev olarak görmeleri nedeniyle bir takdir-i hizmet ilanı ile duyurulması için teslim oldukları İkinci Kolorduyu Hümayunun redif sınıf-ı mükaddem on sekizinci fırkası kumandanı Ferik Ahmet Vahib Paşa Hazretleri tarafından bir telgrafla Harbiye Nezaretine bildirilmiştir
8	9-Safer-1298	10-Ocak-1881	Vilayetinde bulunan Asakir-i Şahane için karşılıksız olmak koşuluyla Yenişehirli Dimitriyadi tarafından beş bin kıyye kömür hediye edildiği, bunun Yenişehir ve havalisi Umum Kumandanlığından bildirilen bir yazı ile adı geçen kişiye ilan-ı keyfiyete ibtidar olunduğu ifade ediliyor.
16	8-Rebiü'l-Evvel-1298	7-Şubat-1881	İzmid ve Genbuze taraflarında görülen eşkiyalık faaliyetleri nedeniyle buraya sevk edilen Daireyi askeriye levazımat-ı umumiye dairesinin üçüncü şubesi muavinliğinde müstahdem olan piyade kaimmakamı Halil İbrahim Beyin kendisine bağlı birliklerle yapmış olduğu eşkiya takibi sonucunda bölge halkı yeniden güven ve...

“TAKDİR-İ HİDMET VE HAMİYET”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
16	8-Rebiü'l-Evvel-1298	7-Şubat-1881	...huzur bulmuştur. Halil İbrahim Beyin göstermiş olduğu gayretler nedeniyle bir takdir-i hizmet ilanı yayınlanması uygun görülmüştür.
17	11-Rebiü'l-Evvel-1298	10-Şubat-1881	Bahr-ı Sefid Boğazının Rumeli tarafında bulunan asakir-i Redif-i Şahane için zeminlik inşası yapımında, ketebeden Kilit-il-Bahrili Mehmed Efendinin teşvikiyle adı geçen tabyaya adı geçen yerlerde bulunan ahalinin bu inşaat için gerekli olan çakıl, kum mertek, çatal ve düz dirgen gibi malzemelerin sağlanmasında ve bu malzemelerin naklinde faydaları görülmüştür. Kala-i Sultaniyede bulunan Ferik Asaf Paşa hazretlerine daireyi askeriye namına halka bu çabalardan dolayı memnuniyetlerinin bildirilmesi istenilmekle beraber bir takdir-i hizmet ilanı yayınlaması uygun görülmüştür.
19	18-Rebiü'l-Evvel-1298	17-Şubat-1881	Hassa Ordu-yu Hümayün-u Redif yirmi yedinci firkasının yüz beşinci Tali İzmid Alayının ikinci Adapazarı Taburu Binbaşısı Servet Efendi Doksan Altı senesine ait memur olduğu tabur-u mezkur dairesinin kura işleminde bir çok nüfus evraklarını incelemesi ve kazaları dolaşarak bakaya durumda bulunan kişileri tesbit etmiş ve bunları askere celb ve sevk etmiştir. Ayrıca iki kişinin belgede sahtecilik yaparak askerlik yapmamak için yapmış oldukları hileleri tesbit ederek bunları da askere sevk ederek büyük hizmet ettiği ve bu nedenle kendisine takdir-i hizmet yazısı gönderildiği duyurulmaktadır.

“TAKDİR-İ HİDMET VE HAMİYET”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
23	2-Rebiü'l-Ahir-1298	3-Mart-1881	Selanik ahalisinden Hacı Sadık Beyin beş havyanını top çekmede kullanılması için Selanik Kumandanlığına hediye etmesi nedeniyle takdir edilmesi konu edinilmiştir.
26	13-Rebiü'l-Ahir-1298	14-Mart-1881	Drama Redif Taburuna ait binanın inşasının yapımına yöre halkının gerek malzeme gerekse el emeği olarak katkılarının olması nedeniyle Drama halkının takdir edildiği ifade ediliyor.

“TEBLİGATLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
2	17-Muharrem-1298	19-Aralık-1880	Beyandan âzâde olduğu üzere dâ'ireyi Harbiye âklam-ı tensik ve ıslâh âhvali ve vezâ'if ve eşgâlinin dâ'ireyi inzibat ve intizama idhâli maksadıyla mukaddema kalma alınarak lede-l-arz icrâyı âhkâmına irade-i seniye buyurulmuş olan nizâmnâme iktizasınca âklam-ı mezkure ketebesini dört sınıf olarak sınıf-ı mezkureden birinde münhâl vukû'unda alt taraftaki sınıflarda bulunan ketebenin bi'l-imtihân içlerinden kangileri isbât-ı tefevvuk ve rüchân eder ise anlar bi-t-teselsül nisb ve ta'yin olunmakta olduğu ve ketebe-i muma ileyhim hakkında nizâm-ı mezkur haricinde diğer sûretle mu'âmele olunmak âsla ca'iz olmadığı halde âklam-ı harbiye ketebesinden bazıları buldukları kalemde hâl vukû'unda sınıflarının birer derece ve bazıları dahi şu kâ'ide-i teselsüle adem-i riâyetle ca'iz oldukları sınıfın bir iki derece yukarısına terfilerini istidâ ve bazı taraftan dahi iltiması hâvî tezâkir ve muharrerat istihsal ve itâ etmekde olub halbuki âklam-ı mezkure ketebesinin terakkiyat ve terfiyatı bir vech muharrir taht-ı irade-i seniyede bulunan nizâm mucibince icrayı imtihanla isbat-ı rüchân etmeğe ve iste ve iş bu imtihan ve intihâb maddelerine ise komisyon mahsusunca pek ziyade dikkat ve itina edilerek her sûretle gazez ve ivazdan vareste bulunmasına mebni bu'd-ma âklam-ı mezkure ketebesinin ta'yin-i efkâr ile vezâif-i memurleri haricinde ve bunca mehâmm-ı cünüdiye arasında böyle tervic ve kabulüne nizâm-ı müsâid olmıyan şeylerle iştigâl ve dâ'ire-i harbiyeyi eşgel etmemeleri hususu ekiden ve şediden tenbih ve tebliğ olunur.

“TEBLİGATLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
28	19-Rebiü'l-Ahir-1298	20-Mart-1881	Orduyu Hümayunda bulunanlara 96 senesine ait kıyafet yardımı için senet verildiği bu senetlerin zamanında eşya ve elbise ile değiştirilmesi gerektiği duyuruluyor.

“TENKİL-İ EŞKİYA”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
6	2-Safer-1298	3-Ocak-1881	<p><<Hüdavendigâr Vilâyet-i Celilesi Alay Beyliğinden Harbiye Nezaret-i Celilesinden Vürûd Eden Tahriratın Süretidir.>></p> <p>Gemlik kazası havalisinde zuhûr eden Yunan eşkiyasının takib ve der destleri için kaza-ı mezkur zabtiye bölük ağası Şükrü Efendi almış olduğu telgraf üzerine on beş nefer piyade ile on nefer süvari merkez vilâyet-i asakir-i zabtiyesinden bi-t-tefrik jurnal emini Ahmet ağa maiyetiyle sevk ve izam kılınmış idi. Bu gün muma ileyh Şükrü Efendiden alınan telgraf mealine nazaran iş bu mah-ı hal-ı ruminin yirmi altıncı çahârşenbe gecesi şaki-i merkumenin Beğli Karyesi civarında Ağacı Oğlu mandırasında ihtifa eyledikleri haber alınması üzerine derhal mahal-i mezkure mikdar-ı kâfi asakir-i zabtiye ile bölük ağası muma ileyh Şükrü Efendi gidib mezkur mandıra abluka edilerek iki tarafından olunan mukabele sekiz saat imtidad ederek asakir-i merkumeden iki nefer yaralanmış ve şaki-i merkumelerden dahi ikinci kapudan meyyiten der dest olunduğu gibi o sırada mezkur mandıra ateş almağla diğer refikleri ateş içinde mi kaldı yohsa firar mı etdi gece halinde layıkıyla fark etmeyiz oluna müseddiğinden tahkikat-ı lazıma icra olunmakda olduğu ve taharrilerinden dahi gerü durulmayub saye muvaffakiyetvaye-i cenab-ı nazaratpenahilerinde anların dahi der destleri me'mul idiki anlaşılmış ve bu babda alınacak malumâtın derhal işarına mesârat kılınacağı der-kâr bulunmuş olmağla malumât olmak üzere arz ü beyan keyfiyete ibtidar kılındı Hüdavendigâr Vilâyet-i celilesi alay beyliğinden bi'l-vürûd süreti balaya derc ve tahrir kılınan tahrirata cevaben Harbiye Nezaret-i celilesinden tas-tir olunan tahriratda eşkiya ve sairenin arkası bırakılmayarak...</p>

“TENKİL-İ EŞKIYA”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
6	2-Safer-1298	3-Ocak-1881	...behe mahal cümlesinin haya ve meyta elde edilmesi esbabının istihsali lüzumu bildirildiği gibi bölük ağası muma ileyh Şükrü Efendi ile beraberinde bulunan efradın vuku bulan gayretleri şayan takdir-i mevaddan bulunduğu Mebni Efendi muma ileyh dahi bir kıt'a taltifname tahrirat-ı mezkureye leffen tastir olunmuşdur ve bımane taâlâ saye-i satvetvaye hazret-i şehaňahide şaki-i merkumenin ahd-i karibde ahz ü giriftleri me'mul kavidir

“İLANATLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
8	9-Safer-1298	10-Ocak-1881	<p>Ümera ve zabitan ve memureyn-i askeriyeden taşrada bulunanların hanelerine terk ve tahsis etmiş oldukları sipariş ma'âşlarını saye-i ihsanvaye hazret-i Padişahide ashabı bi'l-sühûle istihsal etmek üzere ikdamca Fatih ve Tophane ve Üsküdar'da mahsusen şubeler güşad olunarak şimdiye kadar mezhur sipariş ma'âşları oralarda tevzi ve itâ oluna gelmiş ve ashabına daha ziyade mûcib-i sühûlet olmak üzere bi'l-tecrûbe tevzi mevkilerinin icabı vechle ta'âddüd etdirileceği dahi ilân kılınmışdı bina'en-aleyh Sultan Ahmed Cami-i şerifenin Pazar kurulan havalisi cihetindeki Fındık Kapusunun ittilasında vâki sebilin dahi hatab kapusu ve Kantarcılar ve Deve Oğlu yokuşu ve Süleymaniye ve Kemeraltı ve Şehzadepaşa ve Çukurçeşme ve Laleli ve Masla ve Yenikapu ve Büyüklenge ve Kumkapu ve Çatladıkapu ve Ahurkapu ve Saray meydanı ve Soğukçeşme ve Temurkapu ve Hocapaşa ve Sirkeci ve Balık pazarı ve Yemiş İskelesine der-kâr olan kurbiyyet ve civaratı mûlabesesiyle buralarda mütemekkin-i ashab sipariş için tevzi mahalli ittihazı tasvib olunmuş ve mahal-i mezkurede bulunanların iş bu Kanun-ı Evvel sipariş ma'âşlarının mezkur sebilde tevzi-i itâsı tekrar etmiş ve mah-ı mezkur siparişlerinin dahi gelecek Kanun-ı Saninin üçüncü Cum'a ertesi gününden itibaren mahal-i mezkurede ve sair şubelerde tevzi'ine başlanılıb ale-l-usûl üç gün zarfında itâ kılınacağı cihetle bu müddet zarfında gelib siparişlerini ahz ü istifa etmeyenlerin iş bu siparişleri artık başka mahalden verilmeyib gelecek ay içinde verilmek üzere te'cir edileceği der-kâr bulunmağla gerek bir şubenin daha güşadı ve gerek sipariş ma'âşlarının tevzi'ine başlanılacağı ashabın mâlumu olmak üzere ilân olunur.</p>

“İLANATLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
8	9-Safer-1298	10-Ocak-1881	<p><<CERİDE-İ ASKERİYE İLANI>></p> <p>İlanat-ı sabıkada şubelerin ta’addüdü vaad olunduğu ve işbu ilânla bir şubenin daha açıldığı anlaşıldığı cihetle bu babda mebzul buyurulan âtîfet-i seniye ile iş bu teşkilata azm ve himmet buyuran memureyn-i kirama umûm tarafından arz-ı teşekkürü vecibe-i mahsusa-i askeriye-den add eyledik</p> <p><<KEZA>></p> <p>Doksan dört senesi Martından Şubatı gayesine değin bir sene zarfından asakir-i şahaneye tevzi kılınan lühümün idaresince sal muhasebesi der-dest rüyet bulunduğundan sene-i mezkureye aid olup ashab-ı ta’minat ve taburlar bedlerinde kalmış olan lühüm pusulalarının mu’amele-i lazıması icra edilmek üzere doksan altı senesi Şubatı nihayetine kadar müddetde idareye getirilmesi lazım geleceği ve müddet-i mezkureden sonra getirilecek pusulalar ka’ide-i mer’iyye vechle bi-tol nezaretiyle bakılacağı ma’lûm olmak üzere ilân-ı keyfiyete ibtidar olundu.</p>
9	12-Safer-1298	13-Ocak-1881	<p>Harbiye nezareti devâ’irinde müstahdem-i yaveran ve çâvuşânın doksan altı senesi Teşrin-i Evveline mahsuben ma’âşları olan yedi bin beş yüz on dokuz buçuk guruşdan yedi bin yirmi altı guruşu bi teslim kusûru bulunan dört yüz doksan üç buçuk guruşu hâvî ve iki bin yüz altmış yedi numrolu 4-Muharrem-98 sene-i tarihli bir kıt’a sûret zayi kılınmış olduğundan her kimin yedine geçmiş ise tarih-i ilândan i’tibâren on beş güne kadar muhâsebât dâ’iresi ikinci şubesine getirib teslimi lazım geleceği ve müddetin hitâmında mezkur sûretin hükmü kalmayub diğeri tahrir edileceği mâlûm olmak üzere ilânına ibtidâr kılındı.</p>

“İLANATLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	<p>96 senesi Martı ibtidasından Eylül nihayetine kadar Nan-ı Aziz idaresinden ashab-ı kayinata tevziya ve itâ olunan Nan-ı Aziz pusulalarından 240461 buçuk çift Nan-ı Azizi havi pusulalar el-yevm canib idareye vürüd etmemiştir. Mezkur pusulaların bu sûretle El-haletü hazihi haricde kalması der-saadet ve Üsküdar ve Tophane ve Zeytunburunu cihetleri ser tablekârlarının tarik-i desais ve ihtilasa sulük ile fırınlardan ashab-ı tayinata tevzi etmek üzere aldıkları ekmeğin hesabını tesviye etmeyib ekmeği alınmış pusulaları eyadi gitmelerinden saklıyarak muvahharen fırsat buldukça bir takım bedelci gurühuna vesair menfaat-i şahsiyesini hazinesi devletin mazarratında aramakda olan eşhasa satarak hazineden tekrar nakden bedelci almak efkarına sapsmış olmalarından neşet eylediği mezkur-ı pusulalardan olarak şimdiye değin bedeli alınmak üzere levazım da'iresine götürülenlerin zarhlarında müvezziler canbenden ekmeğin mikdarını mübeyyin yazılmış olan yazının mahkuk bulunması delaletiyle dahi mertebe-i sübûte varmıştır. Şu halde mezkur olmaktan Nan-ı Aziz aynen fırınlardan tablekâran vasıtasıyla ashabına tamamen verilmiş olduğu halde bir de bedelen tesviyesi bir pusulanın havi olduğu mikdar-ı ekmeğin iki defa tediyesi demek olub bu da Azar-ı hazine-i mucib olarak kat'en caiz olamayacağına ba'-de ma asl-ı sahibi olduğu ve henüz ekmeği tablekârandan alınmadığını isbat edenler müstesna olmak üzere şühûr-ı merkume pusulalarından şunun bunun yedinde zuhûr edenlere battal nazar ile bakılacağı Nan-ı Aziz-i idaresince hiç hükmü olmadığı malûm olmak üzere ilân olunur.</p>

“İLANATLAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
19	18-Rebiü'l-Evvel-1298	17-Şubat-1881	Taşrada bulunan erkan ve ümera ve zabitan ve memureyn-i askeriye'nin der-saadetde bulunan ailelerine tahsis eylemiş oldukları sipariş-i maaşlarından Doksan Altı senesi şehr-i Kanun-i Sani ayının iş bu şehr-i Şubatın yedinci Cumaertesi gününden itibaren şubat-ı malûmede tesviyesine bed'an ve münâşeret olunacağı ve üç gün zarfında tevziatın arkası alınacağı cihetle keyfiyet ashabının malumu olmak ve yevm-i mezkurde herkes mensub olduğu şubeye müracaatla siparişini almak üzere ilan-ı maddeye ibtidar kılındı.
23	2-Rebiü'l Ahir-1298	3-Mart-1881	Nan ve lühüm komisyonlarından iki yüz doksan beş senesine mahsuben ashab-ı ta'yinata tevzi ve itâ kılınmış olan pusulalarında el-yevm idarelerine vürûd etmeyenlerin kaydları açık kalmış olması cihetle muvazene tanzim olunamamakda bulunduğundan sene-i merkume Nan ve Lühüm pusulaları her kimin yedinde var ise bedeli tesviye olunmak üzere hulûl edemeyecek doksan yedi senesi Mayıs nihayetine kadar idarelerine getirmeleri ve müddet-i mezkure hitamından sonra getirilmediği halde amel ve itibâr olunmayarak kayıtları terkin olunacağından keyfiyet-i malûm olmak üzere ilân olunur.

Ceride-i Askeriye'nin Cüz'ü Gayr-İ Resmi Başlığı Altındaki Konuların Tasnifi

“HARB-İ AHİR VE İSTİHKAMAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
3	21-Muharrem-1298	23-Aralık-1880	<p>“Fransanın -Ceride-i İlmiyye-i Askeriye nâm gazetesinde bir müddetden beri <Harb-i Âhirde İstihkâmatın Ehemmiyetleri> ünvanıyla münderic olan mübahis-i hakikaten mevadd-ı nâfi’adan oldukları cihetle aynen tercümesiyle neşrini vecibeden add eyledik.”</p> <p>“Mukaddime” başlığı ile başlayan tercümede, 1875 senesinde Hersek İhtilâli ile başlayan ve 1878 senesinde Berlin Antlaşmasıyla son bulan gizli düşüncelerin yeniden ortaya çıkmaya başladığı ifade edilmekte. Bunun en büyük kanıtı olarak da Şark meselesi kavramının yeniden gündeme getirilmek istenmesi olduğu üzerinde durulmakta.</p> <p>Bu sayıda ele alınan bir başka başlık ise “Darü'l- Harekat”dır. Bu başlık altında geçmişde yaşanan tecrübelerden de örnekler verilerek harekatın nasıl başarılı bir şekilde yapılabileceği ele alınmaktadır.</p> <p>“Bosna Hersek” başlığı ile, Rusya’nın 1856 senesinde imzalanan Paris Antlaşması ile Şark Meselesi düşüncesini kapatdığı, ancak 1875’lerde tekrar bu tehlikeli düşüncesini gündeme getirmeye çalışması ile birlikte, Hersek’de boy gösteren bir isyanın bastırılmaya çalışılmasından bahis ediliyor.</p>

“HARB-İ AHİR VE İSTİHKAMAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
4	24-Muharrem-1298	26-Aralık-1880	“Fransanın <Ceride-i İlmiyye-i Askeriye> nâm gazetesinde bir müddetden beri <Harb-i Âhirde İstihkâmâtın Ehemmiyetleri> ünvanıyla münderic olan mübahis-i hakikaten mevadd-ı nâfi’adan oldukları cihetle aynen tercümesiyle neşri bu sayıda da devam etmektedir.” Bu sayıda Osmanlı Devleti’nin Hersek ile mücadelesi ayrıntılarıyla verilmeye devam edilmektedir.
7	5-Safer-1298	6-Ocak-1881	Karadağ nedeniyle Rusya ile olan Osmanlı çekişmesi konu ediliyor. Bu konu ile ilgili 1/20.000 ölçekli bir Keşif haritası mevcut bulunmakta.
10	16-Safer-1298	17-Ocak-1881	“İKİNCİ DEVİR” başlıklı yazıda 1877 senesinin ortalarında Osmanlının Karadağ üzerine yapılan hareket ve bunun üzerine Karadağlıların geri çekilmeleri ile Rusya’nın el altından Karadağ’a yardımcı olması konu ediliyor.
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	Karadağ-Osmanlı Savaşı Eylülün yedinci günü; Voyvoda (Plaminatez) in kumandasıyla Hesnecedan istihkamını zabta memur 300 askerden her birisi prensin emri üzerine tahtadan mamul siper yaparak kalkan gibi istimal eyleyecek idi. Lakin böyle bir kalkan istimali kabul değil idi. Nasıl ki askerler siperlerden 200 adım mesafeye gelince bunları bırakarak siperler üzerine hücum ile bir anda zabt eylediler. Burada bulunan 50 kadar Osmanlı askeri şehre iltica etdiler. Petro Vağla-viçade (Avirepiç) ve voyvoda her biri 300 kişiden müretteb olarak iki hatt teşkil eylemişti. Bu noktada pek şiddetli bir muharebe olub ikinci hatt birinci hatta imdada mecbur oldu. (Nakşın Muharebesinin Keşif Haritası mevcut bulunmaktadır.)

“HARB-İ AHİR VE İSTİHKAMAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	“ÜÇÜNCÜ DEVİR” başlıklı Karadağ-Osmanlı savaşı ile ilgili yazıda; Osmanlılar Karadağ civarından büsbütün çekilmiş oldukları cihetle Eylül ve Teşrin-i Evvel aylarında bu cihetce bab-ı muhasamat kapanmış gibi görünüyordu. Osmanlıların azlığı cihetle Karadağlılar Arnavudluk’da ilerlemeğe başlamışlardı. Bu tarafta Osmanlı askeri 22 Tabur askerden ibaret bulunub bunlardan Podgorice, İşpozbar, İşkodra vesair küçük mevkiiler için lazım gelen muhafızlar ayrıldıktan sonra hin-i hacetde kullanmak üzere elde 5 Tabur asker kalmakda idi...
13	26-Safer-1298	27-Ocak-1881	“MÜLAHAZAT” başlıklı yazıda Karadağ-Osmanlı savaşı ile ilgili düşünceler ele alınmaktadır; “Bu devirdeki müsademat-ı edvar-ı sabıkaya nisbetle pek az kanlı oldu. Osmanlı asakirinin hemen kafası Balkanların müdafasına memur edilerek çekildiği cihetle Arnavudluk’daki mevaki müstehkeme hemende askersiz kalmış idi. Kalan asakirinin dahi yeni asker olmaları ve bunların birbirlerine mazahir olamıyan bir çok küçük küçük istihkamatda müteferrik sürette bulundurulması ve’l hasıl esliha ve mühimmat ve zehhar-ı lazımanın killeti gibi esbab müctema’a emr-i müdafa’aca az çok tesir bahşolunmuştur...”
16	08-Rebiü’l Evvel-1298	7-Şubat-1881	“HAREKET-İ MÜCTEMİA” başlıklı yazıda Sırpista’nın, Osmanlı ile mücadelesinde ortaya çıkan gelişmeler anlatılıyor. “Çar naif kuvve-i mevcudesini öteye beriye dağıtmak hususundaki hatasını (fakat pek geç olarak) anlayınca Sırpistan’nın sair ordularının en büyük kollarını Muraveh vadisinde toplanmakda isticat gösterdi. Ordulara zahire-i iddiharı hususu her iki taraf için dahi mucib-i meşkulat bi nihaye olmakda idi...”

“HARB-İ AHİR VE İSTİHKAMAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
16	08-Rebiü'l Evvel-1298	7-Şubat-1881	...Bina'en-aleyh Sırpistan istilası çabuk çabuk vuku bulamamakda idi. Hatta Muraveh vadisini muhafaza etmek üzere Aleksinaç kal'asının cihet-i cenubiyesinde inşâ edilen istihkamlara ancak Temmuzun yirmisinde hücum edilmiştir. Jançar ve Kanaye uç şehirleri Osmanlılar tarafından zapt olunur olunmaz Sırplılar Lokoveh ve Banya mevki'ilerini tahkimde isticâl gösterdiler ve Osmanlılar askerini Muraveh üzerine sevk eyledikten sonra Sırplılar dahi Lokoveh ve Banya mevki'ilerinde yalnız üçer Tabur asker bırakarak kuvve-i mevcudelerinin kısm-ı gerisini arkasına çade teşkil eyledikleri hutut-u müdafa'anın muhafazası için Şehr-i mezkure sevk eylediler.”
17	11-Rebiü'l Evvel-1298	10-Şubat-1881	16. sayıda ele alınan Sırpistan – Osmanlı savaşının devamı anlatılmaktadır. “Güzel bir mevki yerleşdirilmiş olan bir saray bataryası tabyanın sağ cihetinde bir şiddetli ateşe tesadüf eden mühacimlerce hayli mazarratı mevcut oldu. Osmanlıların ne ihtiyatı ve nede hücum kolu bulunmadığından mevkiileri gittikçe müşgilleşmekte ve yalnız avcılarla bir sevk-i teşebbüsde bulunmak için mecburiyet elvermekteydi. Bina'en-aleyh bunlar saat altıda kemal-i cesaretle ileri atıldılar. Lakin tehaffuz etmekte oldukları siperlerden ayrılır ayrılmaz gerek tabyadan ve gerek yukarıda beyan edilen batarya ile Sırp piyadesinden atılan top daneleriyle kurşunlardan pek ziyade za'iyat verdiler hele mezkur tabyaya yüz elli adım mesafe kaldığı sırada edilen şiddetli bir ateş üzerine rücûta mecbur olmuş ve bunun üzerine Sırplılar tabyanın ilerisindeki siperleri yeniden zapt etmiştir...”

“HARB-İ AHİR VE İSTİHKAMAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
19	18-Rebiü'l Evvel-1298	17-Şubat-1881	17. sayıda anlatılmak da olan Sırpistan–Osmanlı savaşının devamı bu sayıda verilmektedir. Boboviç önlerindeki bataklığın Muraveye karıştığı yerden Osmanlı ordusunun taarruza geçtiği ancak Yanşire bataryasıyla yanındaki tabyanın ateşi ile tekrar eski mevzilerine döndükleri anlatılmakta.
20	22-Rebiü'l Evvel-1298	21-Şubat-1881	19. sayıda kalınan yerden devam etmektedir. Cunis İstihkamati, anlatılıyor. Boboviç mevki'nin bulunduğu yerin devamında Cûnis dağının bulunduğu bunun batı sırtlarına doğru gidilirse ormanlık bir alan olduğu gibi coğrafi bilgilerin verilmesinden sonra, Osmanlıların civardaki tepeleri hakim olmağa başladığı, ancak Sırp direnişi nedeniyle Osmanlı'nın yalnızca geceleri ilerlemeye devam edebildiği ifade edilmektedir.
22	29-Rebiü'l Evvel-1298	28-Şubat-1881	20. sayıda kalınan yerden devam edilmektedir. Osmanlı –Sırp savaşının ayrıntılarıyla anlatımı bu sayıda da verilmektedir.
23	02-Rebiü'l Ahir-1298	03-Mart-1881	16. sayıda başlayan Sırpistan – Osmanlı savaşı yazı dizisinin devamı yer almaktadır. Bu sayıda, Süleyman Paşa'nın ve Şefik Söker Sökmez Fazıl Paşa'nın savaşta yaptığı başarılı manevralardan söz ediliyor.
24	06-Rebiü'l Ahir-1298	07-Mart-1881	16. sayıda başlayan Sırpistan – Osmanlı savaşı yazı dizisinin devamı yer almaktadır. Savaşın gelişiminden bahsedilmektedir.
25	09-Rebiü'l Ahir-1298	10-Mart-1881	“İKİNCİ SEFER” başlıklı yazıda Osmanlı'nın Rusya'dan destek alan Sırpistanla mücadelesi ifade ediliyor. 1877'ye kadar Rusya tarafından desteklenen Sırbistan'ın güçleride verilmiştir.

“HARB-İ AHİR VE İSTİHKAMAT”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
26	13-Rebiü'l Ahir-1298	14-Mart-1881	Osmanlı Devleti tarafından Beyrut'un zabtı konusu anlatılıyor.
27	16-Rebiü'l Ahir-1298	17-Mart-1881	Belutyana'da Osmanlıların Sırp-lara karşı yaptıkları mücadelede Osmanlı ordusunun geri çekilmek zorunda oldukları dile getiriliyor.
28	19-Rebiü'l Ahir-1298	20-Mart-1881	Sırpıların hücumlarına karşı Osmanlı ordusunun pek direnç göstermeksizin geri çekildikleri anlatılıyor.

“İCMAL-İ AHVAL”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
1	13-Muharrem-1298	15-Aralık-1880	Avrupa siyasetinde cereyan eden, siyasi anlamda Bab-ı Aliye uygulanan baskı nedeniyle Avrupalıların mahcubiyet duydukları bahsediliyor. Bilhassa Fransa kabinesi Karadağ sorunu için izlenmemiş bir yol izleniyor olmasından dolayı Avrupa'daki genel düşüncenin bağlamında Osmanlı Hükümeti'nin sert bir şekilde beyan edildiği ifade ediliyor. Karadağ meselesi ile ilgili olarak Osmanlı Hükümeti'nin Rusya'yla savaşa girmemesi konusunda İngiltere siyasetinde de aynı görüş savunuluyor
2	17-Muharrem-1298	19-Aralık-1880	Yunan meselesini, iyi niyetli bir şekilde çözümlenmeye çalışan Osmanlı Hükümeti'ne karşı, geçmişten beri savaş çıkartmak için her fırsatı kullanan Yunanistan, Osmanlı Hükümeti'nin Yunanistan'a bir çok araziyi terk etmesine rağmen Avrupa'dan gördüğü destekle yine aynı şekilde tavır sergilemesi konu edinilmiştir.
3	21-Muharrem-1298	23-Aralık-1880	<p>Bir önceki sayıdan devam edegelen Yunanistan meselesinin anlatımına yer verilmek de olup, Avrupalı devletlerin bunları iyice şımartması ve cesaretlendirmesinin hiçbir şeyi değiştirmeyeceği, aksine bu durum aynen devam ederse Osmanlı'nın bu meseleyi savaşa son vereceği üzerinde durulmaktadır.</p> <p>Ayrıca bu sayıdaki yayında İngiltere'nin İrlanda ihtilali üzerine bir yazı yayınlanmaktadır. İrlanda'da ortaya çıkan ayaklanmanın İngiltere tarafından yatıştırılmak üzere atanan valinin yerine bir başkasının atanabileceği üzerine bilgiler verilmektedir.</p>

“İCMAL-İ AHVAL”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	<p>Daha önceki sayılarda verildiği üzere Yunanistan meselesi bu sayıda da aktarılmaktadır. Osmanlı'nın oluşan gerilimi azaltmak amacıyla hem kendi haysiyetini ve gururunu inciltmeyecek, hem de Avrupalıları memnun edecek bir takım çözüm önerileri getirmeye çalıştığı vurgulanmaktadır.</p> <p>Ayrıca bu sayıda Rusya'daki son gelişmeler ele alınmaktadır. Rusya'da boy gösteren nehblistlerin (Yağmacılar, çapulcular) Çar yönetimini tehdit eder duruma geldikleri üzerine bilgiler verilmekle beraber, Rusya'nın Asya'yı ele geçirme yönündeki faaliyetleri konu edilmektedir. Rusya'nın Teke Türkmenlerini yenilgiye uğratarak ilerledikleri bilgisine ulaşıldığına ama bu bilginin doğrulanması gerektiği vurgulanmaktadır.</p>
6	02-Safer-1298	03-Ocak-1881	<p>Bu sayıda Osmanlı Devleti'nin bir önceki sayıda verildiği üzere Yunan meselesinin çözümü için ürettiği fikirlerden olan bir hakem heyetinin oluşturulması fikrinin Avrupalılarca onay görmesi ve Yunanistan'ın bu fikre sıcak bakmamasına rağmen yalnız kalmaları nedeniyle kabul gördüğü üzerine bilgiler sunulmaktadır.</p>
18	15-Rebiü'l Evvel-1298	14-Şubat-1881	<p>Yunanistan'ın büyük bir hazırlıkla Osmanlıya karşı bir harekâta hazırlandığı ifade ediliyor. Avrupa devletlerinden İngiltere, Almanya ile Avusturya'nın savaşa meydan verilmemesi için arabuluculuk girişiminde buldukları ve bu devletlere Yanya Osmanlı'da kalmak koşuluyla bir sınır oluşturulması düşüncesi dile getiriliyor. Bu ittifakın aracılığıyla Yunanistan'a iletilecek olan on maddelik bir uzlaşmanın cevabı gelene kadar savaş hazırlıklarına ara verilmesi düşüncesi dile getiriliyor.</p>

“İCMAL-İ AHVAL”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
19	18-Rebiü'l Evvel-1298	17-Şubat-1881	<p>Yunan meselesine doğru bir çözüm yolu bulabilmek amacıyla, Osmanlı Hükümetine İngiltere sefiri Mösyö “Guşen”in İstanbul’a geldiği ve baş vekalet ile Umur-ı Hariciye nazırıyla görüştüğü ifade ediliyor. Ayrıca İstanbul’a gelmeden önce Berlin ve Viyana’ya uğrayan İngiliz sefirinin buralardan edindiği izlenimleri Osmanlı baş vekaleti ile Umum-ı Hariciye nazırına sunduğu konu ediliyor. İngiltere’nin elçilik nezdindeki bu görüşmenin dışında Almanya’nın da Osmanlı Hükümetiyle görüşmek üzere Mösyö “Hasfeld”i elçi olarak gönderdiği duyuruluyor. Posta ile gelen Avrupa gazetelerinde, bu girişimlerin hepsi Yunanistan’ı memnun edecek bir sonuç oluşturma gayeleri için gerçekleştirildiği tahmin olunmaktadır. Hatta “A standar” adlı gazeteye göre Yunanistan’ın, Avrupa devletlerinin ısrarla istediği barışı kabul etmesi gerektiği yoksa Osmanlı devletinin bu bölgeye 50.000 en iyi askerini göndereceğini ifade ediyor.</p>
22	29-Rebiü'l Evvel-1298	28-Şubat-1881	<p>Bu sayıda, Yunan meselesinde Avrupalılarında aklına yatan hakem heyeti fikri, Yunanlıların Avrupalılarca desteklenmesi göz önünde bulundurulunca biraz endişe duyulduğu, eğer böyle bir haksızlık olursa da barışı ön planda tutan Osmanlı’nın her şeyi göze alarak savaşa gitmesinin kaçınılmazlığından bahis ediliyor. Berlin Kongresi’nde görülen hatalar bu kez de Berlin Konferansı’nda gündeme gelebileceği Osmanlıları bu endişeye sevk etmek de olduğu gözlenmektedir.</p> <p>Koferansa katılan üyelerden birisi olan İngiltere Başbakanı Galadestun’un arabadan...</p>

“İCMAL-İ AHVAL”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
22	29-Rebiü'l Evvel-1298	28-Şubat-1881	...düşerek yaralandığı, bu nedenle görüşmelerin yavaşlayacağı düşünülse, İngiltere'nin bu konferansda Almanya ve Avusturya'ya karşı etkinliğinin azaldığı göz önünde bulundurularak bunun bir engel teşkil etmeyeceği uzmanlarca dile getirilmekte olduğu vurgulanıyor
23	02-Rebiü'l Ahir-1298	03-Mart-1881	Avrupalı devletlerin şimdiki süreçte Yunanistan'la olan ilişkileri sebep ve sonuçla veriliyor.
24	06-Rebiü'l Ahir-1298	07-Mart-1881	Fransa'da Yunan hükümetine satılan askeri mühimmattan dolayı halkın düşünceleri alevlenmiş ve her tarafa yayıldığı bu nedenle her gün Fransa parlamentosundaki milletvekillerinden cevap alınmakta olduğu konu ediliyor.
25	09-Rebiü'l Ahir-1298	10-Mart-1881	Bab-ı Ali üyeleriyle uluslar arası devletlerin üyeleri arasında karşılıklı fikir alışverişleri yapıldığı ve bu heyete Gazi Ahmet Muhtar Paşanın da katıldığı bahsediliyor.
26	13-Rebiü'l Ahir-1298	14-Mart-1881	Yunan meselesini araştırmak ve müzakere etmek için Avrupalı devletlerle Osmanlı temsilcilerinin görüşmeleri değerlendiriliyor.
27	16-Rebiü'l Ahir-1298	17-Mart-1881	Osmanlı devleti ile Yunanistan arasındaki ilişkilerde Avrupa'nın tarafsız olmaması üzerine Osmanlı'yı tehdit eden siyasi gelişmeler ele alınıyor.

“HAVADİS-İ ASKERİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
1	13-Muharrem-1298	15-Aralık-1880	İngiltere'nin “A Standard” adlı gazetesinin 23 -Teşrin-i Evvel tarihli sayısında (Asker Baloncuğu) başlığı ile yayınlanan bir haber doğrultusunda kaleme alınmış olan bir tercümedir. Bu yazıya göre İngiltere Harbiyesinde Balon tecrübelerinin devam ettiği ile ilgili bilgi veriliyor. Bunun dışında “Revu Militer Döle Tranje” adlı gazeteden “Sahil Muhafazasında Büyük Topların Kabiliyeti” adlı bir yazı alıntı yapılmıştır.
2	17-Muharrem-1298	19-Aralık-1880	Bağdat şehrinde daha önceden var olan Mekteb-i İdadi'nin binasının dinlenmeye elverişli olmadığı için bir ek bina ile birleştirilmesine karar verildiği “Tercüman-ı Hakikat” gazetesinden haber alınmış olduğu bildiriliyor.
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	Şam-ı Şerifede mevcut Asakir-i Şahane taburları efradının bir müddetden beri Meze civarında nişan ta'limi icra etmekte oldukları ve iş bu ta'limde geçenlerde müşir Orduyu Hümayun devletlu Paşa Hazretleri de bi'z-zat hazır bulunarak neferatın tabur zabitleri ve nişan ta'limine me'mur Erkan-ı Harb zabitanından ref'etlu İsmail Bey'in mesa'isiyle müddet-i kalile tarafında nişancılıkla kesb eyledikleri maharetden ve hususiyle o sırada cerib ka'idesine tevfikten icra eyledikleri manevralardan pek ziyade âthar-ı memnuniyetle zabitan-ı muma-ileyhimi başka başka taltif ve teşvik eyledikleri ve rivayete nazaran mahall-i mezkurede piyade ta'limi hitam bulduktan sonra süvarilerin ve onlardan sonrada topçuların nişan ta'limleri icra olunacağı Suriye gazetesinde ma'ü-l-memnuniye okunmuştur.

“HAVADİS-İ ASKERİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	İngiltere’de (Vullıç) Tophanesindeki usul üzere Roket i’ mâlini Londra gazetelerinden aynen tercümeyle sunulmaktadır.
6	02-Safer-1298	3-Ocak-1881	Saye-i muvaffakiyet vâye-i hazret-i padişahide Kosova vali-i ve’l-işan ve kumandan zışanı sa’âdetlu Osman Nuri Paşa Hazretlerinin himemat-ı aliye ve bi’l-cümle ümera ve zabitan ve efrad-ı askeriye mu’a-venât-ı fi’iliyesiyle ve yalnız ekser ve cam-ı esmanî gibi masarif-i cüziye ile merkez fırkada inşa olunan ebniye-i askeriyeden beride iki yüz otuz yataklık mükemmel bir hastahane olub bunun nam-ı şev-ket-i ittisam hazret-i şehriyariye bi’l-izafe hamidiye-i tesmiyesine bi’l-istizan müsâ’ide-i seniye erzan ve şayan buyurulmuşdur.
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	Kanun-ı Evvel 96 Tarihli “AYDIN” gazetesinde görülmüştür. 3. Orduyu Hümayuna mensub sınıf-ı mükaddem-i efrad redifesine celb ve cem’a neden olunmalı henüz bir ay kadar vakit olunmuştur. Bunların nıfsî metrebesi esbab-ı nizamiyeye müstened olarak nizamiyede hizmetleri sabık etmeksizin redif nakil etmiş takımdan oldukları halde Cum’a günü icra ettikleri meşiyet askeriyede umumen bir hey’et müntezimede müşahade olunmuş ve intizam tavr ve hareketleri kendilerini sevmek istemeyenlerce bile beğenilmiştir. Şöyle ki; Cum’a günü saat 4:30’da Mirliya a’saletlü İbrahim Hilmi Paşa ve kendime Miralay i’zzetlü Agah Bey Efendi ondan biraz geride olduğu halde evvela Asakir-i Nizamiye-i Şahane bölükleri ve müte’akiben İzmir redif mukaddem taburu kendisine mahsus olan Müsikayı Terennüm ettirerek hareket etmiş ve Mağnisa ve Kula ve Gördes taburlarıyla İzmir’in Tali taburu anları takib ederek Kışlayı Hümayunun büyük ...

“HAVADİS-İ ASKERİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	...kapusundan hurûc ve o tertible evvela Değirmen dağına ba'del-oruç oradan Kayda Feya dağının vasıtından doğruca hareketle Tepecik nam-ı mahalde bir çarık kadar silah çatub aram eylemişlerdir.(İzmir'deki askeri tatbikatdan)
15	04-Rebiü'l Evvel-1298	3-Şubat-1881	“KUNDAKSIZ TOPLAR” başlıklı yazıda, Armstrong usulünde bir kundaksız top hakkında 18 Kanun-ı Evvel tarihli “ Beru Adruv” namlı İngiliz gazetesinde görülmüştür. Bu topla ilgili olarak fiziki ebatları ve en küçük ayrıntısına kadar bilgiler sunulmaktadır.
19	18-Rebiü'l Evvel-1298	17-Şubat-1881	FRANSA TENSİKAT-I ASKERİYESİ : “Şu ünvanı ha'iz olan ma'lumâtı atıye Erkan-ı Harbiye Binbaşılardan olub Paris seferat-ı seniyesi ma'iyetinde bulunmuş geçende avdet etmiş olan ref'etlu Ra'if Bey tarafından gönderilmiş olmağla ma'ü-t-teşekkür aynen dercine ibtidar olundu.” Bade'l-muharebe neşr olunmuş olan evrak-ı askeriyede görüldüğü üzere Fransa ile Almanya miyanında zuhura gelen 1870-1871 muharebesinden evvel Fransa'daki askeri düzenlemelerden bahsediliyor. Bu sayıda, “Piyade Sınıfı” “Piyade Bölüklerindeki Yapılanmadan bahsediliyor.”
20	22-Rebiü'l Evvel-1298	21-Şubat-1881	FRANSA TENSİKAT-I ASKERİYESİ : Binbaşı Ra'if Bey'in gönderdiği bilgiler doğrultusunda kaleme alınan yazı bir önceki sayıdan devam etmekte olub, bu sayıda “Asakir-i Muvazzafa-i İhtiyatı”, “İhtiyat Sınıfı Erkan-ı Askeriyesi” ve “İhtiyat Sınıfı Ve Zabitanı” bahsediliyor.

“HAVADİS-İ ASKERİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
25	09-Rebiü'l Ahir-1298	10-Mart-1881	<p align="center">FRANSA TENSİKAT-I ASKERİYESİ :</p> <p>Bu yazıda; Düzenli Fransız askeriyesinden notlar bildiriliyor. Saç traşlarına kadar örnekler verilmektedir. İhtiyat-ı Efradı ta'lim için olunan mahallere usullerinde tıraş olmuş ve saçlarında militerman kesilmiş olarak bulunurlar. İmdi efrad-ı ihtiyatiyeye verilen elbise müceddid olmayıb ta'mir olunmuşlardan veyahud cüz'i vakit için dayanabileceklerinden bi't-tefrik tevzi olunur. Efrad-ı mezkure yukarıda ta'dad olunan çamaşırı ve elbiseleri aldıkları sırada seferber haline girmek için bir nefere lâzım gelen palaska çanta ve bir a'ded su tası ve'l hasıl bunlar gibi muktezi şeylerde verilir. İşte bir minval meşruh efrad-ı ihtiyatiyeye müte'allik oldukları muvazzaf bölüklerin yüzbaşları muvacehesinde nezdlerinde bulunan ve şan ve şöhrat mahalini gösterir olan (Livre) ta'bir olunan geçen mecmu'ayı bade'l- ibraz lâzım gelen matara elbise ve eşyasını aldıktan sonra bir mahalde geziyorlar ve sivil elbiselerini güzel bir paket yaparak isimlerini bir hafta ile mezkur paket üzerine rabt ederek ta'limler hitamında i'ade olunmak üzere buldukları kışladaki tahsis olunan mahalle teslim ederler.</p>
27	16-Rebiü'l Ahir-1298	17-Mart-1881	<p align="center">FRANSA TENSİKAT-I ASKERİYESİ :</p> <p>“Fransa Tensikat-ı Askeriyesi” adlı yazı dizisinde, Müstahfiz Alaylarının düzenlenmesi konusunda bilgiler veriliyor.</p>

“KAVAIÐ-İ HARBİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
1	13-Muharrem-1298	15-Aralık-1880	Fransa'nın meşhur Generallerinden olup savaşla ilgili yazmış olduğu bir çok eserden dolayı ünlenmiş olan Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” kitabından özetlenmiş olan bir savaş kuralları ile ilgili yazı yayınlanmaktadır. Bu sayıda “Mulahaza-ı Umumiye” başlığı ele alınmakta.
2	17-Muharrem-1298	19-Aralık-1880	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda “Bir Ordu Kumandanında veya reisinde olması gereken özelliklerin yalnızca cesareten ibaret olmadığı üzerine bilgi sunuluyor.”
4	24-Muharrem-1298	26-Aralık-1880	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise “ 1790 senesinde Avusturya aleyhindeki Hatt-ı Harekatı konu alan yazının tercümesi ile Fransız ordusunun Almanya içlerine kadar ilerleyişi ve askeri harekatı ele alan yazısı tercüme edilmiştir.”
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda Fransız ordusunun Almanya ile mücadelesinden “Askerin Sefer Tertibatı, Kademe Nizamı, Orduların Harekatı, Askerin Takım Takım Durması, Müfrezeler, Asakir-i Cedide ile Tutulması Lazım Gelen Müdafalar ve Menzil Yürüyüşü hakkında bilgi verilmektedir.”

“KAVAİD-İ HARBİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
6	02-Safer-1298	03-Ocak-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Almanya ile mücadelesinden “Kuvvetlerin Cem’i, Şimâl Şarkı Hududunun Mü-dâfası, Hücüm Kâ’ideleri, Ordunun Vaziyeti konularında bilgi verilmektedir.”
10	16-Safer-1298	17-Ocak-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda da Fransız ordusunun Alman orduları ile mücadelesinde yaşanan askeri hareketla ilgili olarak; “Hücüm Noktaları, Askerin Vaziyeti, Mevaki-i Tedafü-iyye ve Topçu Harekatı hakkında bilgi verilmekte.”
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Almanya ile mücadelesinden, “Hatt Değıştirmek, Harekat Manevraları, Kal’a Nizamları, Mevâk’i ve İzmihlâl konuları hakkında bilgi verilmektedir.”
14	29-Safer-1298	30-Ocak-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Almanya ile mücadelesinden, “Gece Harekatı, Bir Mevk’i İntihabı ve İhtiyat konularında bilgiler sunulmaktadır.”
15	04-Rebiü’l Evvel-1298	03-Şubat-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla mücadelesinden; “Takip, Süvari Birliklerinin Hızlı Bir Şekilde Hücümü, Süvarinin Tensiyatı, Karışıklık ve Ric’atlar konularında örneklerle bilgiler sunulmaktadır.”

“KAVAİD-İ HARBİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
17	11-Rebiü'l Evvel-1298	10-Şubat-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden; “Dehşet ve Korku ile Muhasaralar hakkında bilgi verilmektedir.”
20	22-Rebiü'l Evvel-1298	21-Şubat-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden; “Hutut Muhafazası, Sahra İstihkamâtı, Kava'id-i Ta'rziye ve Mevk'i-i Müstehkeme Hücüm konularında bilgi sunulmaktadır.”
22	29-Rebiü'l Evvel-1298	28-Şubat-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden; “Mevk'i Muhasaraya İmdad, Şehirlerin Muhafazası konularında yaşanılardan örneklerle bilgiler sunulmaktadır.”
23	02-Rebiü'l Ahir-1298	03-Mart-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyusedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden; “Talimatlar ve Manevralar ile Kolordu hakkında gerekli açıklamalar ve bilgiler sunulmaktadır.”

“KAVAIÐ-İ HARBİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
25	09-Rebiü'l Ahir-1298	10-Mart-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden;“Piyade ve süvari birlikleri hakkında bilgi verilmekte, Askeriyede en gözde olan birliklerin topçu ve süvari birlikleri olduğu, ancak piyadelerinde bunlar gibi oldukça önemli bir kuvvete sahip oldukları ve bu nedenle bir düzenleme yapıldığı duyuruluyor.”
26	13-Rebiü'l Ahir-1298	14-Mart-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden; “Tahrir-i Asakir, Erkan-ı Ehemmiyeti, Tahrir-i Zabitan, Eşya ve Erzak kuvvetlerinin ehemmiyeti üzerinde duruluyor.”
28	19-Rebiü'l Ahir-1298	20-Mart-1881	1. sayıda başlayan Fransız Mareşal “Ğuviyunsedensir”in “Fünun-ı Harb” adlı kitabının tercümesine devam edilmektedir. Bu sayıda ise Fransız ordusunun Alman ordusuyla ile mücadelesinden; “İdare, Malumat-ı Resmîye, Tekalif-i Askeriye ve Çapulculuk konuları hakkında bilgiler sunulmaktadır.” Bu yazı dizisi bu sayıda son bulmaktadır.

“RABITA-İ MERATİB”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
1	13-Muharrem-1298	15-Aralık-1880	Askerin ahlak ve terbiyesine dair olup Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” adıyla yayınlanan dergisinde görülen “Askerin Nokta-i Nazarından Terbiye Ve Talimleri” adlı makalenin aynen tercümesi yayınlanmaktadır.
3	21-Muharrem-1298	23-Aralık-1880	Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” adıyla yayınlanan dergisinde görülen “Askerin Nokta-i Nazarından Terbiye Ve Talimleri” adlı makalenin aynen tercümesi bu sayıda da devam etmektedir. Bu sayıda askerin kendi sorumlu olduğu komutanından başka bir komutana gidip dilek, şikayet ve istekte bulunamayacağı ve bununla birlikte, bir askerin kendisinden daha rütbeli birisiyle konuşurken dikkat etmesi gereken hususlar üzerine örneklemelerle konu sunulmaktadır.
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” adıyla yayınlanan dergisinde görülen “Askerin Nokta-i Nazarından Terbiye Ve Talimleri” adlı makalenin aynen tercümesi bu sayıda da devam etmektedir. Bu sayıda ise Karakolda görevli askerin ister Karakolda ister Karakol dışında nasıl vakit geçirebileceği hakkında örneklerle bilgiler sunulmaktadır.
6	02-Safer-1298	03-Ocak-1881	Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” adıyla yayınlanan dergisinde görülen “Askerin Nokta-i Nazarından Terbiye Ve Talimleri” adlı makalenin aynen tercümesi bu sayıda da devam etmektedir. Bu sayıda bir askerin ister resmi görevli olduğu, isterse sivil hayatta kendinden daha üst rütbede bulunan bir kişiyle oturuyorken her zaman saygı kurallarına uygun hareket etmesi gerektiğini unutmamalıdır. Kendi savunduğu fikirlerin doğru olması halinde bile üstüne karşı saygısızlık yapmaması gerektiği anlatılmaktadır.

“RABITA-İ MERATİB”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
9	12-Safer-1298	13-Ocak-1881	1. sayıda başlanmış olan Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye”* dergisinden alınan bir makalenin tercümesi bu sayıda da devam etmektedir. Bu sayıda “Askere mühim bir emir verilmekte ise emrin icrasında hangi ahvalde sırf-ı nazar olunması lazım geldiğini memura haber verilmelidir. Ayrıca emrin anlaşılmiş olup olmadığı ve mühim bir emir ise kayıt edilmesinde fayda olacağı dile getiriliyor.”
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	1. sayıda başlanmış olan Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” dergisinden alınan bir makalenin tercümesi bu sayıda da devam etmektedir. Bu sayıda “Askerin riayetinin alameti konu ediliyor. Ayrıca Askerin tavırlarının nasıl olması konusunda bilgiler veriliyor.”
13	26-Safer-1298	27-Ocak-1881	1. sayıda başlanmış olan Fransa'nın “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” dergisinden alınan bir makalenin tercümesi bu sayıda son buluyor. Bu sayıda “Askerlerin sosyal hayatlarında da dikkat etmesi gereken davranışlar olduğu dile getiriliyor.

* Fransa'da yayımlandığı ifade edilen “Mecmua-ı Fünun-ı Askeriye” dergisinin Fransızca adı belirtilmemiş, yalnızca Türkçe'ye çevrilmiş şekliyle verilmiştir.

“ZÜBDE-İ CELALET”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
6	02-Safer-1298	03-Ocak-1881	Osman Bey dönemi ele alınıyor. Selçuklular döneminde kendine bağlı Kayı Aşireti ile Maverâ'ünnehir'e geldikleri ve oradan Anadolu'ya geçişi anlatılmaktadır.
7	05-Safer-1298	06-Ocak-1881	Osmanlıların İznik şehrini fethedişi sırasında yaşananlar anlatılıyor. Ayrıca Orhan Gazi döneminden bahsediliyor.
8	09-Safer-1298	10-Ocak-1881	Bir önceki sayıdan devam eden bir yazı dizisidir. Orhan Gazi döneminde yapılan fetihler ve muharebeler anlatılıyor. Ayrıca Devr-i Murad-ı Evvel dönemi ele alınmaktadır.
9	12-Safer-1298	13-Ocak-1881	776 senesinde Gazi Hüdavendigâr'ın Sırbistan Seferi anlatılıyor.
10	16-Safer-1298	17-Ocak-1881	Felibe'den Balkanî güzergahına yapılan fetih hareketi veriliyor.(775 senesinde Siroz'un fetih emri anlatılıyor.)
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	Hüdavendigâr Gazi devrine tesadüf eden Kosova Savaşındaki kahramanlık ele alınmaktadır.
12	23-safer-1298	24-Ocak-1881	Yıldırım Bayezid Devri; Kosova Savaşı sırasında babası Gazi Hüdavendigâr'ın şehit düşmesi üzerine padişahlığa geçişi ele alınmaktadır.
13	26-Safer-1298	27-Ocak-1881	Bir önceki sayıdan devam eden yazı dizisi, Yıldırım Bayezid Devri'ni ele almaya devam etmekte ve Timurlenk ile yapılan Ankara Savaşı'nın ayrıntıları verilmektedir.
14	29-Safer-1298	30-Ocak-1881	Bir önceki sayıda ele alınan Ankara Savaşı'nın anlatımı bu sayıda da devam etmektedir. “Fasıla-i Saltanat” başlığı ile Ankara Savaşı sonrasında yaşanan fetret devri ile ilgili bilgiler verilmektedir.

“ZÜBDE-İ CELALET”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
16	08-Rebiü'l Evvel-1298	07-Şubat-1881	Sultan Murad-ı Sani'nin ikinci kez tahta çıkışı ile Yunanistan'ı kendi aralarında bölüşmüş prenslerin dize getirilmesi için yapılan girişimler anlatılmaktadır. Ayrıca Arnavudluk Beyi İskender Bey'in bu bölgedeki asayışı bozma çabalarının dizginlendiği anlatılıyor.
17	11-Rebiü'l Evvel-1298	10-Şubat-1881	Bir önceki sayıdan devam eden yazı dizisi, İstanbul'daki Bizans İmparatorluğunun Osmanlı'da feshedilmek amacıyla Süleyman Çelebi soyundan gelen şehzade Orhan'ı Anadolu'ya salıvermekle tehditkar bir şekilde davranış gösterdiği anlatılıyor. Bunun üzerine Fatih'in İstanbul'u fethetme düşüncesi içerisine girdiği ele alınmaktadır.
18	15-Rebiü'l Evvel-1298	14-Şubat-1881	Bir önceki sayıdan devam eden yazı dizisine bağlı olarak, Fatih'in İstanbul'u fethinden sonra uğradığı Belgrad yenilgisi üzerine yaşananlar anlatılmaktadır.
19	18-Rebiü'l Evvel-1298	17-Şubat-1881	Fatih Sultan Mehmed devri anlatılmaya devam edilmektedir. İşkodra kal'asının Rumeli'nin sınırında bulunması ve fetihlerde ikmal noktasında olması nedeniyle Fatih'in daha önceden ilgisini çektiğini ve burayı fethetmek düşüncesinde olduğu anlatılmaktadır.
21	25-Rebiü'l Evvel-1298	24-Şubat-1881	Yavuz Sultan Selim Devri ele alınıyor. Yavuz Sultan Selim'in, Padişah olan babası Bayezid ve kardeşleri ile taht mücadelesi içine girdiği bu dönem anlatılmaktadır.
23	02-Rebiü'l Ahir-1298	03-Mart-1881	Sultan Bayezid devrinde İran Seferi gerçekleştirilmek üzere Sadr-ı Azam Sinan Paşayı 40.000 askerle Malatya üzerine harekete geçirdiği, ancak Mısır Sultanı Gavri Fatih'in tepkisi üzerine Müslüman kanı dökmekte tereddüt eden Sultan Bayezid'in geri adım atması konu ediliyor.

“ZÜBDE-İ CELALET”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
27	16-Rebiü'l Ahir-1298	17-Mart-1881	Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim'in Memlük Sultanı Tomanbay ile mücadelesi ele alınıyor. Mercidabık ve Ridaniye savaşları ele alınmaktadır.

TADİLAT-I KAVAYİD-i HARBİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
2	17-Muharrem-1298	19-Aralık-1880	Harb-i Ahirde görülen nevakis-ı tadil ve alınan neticeleri tevsi yolunda “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesidir. “1877-1879 senesine kadar 3 yıl süren savaşıardan dolayı Rusya devletinin Fünun-ı Askeriye komisyonunda enine boyuna ele alınan harb usulleri konu edilmektedir.”
3	21-Muharrem-1298	23-Aralık-1880	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda muharebe usulüne göre ordunun derinliğini arttırmak konusıyla, Baronzadelerin aralarındaki anlaşma gereği muharebelerin usulü Avcı heyeti tarzında olması gerektiği konusundaki görüşlerine yer verilmektedir.
5	28-Muharrem-1298	30-Aralık-1880	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda avcı hatlarıyla ihtiyat hatları arasındaki mesafeler ile kurşun menzili dahilinde olan askerlerin bitişik kollara mukabil çifte sıra halinde bulunmaları gerektiği üzerinde duruluyor.
9	12-Safer-1298	13-Ocak-1881	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda, “Savaşlarda Avcı Hattının Bulunması Gereken Düzen” hakkında bilgi verilmektedir.
10	16-Safer-1298	17-Ocak-1881	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda, “Avcı Hattının Kuvveti” hakkında Mösyö Asvid Zeneski’nin bulmuş olduğu usul ele alınıyor.

“TADİLAT-I KAVAIÐ-İ HARBİYE”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
13	26-Safer-1298	27-Ocak-1881	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda, “Avcı Hattının Kuvveti” hakkında Mösyö Asvid Zeneski’nin bulmuş olduğu usulün tercümesi devam ediyor
16	08-Rebiü’l Evvel-1298	07-Şubat-1881	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda Mösyö Asvid Zeneski’nin bulmuş olduğu usulün tercümesi devam ediyor. “Yanaşık düzende askeri manevralar hakkında bilgi veriliyor.”
18	15-Rebü’l Evvel-1298	14-Şubat-1881	2. sayıda başlanan “Fenn-i Harb-i Cedid” adıyla yayınlanan Rusya mecmualarında görülen mevaddın tercümesine bu sayıda da devam ediliyor. Bu sayıda Mösyö Asvid Zeneski’nin bulmuş olduğu usulün tercümesi devam ediyor. “Cüz’ü Tamların Fasılalı Tertibi” konusunda mösyö “Habşef” in fikirlerinden de yararlanılarak, savaşta düşmanla yakın mesafedeki taktikleri veriliyor.

“YUNANİSTAN’A BİR NAZAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
20	22-Rebiü'l Evvel-1298	21-Şubat-1881	Ahmed Cevad'ın kaleme aldığı bir yazı dizisi olan, Osmanlı İmparatorluğu ile Yunanistan arasında olması ihtimal dahilinde olan bir savaş nedeniyle Yunanistan coğrafyasını tanıtan bir çeşit seyahatname yayınlanmıştır. En küçük ayrıntısına kadar dağların yükseltisinden akarsularına ve tepelere kadar anlatılan bir yazıdır. Ahmed Cevad daha önce yaşanan Rusya savaşında bırakın Rusyayı tanımayı kendi ülkemize bile yabancı olduğumuzu söylüyor. Bir ülkeyle savaşılacaksa öncelikle o ülkenin coğrafyası, o ülkenin siyasi yapısına kadar her şeyin biliniyor olunması gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu amaçla Yunanistan'la yaşanabilecek bir savaş öncesinde bu tanıtım yazısını kaleme almayı uygun gördüğünü ifade ediyor.
21	25-Rebiü'l Evvel-1298	24-Şubat-1881	Bir önceki sayıda Ahmed Cevad'ın kaleme almış olduğu yazı bu sayıda da devam ediyor. Bu sayıda haritadan bakarak Yunanistan'da takip edilecek yollar ve çevre hakkında bilgiler sunuyor.
22	29-Rebiü'l Evvel-1298	28-Şubat-1881	Bir önceki sayıda Ahmed Cevad'ın kaleme almış olduğu yazı dizisi bu sayıda da devam ediyor. Atina'ya giden yollar ve coğrafya hakkında bilgiler verilmektedir.
24	06-Rebiü'l Ahir-1298	07-Mart-1881	Ahmed Cevad'ın kaleme almış olduğu yazı dizisinin, 22. sayıda kaldığı yerden bu sayıda da devam ediliyor. Yunanistan'ın coğrafyası, ayrıntılarıyla sunulmakta.
25	09-Rebü'l Ahir-1298	10-Mart-1881	Bir önceki yazı dizisinin devamı şeklinde olup, Yunanistan'ın coğrafyasını ele alan bir seyahatname veriliyor.

“YUNANİSTAN’A BİR NAZAR”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
28	19-Rebiü’l Ahir-1298	20-Mart-1881	Bir önceki sayıda Ahmed Cevad’ın kaleme almış olduğu yazı dizisi bu sayıda da devam ediyor. Bu sayıda bir Yunanistan Haritası ile konuyu destekleyen Ahmed Cevad, ayrıca Yunanistan’ın kara kuvvetlerinde bulunan askeri birlikleri, sayılarıyla da sunduğu görülüyor. Böylece bu yazı dizisi bu sayıda bitiriliyor.

“VARAKA”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
4	24-Muharrem-1298	26-Aralık-1880	Nizamiye sanayi Alayı 3. Taburunun 4. Bölüğü yüzbaşısı Ali Hayri Efendi tarafından alınan varakanın aynıdır. “Konusu askeriye içinde yer alan neferatın almış oldukları aylıkların hastaneye yatmaları veya hapishaneye girmeleri sürecinde hazine tarafından kesilerek ödenmemesinin gerekçeleri ele alınıyor.”

“İ’LÂNAT VE KİTAB İ’LÂNİ”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
1	13-Muharrem-1298	15-Aralık-1880	Askeriyenin misafirhanesi için kahvecilik ve bakkalcılık işlerine talip olan ve 1200 guruş ile kiralayan seyyar satıcı esnafından (Etmekçi) Salih Beye kiralandığı duyuruluyor.
3	21-Muharrem-1298	23-Aralık-1880	<p>Levazımat-ı U’mumiye veznesinden ümera ve zâbitan-ı askeriyeye hergün bedel verilmekte ise de Pençsenbe günleri tüccârana akçe i’tâsı için tahsis kılındığından yevm-i mezkürde bedel verilmeyeceği ve tüccârana dahi Pençsenbe gününden mâ’ada günlerde para verilmeyeceği gibi vezne sa’at beş buçukdan on buçuğa kadar açık bulunduğu ma’lûm olmak üzere i’lân-ı keyfiyete ibtidar kılındı.</p> <p>Selimiye, Mecidiye ve Ramiz Kışlayı Hümâyunları derûnunde bulunan bakkal dükkanlarının Doksan Altı senesi Kanun-ı Evvel gayetinde müddet-i kontratoları münkazi olacağından sene-i merkume Kanun-ı Sanisi ibtidasından itibaren senelik peşinen verilmek ve lira-i Osmanî yüz guruşdan i’tâ kılınmak şartıyla isticârına talib bulunanların Dâ’ire-i Askeriyede kâ’in Fırka Meclisine mürâca’at eylemeleri.</p> <p>Fırka-i Meclis azasından Yüzbaşı Galib Bey’in tatbik-i mührü Doksan Altı senesi Kanun-ı Evvelinin sekizinci günü kaza-i zay’i olmuş olduğundan mührü mezkurun yed-i âhire geçibde götürülmez ise yevm-i mezkurdan itibaren hükmü kalmayacağı i’lân olunur.</p>

“İ’LÂNAT VE KİTÂB İ’LÂNİ”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
6	02-Safer-1298	03-Ocak-1881	KİTÂB İ’LÂNİ : Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-i Şahane matba’asında tab’ ve temessül olunan (Piyade Dahiliye Kanunamesi) on ve (Piyade Bölük Ve Tabur Talimnameleri) beher beşer buçuk guruşa matba’â-i mezkurede satılmakda olduğu bi’l-hassa i’lân olunur.
8	09-Safer-1298	10-Ocak-1881	Erkan-ı Harbiye miralaylarından Cevad Bey’in yazdığı eserin 22. nüshasının yayınlandığı duyuruluyor. Kimyanın sanayi tatbikinden bahseden ve Tarih çağlarından meydana gelen savaşlarla, Kozmoğrafya ile tarih-i askeri mukaddimesiyle alakalı bir yayının satışa çıktığı duyuruluyor.
9	12-Safer-1298	13-Ocak-1881	İki daireden ibaret bir lokanta ile bir kıraathane ve altı bab dükkanın icarı ile ilgili bir ilan duyurulmaktadır.
9	12-Safer-1298	13-Ocak-1881	Erkan-ı Harbiye Miralaylarından Cevad Beyin neşretmekte olduğu “Yadigarın” 22. sayısının çıktığı ilan ediliyor.
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	2. Orduyu Hümayun-u 17. firkanın 34. livanın 68. alayının 4. taburunun 3. bölüğünün Yüzbaşısı Mehmed Ağanın 95 senesi ma’âşından tabur sabıkı olan Balıkesir Taburunda matlubi olan 1308 gurusu havi 6094 numrolu süret kaza-i zayî olmuş ve mezkur süret 15 güne kadar Harbiye Nezareti muhasebat dairesinin 2. şubesine teslim olunmadığı sürette zayîden olarak diğer süretin testiri mukarrer bulunmuş olmağla olan keyfiyete ibtidar olundu. 2. Orduyu Hümayunu 2. Alayının 2. Taburunun 4. Bölüğünde Mülazım-ı Evvel iken silk-i askeriden ihraç olunub açıkda bulunan Hüseyin Hüsnü Efendinin 90 senesi ma’âş ve bedel-i tayinatından dolayı matlubi olan 1069 buçuk gurusu havi 2325 numrolu bir kat’î süreti kaza-i zayî olmuş ve mezkur süret 15 güne kadar...

“İ’LÂNAT VE KİTAB İ’LÂNİ”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	...Harbiye Nezareti Muhasebat da'iresinin 2. şubesine teslim olunmadığı sürette zayıden olarak diğer süretin tastiri mukarrer bulunmuş olmağla ilan-ı keyfiyete ibtidar olundu.
11	19-Safer-1298	20-Ocak-1881	Üsküdar Vapur İskelesinin yakınında bulunan Nizamiye malı anbarın içinde bulunan kiracısının kontratosunun Teşrin-i Sani'nin sonunda bittiği eğer yine içindeki kiracı bunu kiralamak dahi istese içinde bulunulan ayın (Rumî Takvime) 8. Pençşenbe gününden itibaren Pazartesi ve Pençşenbe günleri Harbiye Nezareti Celilesi muhasebat da'iresine müraca'at etmeleri gerektiği ilân ediliyor.
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	Harbiye Nezaret-i Celilesi Da'iresi derununde ve eski takvimhane kapusu cihetinde bu kere müceddid inşâ olunan ma matbah biri avam ve biri havase-i mahsus olarak mükemmel ve muntazam iki da'ireden ibaret bir lokanta ile bir kıraathane ve altı bab-ı dükkanı müstemil ebniyenin şerait-i malume ile zuhûr edecek talebina icar olunması mukarrir olduğundan bunları istemeyenlerin haftada üç gün yani Cum'aertesı ve Pazar ve Pençşenbe günleri saat beşden yediye kadar Harbiye Nezareti İstihkam ve İnşa'ât-ı Askeriye da'iresine müraca'at eylemeleri duyuruluyor.
12	23-Safer-1298	24-Ocak-1881	Erkan-ı Harbiye Miralaylarından izzetlu Cevad Beğın neşriyatında olduğu “Yadigarım” 25. nüshası da bu kere tab olundu. Münderecatı Kimyanın sanayide tatbikinden mübahis müfide ile Tarih-i Askeri Mukaddemesinden kurun vasati ve dönemde gerçekleşen olaylar ele alındığı duyurulmaktadır.

“İ'LÂNAT VE KİTAB İ'LÂNİ”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
14	29-Safer-1298	30-Ocak-1881	İngilizli meşhur mistır Karterk telifinden tercüme edilerek senenin bahar-ı mahında mevsime göre bağçeye edilecek ma'mulat ve her nev'î sebze ve meyvenin husule gelmesi için turfandahanelere bağçevanlığın münkasım olduğu 12 cüz'ie göre hitam bularak fiyat-ı mevzu'asıyla Okçular Başında Zirakim Efendinin kıraathanesinde Bağçe Kapusunda tenbakıcı Hasan Ağanın Sultan Mahmud Türbesi yanında maarif ve Köprü Başı kütüphaneleriyle Çiçek Pazarında 57 numaralı tohumcu İsak Ağanın ve Hakkaklarda Erzurumlu Mehmed Efendi ve Galatada Pençsenbe Pazarında 17 numarada başlıca ecnebi tohum tüccarı İngilizli mistır Hevbaret miting dükkanlarında satılmaktadır.
15	04-Rebiü'l Evvel-1298	03-Şubat-1881	Yaveran-ı Hazret-i Şehriyarının 96 senesi Eylülüne mahsuben ma'aşları olarak kırk bin iki yüz seksen beş guruşdan tevarih-i muhtelifle ile i'tâ kılınmış olan dört bin dokuz yüz yetmiş beş guruşu bi'l mahsub bakisi olan otuz beş bin üç yüz on guruş havi ve iki bin sekiz yüz seksen dokuz numrolu bir kıt'a süret-i zayî kılınmış olduğundan her kimin eline geçmiş ise tarih-i ilandan itibaren on beş güne kadar muhasebat da'iresi ikinci şubesine teslimi lazım geleceği ve müddet-i mezkurun hitamında zikr olunan süretin kalmayub diğeri i'tâ edileceği mâ'lum olmak üzere ilânına ibtidar kılındı.

“İ’LÂNAT VE KİTAB İ’LÂNİ”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
16	08-Rebiü'l Evvel-1298	07-Şubat-1881	Balat Meydanında bir kahve ve bir kömür mağazası ve kalafat mahali icara verileceğinden bir senelik icarına 131 liraya tâlibi olduğundan ve iş bu Kanun-i Sani'nin 29. gününe kadar kat'ası verileceğinden bundan ziyade talib olanlar yevm-i mezkurde Harbiye Nezaret-i Celilesi Muhasebat Da'iresine müraca'ât etmeleri ilân olunur.
19	18-Rebiü'l Evvel-1298	17-Şubat-1881	Dâ'ire-i Askeriye için lüzumlu olan Kara Kulak suyunun kontrato müddeti münkaziye olduğundan bir senelik olarak lüzumu olan Kara Kulak suyunun bi'l-münakasa tekrar edecek fi'yatıyla talibine ihalesi mukarrer olduğundan talib olacakların mah-ı hâl-i Rumiye'nin yedinci Çaharşenbe gününden bed'an ile beher hafta Çaharşenbe ve Pazartesi günleri Harbiye Nezaret-i Celilesi Muhasebat Dâ'iresine gelmeleri fi l Kanun-ı Sani sene 96 tarihinde i'lân olunmuş idi. İş bu Doksan Altı senesi Şubatın yedinci Cum'aertesi günü karar-ı kat'isinin icrasıyla kontratoya rabt olunacağından talibi bulunduğu halde yevm-i mezkurde dâ'ire-i mezkureye gelmeleri i'lân olunur.
19	18-Rebiü'l Evvel-1298	17-Şubat-1881	Erkan-ı Harbiye Miralaylarından i'zzetli Cevad Bey'in neşretmekde olduğu “YADİGAR” ın 22. nüshasında bu kere tab' olundu. Menderecatı Kimyanın sanayi'i tatbikinden mübahis-i müfide ile Tarih-i Askeri mükaddemesinden Kurun-ı Vusta ve Devr-i Tecdidde zuhura gelen vaka'i Harbiye-i Meşhurdur ve bu nüshaya kadar hitam bulan Asar-ı Tarih-i Osmani ve Kırık Dört seferinin cild-i evvelleri sema namında olan Kozmografya ve Tarih-i Askeri mukaddemesiyle telefon olub beheri fi'yat-ı mevzu'asıyla furuht olunmaktadır.

“İ'LÂNAT VE KİTAB İ'LÂNI”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
20	22-Rebiü'l Evvel-1298	21-Şubat-1881	<p>Levazimat-ı U'mumiye Heyet-i Teftişiye Re'isi Mirliya Mustafa Rıf'at Paşanın yediyüz kırk numrolu ve doksan beş senesi mart ve nisan ma'âşlarını havi bir kıt'a süreti her nasılsa zayi' etmiş olduğundan her kimin yedine geçmiş ise tarih-i i'lândan on beş gün zarfında muhasebat dâ'iresinin ikinci şu'besine teslim etmediği halde hükmü münfesi olub yerine diğeri yazılacağından i'lân-ı keyfiyete ibtidar kılındı.</p> <p>Südlüce iskelesi ittisalinde ve bağçe derununde dahil ve harici iki dâ'ire şâmil olub ikisinde dahi me'ecâri bulunduğu ve haremde dört sofa ve dokuz oda ve kezalik selâmlıkda üç sofa ve dokuz oda ve haricen dahilen iki mutbah-ı kebir ve kiler ve aşçı odalarıyla samanlık ve seyis odasını ve bir aded kebir-i âhuruyla ittisalinde kapısı harice açılır ve şehir-i beş mecdiye icar olunur iki aded sakka odalarını havi olan sahilhane satılık olduğundan istek eden zevat-ı kiram tarafından her ne vakit murad buyurulur ise görülmesi mümkün olacağı i'lân olunur.</p>
20	22-Rebiü'l Evvel-1298	21-Şubat-1881	<p>Ceride-i Askeriye matba'âsında müterakim mukavvalık ve sa'ir köhne evrak fûruht olunacağından ve kiyyesi yetmiş paraya müşterisi olduğundan daha ziyadeye talib olanların matba'â-i mezkûreye müraca'at eylemeleri.</p>

“İ’LÂNAT VE KİTAB İ’LÂNİ”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
21	25-Rebiü'l Evvel-1298	24-Şubat-1881	<p>Mekteb-i Harbiye-i Şahanede Fransız lisanı hocası ka'imakam Osman Bey'in güzışte ma'âşları için Evkaf-ı Hümayun hazinesine havale olunmak ve hazinetin beyanatında irâd ve masrafı icra kılınmak üzere mekteb-i mezkurun ma'âş-ı sened-i resmilerinden tefrik olunan iki bin sekiz yüz seksen guruşu havi ve yedi yüz otuz beş numrolu bir kıt'a ve dokuz yüz bin sekiz yüz guruşu yedi yüz altmış üç numrolu bir kıt'a ki cem'en iki kıt'a sorgu zayı' edilmiş olduğundan her kimin yedine geçmiş ise tarih-i i'lândan itibaren on beş güne kadar muhasebat dâ'iresi ikinci şubelinin sorgu kısmına teslimi lazım geleceği ve müddet-i mezkurenin hitamında zıkr olunan sûretlerin hükmü kalmayub diğerleri i'tâ edileceği ma'lûm olmak üzere şerh verildi.</p> <p>Mülgü'l-him Komisyonu ke-tebesinin doksan beş senesi eylül ma'âşı olan üç bin sekiz yüz kırk guruşu havi ve dört bin iki yüz yirmi altı numrolu bir kıt'a suret zay'i kılınmış olduğundan her kimin yedine geçmişse tarih-i i'lândan itibaren on beş güne kadar Harbiye Hazinesi Muhasebat dâ'iresine getirib teslimi lazım geleceği ve müddetin hitamında zıkr olunan sûretin hükmü kalmayub diğeri verileceği ma'lûm olmak üzere i'lânına ibtidar kılındı.</p>
22	29-Rebiü'l Evvel-1298	28-Şubat-1881	<p>Selimiye Kışla-i Hümayunu civarında Harem İskeleyi âhurunda teraküm etmiş olan gübrenin bu kere icra kılınan müzayedesinde iki yüz beş lira ile talibi uhdesinde kalmış ve zay'i mezkurun üç taksitle tediye ve ifa kılınacağı cihetle birinden ziyadeye zuhur edecek taliblerinin bir haftaya değin fırka meclisine müraca'at eylemeleri i'lân olunur.</p>

“İ'LÂNAT VE KİTAB İ'LÂNI”

NUMARA	HİCRİ TARİH	MİLADİ TARİH	KONU
25	09-Rebiü'l Ahir-1298	10-Mart-1881	Mirliva Hacı Hakkı Paşanın “Amel-i Bahçevanlık” ile “Çiçekçinin Çiçeği” adlı eserinin çıktığı duyuruluyor.
26	13-Rebiü'l Ahir-1298	14-Mart-1881	Davud Paşa Kışlası civarındaki tarla ve bağın satışı ilanı veriliyor.
27	16-Rebiü'l Ahir-1298	17-Mart-1881	Kayseriye Samsun yoluyla gönderilen Tophane-i Amire İdaresine ait gümüşün kaybolduğu bunu bulanların derhal teslim etmeleri ilan olunuyor.

SONUÇ

Osmanlı İmparatorluğu'nda I. Meşrutiyet'in ilan edildiği 1876 yılı itibariyle hem içde hemde dışta meydana gelen askeri, siyasi, kültürel ve ekonomik hayattaki karmaşık ve dramatik süreç, İmparatorluğun bu dönemini çekici kılmıştır. Askeri alanda arka arkaya gelen yenilgiler ve toprak kayıpları, özellikle Balkanlardaki Müslüman halkın Anadolu'ya göç etmek zorunda kalması birçok sorunu da beraberinde sürükleyerek getirmiştir. Bu kayıpları en aza indirme çabasıyla II. Abdülhamid'in başarıyla izlemiş olduğu dış siyasetteki denge politikaları döneme damgasını vurmuştur. Ayrıca 1878'de imzalanan Berlin Antlaşmasıyla Osmanlı'nın dost bildiği ülkeler, İngiltere ve Fransa'nın politikaları İmparatorluğu'n aleyhine değişmiştir. Bu döneme kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun en büyük düşmanı olan Rusya'nın bile önüne geçen İngiltere, Osmanlı toprakları olan Mısır ve Kıbrıs'ı ele geçirerek saldırgan bir politika içine girmiştir. Bu süreçte Türkler aleyhine çalışmalar yapan William Gladstone'un İngiltere Başbakanı seçilmesiyle birlikte Osmanlı politikası ister istemez Almanya'ya yaklaşmıştır. II. Abdülhamid döneminin, ülke içerisindeki siyasi hayatı ise olanca hızıyla değişmektedir. Başlangıçta, Tanzimat politikası tartışılır hale gelmiş, imparatorluğun Müslüman ve gayrimüslüm bütün bireylerini eşit sayan ve bunu bir devlet politikası olarak benimseyen "Osmanlıcılık" düşüncesi başarısızlığa uğramış, İmparatorluğun çözülüşünü önlemeyi sağlayamamıştır. Bir başka dayanışma ilkesi bulmak gerekmektedir ve bu da Panislamizm olacaktır. XIX. Yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı İmparatorluğunun toprak bütünlüğünü korumak, Müslüman tebaanın gayrimüslüm tebaada olduğu gibi kopmalarını önlemek amacıyla İslamı vurgulamak, İmparatorluğu dörtte üçü Müslüman bir devlet haline getiren yeni nüfus dengesinden sonuçlar çıkararak, İslamiyet ve Halifelik makamının Osmanlıların büyük çoğunluğunun birliği ve seferberliğinin ideolojisi olarak görülecektir.⁴⁰

1880'li yıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nun başını ağrıtan en büyük sorunların başında dış borçlar, yani Düyun-u Umumi İdaresi'nin hayata geçirilmesi çabaları vardır. Kasım 1879'da Galata Bankerleri ve Osmanlı Bankası temsilcileriyle iç borçlar hususunda anlaşmaya varıldı. Bunlara Tuz, Tütün, Damga pulu, İçki, Balıkçılık, İpek

⁴⁰ Server Tanilli; "Osmanlı İmparatorluğu Tarihi II- 19. yüzyılın başlarından yıkılışa", Cem yayınevi, İstanbul, Haziran-1995, ss:159-160.

aşarı vergi ve resimleri tahsis edildi. Daha sonra 20-Aralık-1881 günlü Muharrem Kararnamesiyle Düyun-u Umumiye idaresi kuruldu. İdare meclisinde İngiliz, Fransız, Alman, Avusturya-Macaristan, İtalyan, Osmanlı alacaklılarının temsilcilikleri bulunacaktı. Düyun-u Umumiye zamanla gelişip her yana kol atmıştır.⁴¹ II. Abdülhamid her ne kadar hesaplı bir padişah olsa da Osmanlı maliyesi aynı köhne esaslara göre çalışmaya devam etmiş bu da İmparatorluğu yarı sömürge haline getirmiştir.

II. Abdülhamid, kimseye güven duymayan ve devlet işlerine karışmak isteyen mutlakiyetçi, aydınların sesini boğmaya çabalayan ve imparatorluktaki halkların ulusal özlemlerini hoyratça bastıran despot bir kişiliğinin yanında, yeniliklere açık, İtalyan operaları ile modern mimarlık meraklısı, eğitimi geliştirme, adaleti örgütleme, özellikle devletin güçlenmesine yarayabildiği ölçüde demiryolları ve telgraf sayesinde iletişim ağını düzeltip iyileştirme arzusunu taşıyan içinde bulunduğu çağa açık bir kişilik sergilemiştir.

Tanzimat adamlarının başlattığı reform çalışmalarını sürdüren , yeni reformlar yapan II. Abdülhamid, Yabancı ya da Müslüman olmayan serbest okulların çoğalması karşısında eğitim alanında devletin varlığını ortaya koymak ve idarenin, yabancı ortaklıkların ve orta sınıfların artan eğitim isteğine yanıt vermek zorunda kalmıştır. 1878'den sonra, İmparatorluğun eyaletlerinde de o tarihe değin özellikle İstanbul'da görülen bir ilk ve orta öğretim okulları ağıyla kaplanmıştır.⁴²

İşte böyle bir süreçte ilk olarak basın hürriyetini kaldıran II. Abdülhamid'in bu husustaki gerekçesi şu idi: "Bizim memleketimizde halk, henüz çok saftır; çok az okumuştur; insanlarımıza çocuk muamelesi yapmaya mecburuz; çünkü, gerçekte onlar büyük çocuklardır. Aileler ve terbiyeciler gençliğin elinde zararlı yazıların bulunmamasına itina gösterdikleri gibi, hükümet de biz de halkın zihnini zehirleyecek her şeyi ondan uzak bulundurmalıyız." Bu noktadan hareket edilerek basına gayet ağır bir sansür konuldu. Yayımlanmasına izin verilen gazetelerin sahiplerine ve yazarlara ayrıca, menfaatler sağlanmak suretiyle istibdadı onaylayıcı yazılar yazmaları telkin

⁴¹ Editör Sina Akşin; *Türkiye Tarihi 3 Osmanlı Devleti 1600-1908*, Cem yayınevi, Ağustos-1993, 3. Basım, ss: 168-169

⁴² Server Tanilli; *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi II- 19. yüzyılın başlarından yıkılışa*, Cem yayınevi, İstanbul, Haziran-1995, ss:157-158

edildi. Avrupa'dan gelen gazete, mecmua ve kitaplar da kontrol edilmeye başlandı. Avrupa hükümetleri nezdindeki Türk elçilerinin görevlerinden başlıcası, istibdat aleyhinde yazan Avrupa gazetelerinin tarih ve numaralarını, şifre ile saraya bildirmektir. Mizah gazeteleri ve karikatürlerde yasak edildi.⁴³

Böyle bir siyasi, ekonomik ve toplumsal hayat içerisinde yayımlanmaya başlayan Ceride-i Askeriye'nin, ilk yayınlandığı 1864 yılında yapmış olduğu yayın şekliyle Takvim-i Vekayi'ye benzediği söylenebilir. Yani resmi gazete vasfını üstlenmiş gibidir. Devletin tüm resmi yazışmalarını, çıkarılan kanunları ve ilanları yayınlamaktadır. Aynı zamanda askeriye'nin içinde var olan gelişmelerle dış dünyada, özellikle Batı'da ortaya çıkan her türlü askeri yenilik bu gazete sayesinde Osmanlı sınırları içindeki askeri birliklere duyurulmaktadır.

Ceride-i Askeriye'nin ele aldığı konulara baktığımızda dikkatimizi çeken bir başka ayrıntı ise “Zübde-i Celadet” başlıklı yazılardır. Bu başlık altında Osmanlı devletinin geçmişte kazandığı zaferleri anlatan kahramanlık öyküleri kaleme alınarak, devletin zaman içinde almış olduğu askeri yenilgilerin moral bozukluğunu ortadan kaldırmaya çalışıyor olmasıdır.

Ceride-i Askeriye'ye genel olarak bakarsak, bize teknolojik bilgilerin dünyada kaydettiği ilerlemeleri, Batı basınında yayınlanan ve Osmanlı devletini ilgilendiren askeri ve siyasi gazete yazılarını, yeni çıkmış olan kitapların tanıtımını, yaşanan dönemle ilgili her türlü ayrıntıyı ve coğrafi seyahatname tarzında Yunanistan'ı anlatan yazıların sunulduğunu görebilmekteyiz. Bu kadar ayrıntılı ve farklı alanlarda sunulan bilgilerin şimdiye dek askeri tarih çalışmalarında çok fazla kullanılmamış olması bu alanda önemli bir kaynağın göz ardı edilmesi anlamına gelmektedir.

Daha önce kaynak tanıtımı çalışmaları dışında hiç ele alınmayan, Ceride-i Askeriye'nin biçimsel değişikliğinden sonraki birinci cildini ilk kez tez çalışması olarak incelemiş olmam bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Askeri tarih araştırmalarıyla ilgili olan bu kaynak tarama çalışması, bu anlamda yapılacak bizden sonraki çalışmalara katkı sağlayacak olması açısından önemli bir yere sahip olacağı kanaatindeyim.

⁴³ Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal; “Osmanlı Tarihi”, 8. cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara-1995, Dördüncü Baskı, ss:263

KAYNAKÇA

Can Tunalı A. (2003) *Tanzimat Döneminde Osmanlı Kara Ordusunda Yapılanma (1839–1876)*, Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

Can Tunalı, A. (2005) “Ceride-i Askeriye’nin Tarih Araştırmalarındaki Yeri”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, Ankara Üniversitesi, Cilt XXIV, ss: 195-211. Ankara.

Ceride-i Askeriye, I. Cild, 13 Muharrem/ 19 Rebiü’l Ahir/ 1298 (15.12.1880/ 20.03.1881), DTCF Kütüphanesi.

Duman, H. (2000) *Osmanlı – Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828–1928)*, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı: Ankara.

Öcal, O. (1967) “Dergimizin Tarihçesi”, *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Yıl: 86, Sayı: 221, ss: 1-5 Yayınevi: Genel Kurmay Basımevi, Ankara.

Pehlivanlı, H. (1992) *Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Süreli Yayınları Makaleler Dizini*, Genelkurmay Basımevi: Ankara.

Çakır, H. (2002) *Osmanlıda Basın -İktidar İlişkileri (Azınlık Basını, Türkçe Basın ve Dış Basın)*, Siyasal Kitabevi: Ankara.

Ekinci, N. (2002) “Türk Basın Tarihinden Kesitler”, *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 14, ss: 675-680, Yeni Türkiye Yayınları: Ankara.

Karal, E. Ziya (1995) *Osmanlı Tarihi*, 8. cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Tanilli S. (1995) *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi II- 19. Yüzyılın Başlarından Yıkılışa*, Cem yayınevi, İstanbul.

Editör Akşin S. (1993) “Siyasal Tarih 1789-1908”, *Türkiye Tarihi Osmanlı Devleti 1600-1908*, Cilt 3, Cem yayınevi, 3. Basım, İstanbul, ss: 73-188.

Koloğlu, O. (1985) “Basın”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 12, ss: 82-83, İletişim Yayınları: İstanbul.

İnuğur, M. (2005) *Basın ve Yayın Tarihi*, Dar yayınları: İstanbul

Şakul, K. (2003) “Osmanlı Askerî Tarihi Üzerine Bir Literatür Değerlendirmesi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 1, ss: 529, Yayınevi: Bilim ve Sanat Vakfı Yayınları İstanbul.

İskit, S. (1939) *Türkiye’de Neşriyat Hareketleri*, Yayınevi: Maarif Vekaleti, İstanbul.

Topuz, H. (1973) *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, Yayınevini: Gerçek Yayınevi, İstanbul.

Ertuğ, H. (1959) *Türk Basını Nasıl Doğdu ve Gelişti?*, Yeni Türkiye: Basımyeri: Nebioğlu yayınevi, İstanbul

Topuz, H. (2003) *II.Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Yayınevi : Remzi Kitapevi, İstanbul.

Yerlikaya, İ. (1996) *II. Abdülhamid Döneminde Basın-Yarı Resmi Vakit Gazetesi (1875–1884)*, Kırıkkale.

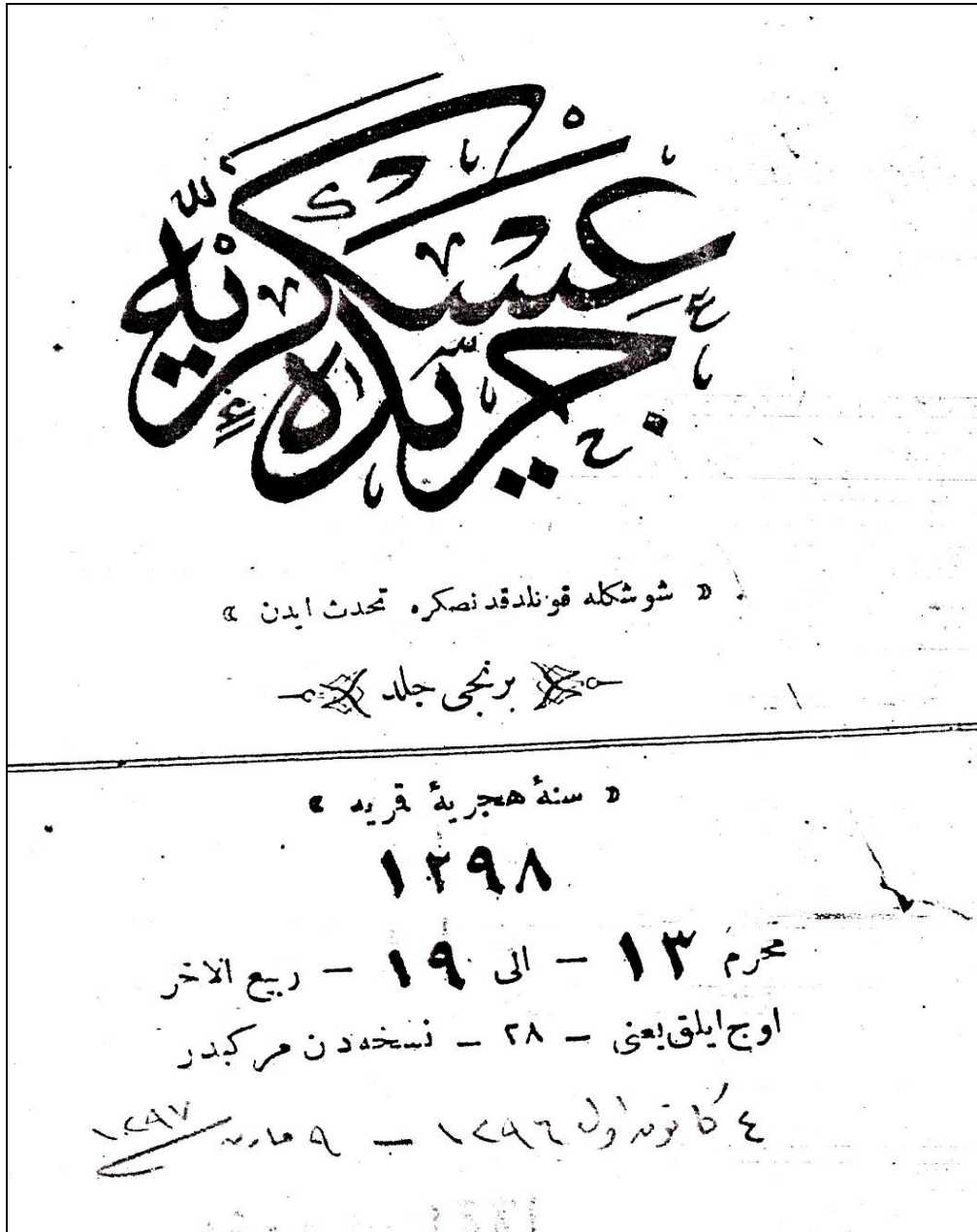
Oral, F., *Türk Basın Tarihi 1728–1922, 1831–1922, Birinci Kitap-Osmanlı İmparatorluğu Dönemi*

tr.wikipedia.org/wiki/Kabağağlızade_Ahmed_Cevat_Paşa

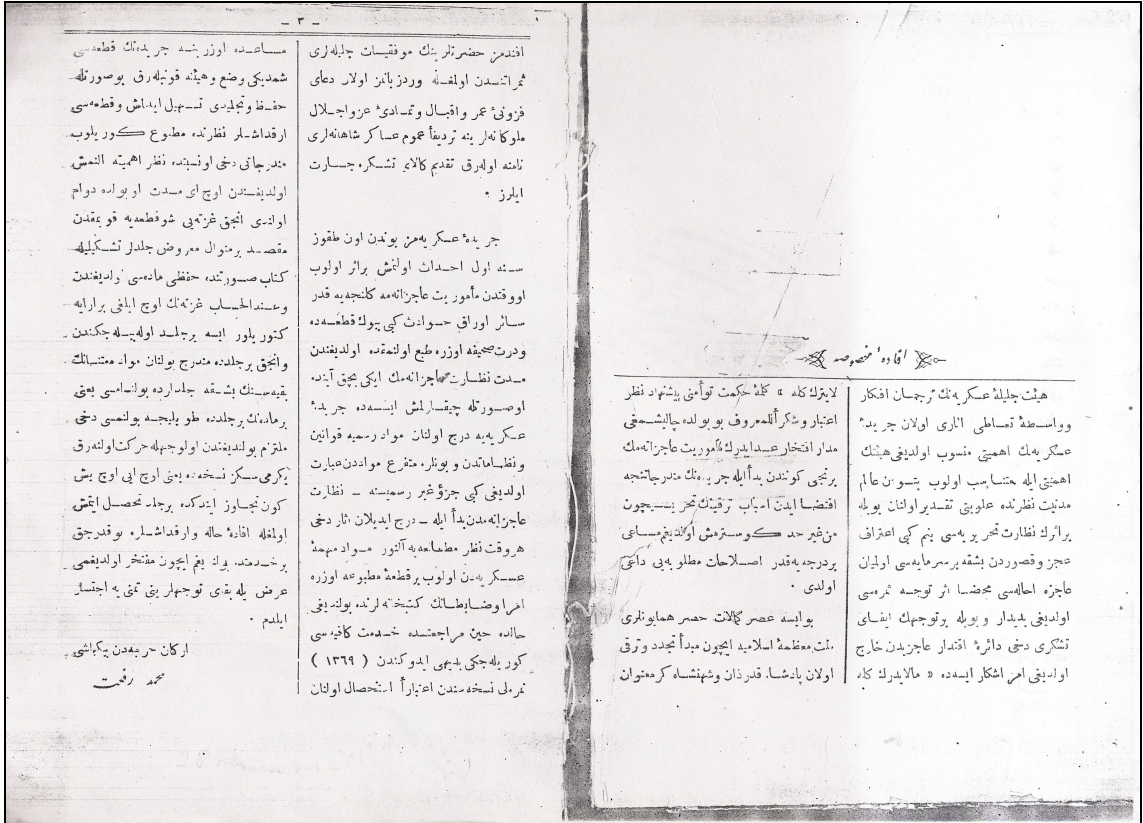
EKLER

Numara	Hicri Tarih	RumiTarih	Miladi Tarih	Günler
1	13/ Muharrem/ 1298	4/ Kanun-ı Evvel/ 1296	15- Aralık- 1880	Pençşenbe
2	17/ Muharrem/ 1298	8/ Kanun-ı Evvel/ 1296	19-Aralık-1880	Pazar
3	21/ Muharrem/ 1298	12/ Kanun-ı Evvel/ 1296	23-Aralık-1880	Pençşenbe
4	24/ Muharrem/ 1298	15/ Kanun-ı Evvel/ 1296	26-Aralık-1880	Pazar
5	28/ Muharrem/ 1298	18/ Kanun-ı Evvel/ 1296	30-Aralık-1880	Pençşenbe
6	2/ Safer/ 1298	22/ Kanun-ı Evvel/ 1296	03-Ocak-1881	Pazarertesi
7	5/ Safer/ 1298	25/ Kanun-ı Evvel/ 1296	06-Ocak-1881	Pençşenbe
8	9/ Safer/ 1298	29/ Kanun-ı Evvel/ 1296	10-Ocak-1881	Pazarertesi
9	12/ Safer/ 1298	1/ Kanun-ı Sani/ 1296	13-Ocak-1881	Pençşenbe
10	16/ Safer/ 1298	5/ Kanun-ı Sani/ 1296	17-Ocak-1881	Pazarertesi
11	19/ Safer/ 1298	8/ Kanun-ı Sani/ 1296	20-Ocak-1881	Pençşenbe
12	23/ Safer/ 1298	12/ Kanun-ı Sani/ 1296	24-Ocak-1881	Pazarertesi
13	26/ Safer/ 1298	15/ Kanun-ı Sani/ 1296	27-Ocak-1881	Pençşenbe
14	29/ Safer/ 1298	19/ Kanun-ı Sani/ 1296	30-Ocak-1881	Pazar
15	4/ Rebiü'l Evvel/ 1298	22/ Kanun-ı sani/ 1296	03-Şubat-1881	Pençşenbe
16	8/ Rebiü'l Evvel/ 1298	26/ Kanun-ı Sani/ 1296	07-Şubat-1881	Pazarertesi
17	11/ Rebiü'l Evvel/ 1298	29/ Kanun-ı Sani/ 1296	10-Şubat-1881	Pençşenbe
18	15/ Rebiü'l Evvel/ 1298	2/ Şubat/ 1296	14-Şubat-1881	Pazarertesi
19	18/ Rebiü'l Evvel/ 1298	6/ Şubat/ 1296	17-Şubat-1881	Pençşenbe
20	22/ Rebiü'l Evvel/ 1298	9/ Şubat/ 1296	21-Şubat-1881	Pazarertesi
21	25/ Rebiü'l Evvel/ 1298	12/ Şubat/ 1296	24-Şubat-1881	Pençşenbe
22	29/ Rebiü'l Evvel/ 1298	16/ Şubat/ 1296	28-Şubat-1881	Pazarertesi
23	2/ Rebiü'l Ahir/ 1298	19/ Şubat/ 1296	03-Mart-1881	Pençşenbe
24	6/ Rebiü'l Ahir/ 1298	23/ Şubat/ 1296	07-Mart-1881	Pazarertesi
25	9/ Rebiü'l Ahir/ 1298	26/ Şubat/ 1296	10-Mart-1881	Pençşenbe
26	13/ Rebiü'l Ahir/ 1298	2/ Mart/ 1297	14-Mart-1881	Pazarertesi
27	16/ Rebiü'l Ahir/ 1298	5/ Mart/ 1297	17-Mart-1881	Pençşenbe
28	19/ Rebiü'l Ahir/ 1298	8/ Mart/ 1297	20-Mart-1881	Pazar

Ek 1. Ceride-İ Askeriye'nin Birinci Cildinin Çıktığı Tarihler

Ek 2. Ceride-i Askeriye'nin I. Cildinin Kapağı

Ek 3. İfade-i Mahsusa Metninin Orjinali

مساعده اوزر بنده چر بديك قطعه سي
 شديكي وضع و هيته فونله رق بوسورته
 حفظ و تجلدي تسجیل ابداناش و قطعه سي
 ارفداش سر نظرند. مطوع كور بابوب
 مندرجاتي دخی اوننده، نظر اهميته الشمس
 اولدينندن اوج ای مدت از پوره دوام
 اولدی اثقی غزیهی شوفطعه قو بقدن
 مقصد برضوال مروض جلدلر نشكايه
 كتاب صورتند، حفظی مانده سي اولدينندن
 وعسند الحسب غزیهك اوج المني برارايه
 كتور باور ايسه برچاسد اوله يسه چكندن
 و اثقی برجلده مندرج بولان مواد متسالك
 بقده سنك بشقه جدارده بواناسی يعنی
 برمانك برجلده مطو بالچسه بولنسی دخی
 ملزم بولدينندن اوازجهله حرک اولنه رق
 بزکی مسكر نسخه بهی اوج ای اوج بش
 كون نچسوز ایدكه، برجاد تحصيل ایتش
 اولغه افاده حاله ارفداش سر، بوقدرجق
 بر شدند، و ان بعم ايون مقنخر اولدينعی
 عرض يله بدی توجهر بقی تمي به اجتسار
 ايلند .

اركان حريه دن بيگاشی
 محمد رفعت

اندرم حضرت نريك موفقيت جليله ای
 ممراتسندن اولغه وردن باين اولار دخی
 فزونى عمر و انسال و تمادى عز و اجلال
 ملوكانه لر بنه ترفیاً هموم عساکر شاهانه لری
 نامه اوله رق تقدم كالامه تشكره جسارت
 ايلرز .

چر يده عسکر يهمز بولدن اون مطوز
 سنده اول احداث اوناش برار اولوب
 اووقدن مأموريت عاجزانه مة كلنجيه قدر
 سائر اوراق حصادت كی يوك قطعه ده
 و درت صحيفه اوزره مطع اولنده اولدينندن
 مدت نظرات هماچرانه مك ايكي بچق آيد
 اووسورته چيسارمش ايسنده چر يده
 عسکر يبه درج اولان مواد رسميه قوانين
 ونظريامانكن و بونار، منفرع موادنن عبارت
 اولدينعی كی چر و غير رسميه - نظرات
 عاجزانه مدن بدأ الله - درج ايدلان نار دخی
 هر وقت نظر مطماعه به آتور مواد مهمه
 عسکر بهن اولوب رقطعه مطبوعه اوزره
 امر او ضابطه سلك كتيبه لرند بولدينعی
 حاليه چين مراجعته خدمت كانه سي
 كور به چكي بدهی ايدوكندن (۱۳۶۹)
 نمره لي نسخه سندن اعتباراً استحصال اولان

الحامد مخصوصه

هيت جليله عسکر بهك ترجمان افكار
 و واسطه تصاطلي الماری اولان چر يده
 عسکر بهك اهميت منسوب اولدينعی هيتك
 اهميتي ايله حنساب اولوب بنسون عالم
 مدنيت نظرند عالوبی تقدیر اولان بوبله
 براروك نظرات نخر بر بهی بنم كی اعتراف
 عاجز و قصور دن بشقه بر سر مایه سی اولان
 عاجزه احاله سی محضاً اثر توجسه نر می
 اولدينعی بیدار و بوبله بر توجهم ایشای
 تشكری دخی دائره اقدار عاجز بدن خارج
 اولدينعی امر اشكال ايسده « مالايدرك كاه
 لايترك كاه » كاه حكمت توانی باشه ان نظر
 اعتبار و شكر الله معروف بوبولده چابشمتی
 مدار افتخار عبداليدرك بموريت عاجزانه مك
 برنجی كونندن بدأ الله چر بهك مندرجاتجه
 اقتضا ايدن ادياب ترفيك نخر بنسچون
 من غير حد كوسرتمش اولدينعی مساعی
 بر درجه به قدر اصلاحات مطلو بهی دائی
 اولدی .
 بوايه عصر گالات حصر همايونلری
 منت معظمه اسلاميه همچون مبدأ تجدد و ترقی
 اولان بادشا، قدر دان و شهنشاه كرمعنوان

(۱۵) قزو - ۲۲۵ - (۱۹) مجلی سته

چراغ عسکریه

دائرة امور عسکریه

۱۲۹۸ ربيع الاول ۴ - پنجمینه - ۲۲ کانون تانی ۱۲۹۶

عزیز میری

ردیف قرانامه سی

امور تحریریه سی

هیئت خصوصه سی
طرفدن ایضا وارگان
حریده اشقی شعبه ستان
نظارت اولوب اوراق
نقده هیئت تحریریه
بندنه کوندر یلدر

مسلک تواقیدن
دیوینتله چری ویریش
اولان مکاتب قوسول
اولتور

بازار ابرسی و پنجشنبه کونری نشر اولتور

امور تحریریه سی

مرکز دارمسی

حریده نظارت محاسبات
دائرة سنک بدیجی
شعبه ستان حریده قسمی
اونوب اداره ایچون
اورایه مراجعت
اولتور

اعلان رسمی

یاور یوز پانسی قهری افتدینک طقسان
بش سسته سی کذشت و ماملش و بدل تعینانیدن
نظایبه خزیننه بجه سنک ۷۰۸۲ نومرولی
وازی بیگ اونوز، غرضی، حاوی المش اولدیجی
صورتی هر فصله قضا ضایع ایلمش
اولدیقندن مذکور صوت هر یکک بدینه
کچمش ایسه تاریخ اعلان اون بش کون
ظرفده محاسبات دائر سنک ایکنجی شوبه سته
اسلام ایلمشی و مدت مذکوره و رودات بدیجی
صورتده حکمی منقسخ اولوب دیکر بیگ
اعطافله جی اعلان اولتور

کتاب اعلانی

انکلیزلی مشهور مستقر قاز تک تا ایفندن
ترجمه ایله یلدرک سنک هر ماهنده موسسه
کوره بجه ایله چک معاملات و هر نوع
سیر و هیوه تک حصوله کلمه بیچون ترنده
خامله منتضی عملاتی یلدرر صورتده
ایروجه رساله شکرته قولان علی بنجو انانک
منتقم اولدیجی اون ایکی جزئی یوزکه ختام
بولدی قیثات موضوعه سله اولجیلر باشلنده
صرافیم افتدینک قرائت خالصه بجه
قبوسنده تکلیجی حسن افانک سلطان محمود
تریمی یانده معارف و کونری باشی کنخانه لیله
چیچسک بازارنده ۷۷ نسرول شخصی
ایساقی انانک و حکاکارده ارضروملی محمد
افتدی و غلطده پنجمینه بازارنده ۱۷ نمروده
غرضه فتنده باشیجه اجنی تخم نیاری انکلیزلی
مستر هزبارت هینک دکا نلر ده صانامقده دیو

اوجنده (یلنا) ده عثمانلی اسنحکاماتی
اوزرینه هجوم ایله مضبوط ایتمش ایسه ده
انتظام سز رحالد یونان عسکری قهری
طوققه اولان عثمانلیلر طر فندن یوسسکور
تلوب نهابت صریلدر دینا نهینک ساحل
یسارینه فراره مجبور اولدیلر . بو حازه
(آلیج) کوچک ایزوو نطقه نخسن
ایدرک علیات حکیمه سی (یلنا) یقینلرینه
قهر سوق ایتمه دی .

ایک بکری برنده اون ایکی بیگ عثمانلی
عسکری (یویوو) ده نخسن صریلدر اوزرینه
هجوم کومر ش ایسه لره یوناری طوققه
موقعدن چیقارمق موق اولدیلر . یوسر ده
(آلیج) در تانک ساحل یسارینه دخی
سوق حرکات ایله اوراده سیرل انشا ایدری
ایک بکری ایکیسند کرک یوسیرلر و کرک
کوچک ایزوو رتیقه هجوم کومر مشلر ایسه ده
موق اوله دیلر . شهر مذکورک نه ساینده
(براقه) (پنسا) و (آس)
فصله لرینک تشکیل ایلمشی مثلث داخلنده
(آلیج) پرکوزلده دانه موقی طوققه
وقار شوسنده ایکی عثمانلی فرزه سی ایسه
بنالوقفه متشدد یوسنه اشقیسانی طرفندن
تهدید اولننده ایسی . لکن مختلر پاشا
در حال بنشوب کال مهسارته صریلدرک اشقیای
مذکوره ایله رشمه لرینه مانع اولدی .
(ماهیدی وار) .

آئمه سی لازم کلدی حالده صورت چیچ
و چلب و معاینه سله طابور تشکیل و سوقف
وبدل شخصی و حیوانی قبوله و تفرعات
سائره سنه دائر قرار نامه در .

- ریجی فصل -

« صورت چلب و معاینه و سوقفه دائره »
« ریجی ماده » هر قتی برطابور عساکر
ردیفه تک تحت سلاحه اشقی خصوصتده
اراده ضمنیه چلب پادشاهی تعلق و تفریح
یورلدی حالده کیفیت در حال حریده اشقی
چاپیدن طابورنده کورک منسوب اولدیجی
اردوی همایون مشیر بنده اشعار و صورت
اراده ضمنیه پادشاهی ملکیه یا مورلر بنده تلج

Ek 4/1. Redif Kararnamesi'nin orijinal metni

خارج طوئیه له رفی سلاح الله اخذ ایله
منسوب اولدقاری صنفزده قولالمق اوزره
سواروی و طوئیه ایلیر نیشه و بر یله جکدر
واستحکام و بخریه افراد مستبد له سنه دخی
لزام کورینور ایسه انترده کتک منسوب
اولدقاری صنفزده و بر یله رک استخدام
قلنق اوزره سلاح الله اتنه جتی لدر
«سکرینی ماده» هر طابوره افرانک اهل
وار باندن برغر موقعا طابور امامی و کیلی
الشیخ و تعیین اولنرق امامت خدعتنی
ایضا ایلده جک و لژی اولان چلوشاق
واو ایشلیق مجلیر نیشه استبدالاً نظامیه دن
نقل ایلنک صدم کتله می حاننده افراد
مستبدله دن بالامجان نصب قلنق جدر

«طوئیه نچی ماده» ردیف طابور لر نیشه منسوب
ضابطان و کتبه و قسم بلش چارشلردن
وسلاح الله اتنه کوجک ضابطان اویشلی
و فراتندن بر فردله هر نه سه یله اولور ایسه
اولسون مجلی و هر کوزنده ترک و قوی قیلری
و جماعت من الوجوه جا نوز ایلیوب مقدم ایلیرنده
یولنار انی کاتلر نیشک منسوب اولدقاری
ایلیر نیک برینی طابور له نوز فرقه اولوا
ازکات ضابطان و بلش جا شلر نیک دخی فرقه
اولور ایله جمعه جل بر یولنار لری لادرد
انجق طابور هر کوزنده کائن دیولره
نظارت ایتک و ضابطان ردیفه سفر بر
یولنقده احتیاطاً ترک ایلیلان افر ادر دیفه کت

جوهله اکیل نقصان ضمننده طابور له ارسالنه
و بقایا و فراری نخر نیشه دائر امر ظهور نده
بوصله لینی چیتناروب حکومت مجلیه به اصفا
ایلمک اوزره بالکن دیوی ماسوری اولان
ملازم و بلش چارشلر مرکزنده بر افله جتی
و یوتنر دخی شو تعداد اولنان احوالندن
ماعداه وضع ایلیله یوب بدل قبول و بالکن
تحقیقاتی ککی سوسه ظنی موجب اولسور
خر کاته قیسام ایلرل ایسه مسؤل طوئیه له
چقندر

«اوتنجی ماده» عساکر مذکور مندیلو کلری
هر کوزنده و وصول لری کک و نندن اختیار
بهر نفره یوبه اوچوز درهم اتک جهاسیله
بکری باره قانق پارسی و بر یله چکندن ابتدا
بولکمر کزنده قائلرنده و کرک طابور هر کوزنده
کلور ز اینک انای راهده رور ایلدجک مننده ایجاب
ایدن تککاری بلحاب بولک ضابطانی طرفندن
یایله جتی مشیبه ایله مال صند بختندب آلتوب
دقاری و جهجه افرا ده بد آید نوزوع ایلدله جک
و هر قاج غروشل نیور ایسه مقدارینی حاوی
حکومت مجلیه دن بر قطعه مضبوطه انجق
و طابور هر کوزنده وصول لرنده ضابطانک
ما خودات و صر قیانت حسابی کوزیله رک
نضله سی و ار ایسه بانستر دد طابور
صندرفنه وضع اولنق و نقصانی وار ایسه
طابورک له جتی دیگر ایله دن تأدی ایلدله جک
و ما خوداتک اجرای محسوسی ضمننده طابور

مجلی طرفندن بر قطعه سند مخصوص تنظیم
و حکومت مجلیه به اعطایله ضابطانک مضبوطه
زی بتمسوداد کتور نیشه اصفا ایلدله جک
وسند مخصوص مذکور کتجاری اولدینی مانع
طابورک اول آق تعینت اجالی بالاسنه ایراد
و افرانک تککاری مصارف قید ایله محسوسی
اجرا ایلدله جکی شماسو طابور مذکورک
هر کوزنده هر کتله مامور اولدینی موقعه
عزیمته قدر انای راهده ایجاب ایلدن تککاری
دخی بر متوال بخر هر کوزنده وار دقاری و یوب
لند قساری مجلیرک مال صند قیلرن سنند
مخصوصه ایله بلاخذ افرا ده صباح تعدادنده
یداً پد نوزوع ایلدله جک و انفا بیان اولدینی
و جهله محسوسی اجرا قلنق اوزره تعینت
ایجاب لرنیشه احوال قلنق جدر

«اوتونجی ماده» طابور بولک هر کوزنده
متاهل بر نان ضابطانن محلا ری مال صند قیلرن
مئانه ر نیشه سیارش ارقه چقندر اولور ایسه بولک
اساسینی میتمیزی مضبوطه لی اوج قطعه لری
دفتر تنظیم و اسم لری ز بر نیشه مقدار
سیارش لری له فنی آیدن اختیار آخصیص
ایلدکلری رفیق و کتور لر نیشه تنظیم ایلدیر یله رک
بر قطعه سی ای غلبه سننده ایسی سیارش
اولنان مجلله و بولک اوزره مال صند و غننه
و بر قطعه سی دخی هر یسه نظارت نه و دیگر
بر قطعه سی دخی حواله نامدی استحصالی
واسرا قلنق اوزره میجاب اردوی همایونه تقیم
اولد جندر

«اوتونجی ماده» ایس ایلدله جک
عسکر صنفه و قانون عسکری دایره سنه کرمش
اوله جندلرندن اند نصکره کرک فریه لرنده
و کرک یول لرنده و قوتان مجلر ننده مثل ناموس
ایدن لری اولور ایسه یوز باشلری اولمقوله لری
در حال تعزیر و تکسیر و جهجه لری بولک
ارسلدینی حاله نیش دک کتبه قدر ضریله
تأدی و اکر اقتضای ایلدیر ایسه یوب ایلدینی مجله
- یس ایلدله جک اوزره حکومت مجلیه به بالتسلیم
طابور هر کوزنده و صر لنده کیتن آخر نیشه افاده
ایدرک ایجاب نظامیسی اجرا اولور تشکیلندن
صکره یوبله بر حال وقوعه مهم دیوان حرب
عقدیله بالاسنطاق تنظیم اولنق جتی مضبوطه اوزرنه
امری بالاسنحصال مجازاتی بقا ایلدله جکدر
- ایکنجی فصل -

«اسباب استننا نیه پیا ننده در»
«ایرن اوچنجی ماده» مولی کرام و مستخیم
اولان حکا بخر صیه و دایما تدریس علوم ایله
مشغول اولان درسهام خواجسه افتدیلری
و بالامجان استانبول رؤسی آتش او لدر
و کیجه سی کوندوزلی اجیره نشین اولان
طلبه علوم و بیوردیللی ژاندار مه ضابطانی
سلک و رفقه یوب لسن سلاح الله اتنه اتنمندن
وارسته درلر ضرور صف رفیقده داخل یولنان
کافه مامورین ملک و علمیه و کتبه افلامدن

Ek 4/2. Redif Kararnamesi'nin orijinal metni

معیلی یولانلار یا بالذات ویا بدلائیفای خدمته مجبور اولوب قنسط بولنردن افلام حر بیله و خسته خانه و سایر ادارا عسکر بیله مستخدم بولنارلار خدمت لرند و تلفراف بخماره امور لر به ق انداره نقراتی منسوب اولسد قلمری طابورلری سلاح لانسده بولنلر قهجه افراد مستبدله دن اولوبده زبیه عسکر بیله می وار ایسه اول زبیه نکه معینا بله بو غیسه نقرانک معاش و تعینا بیله ارون خدمت لرند قوللانیلور

اون دردیجی ماده مجر دفس نفیس بادشاهی خدمت جلیله سنده بولنلار له موسیقه همایون و خدمت شاهانه افراندن اولنلر دخی خدمت ردیفه دن مستثنا طوباتور لر فقط بولنلر ک استثنای خدمت جلیله شاهانه بولنلر قلمری مدت وزمانه منحصر و مشروط اولوب خدمت دن انقصال و انشکاز ایلدکلری حالده هنوز ایضا ایلمدکلری بقیه مدت ردیفه لرند معینلری بولنلری حالده طابور لر به سلاح اتنه انورل ایشیق بوکره شرف نوح بوریلان اراده سنیچینا یادشاهی هو جنجه اص سطل عامر نه مستخدم خدمه و نقرات و مأمورین خدمت ردیفه دن استثنا ایلدیور

اون بشجی ماده جموع و مساجد شریفه نکه امامت و خطابت چنلر بیله منحصر اولنلر دن خدمت لرین وکیل ایله اداره ایشیر میوب بالذات ایضا ایلدنل خدمت ردیفه دن مستثنا در اولوبده

اون بشجی ماده جموع و مساجد شریفه نکه امامت و خطابت چنلر بیله منحصر اولنلر دن خدمت لرین وکیل ایله اداره ایشیر میوب بالذات ایضا ایلدنل خدمت ردیفه دن مستثنا در اولوبده

ویا خود کندو خانه سنده ارازمه منسوب اولدیجی قضاده دیگر برخانه کندیسنه معاونت ایلدچک و ایشیق نسوبه ایله چک شو تعداد اولنان اقریلانلر دن بری بولنلر ایهه خانه سنه ترک ایلدیور

دیگر بشجی ماده بر آدک یا خود بر طول خاتونک سلاک ردیفه بر اولغلی اولدیجی بر اولغلی دخی سلاک عسکر بیله موجود و مستخدم بولنلر دخی و بو ایلکسندن بشقه اوز بش یا شتی تجاوز ایشیق دیگر اولغلی اولدیجی و یا خود قره سنه ماده سابقه ده تعداد اولنان اقریلانلر بری بر اینه دخی صورتده اول آدک یا خود اول خاتونک سلاک ردیفه بولنلر اولغلی خانه سنه ترک ایلدیور

دیگر بشجی ماده بر طول خاتونک سلاک ردیفه بر اولغلی اولوبده اندن بشقه خانه سنه و کرک قره سی دور نسنه کائن دیگر خانه ده غنعلی والیری و آبانلری ایشیه و کوجه بر ایه چق قنبر دست و کوز لر نیک بری سالم و سنی اون بش ایله یش ارا سنده بر اولغلی و یا خود بدر و قننداشی و داماد و طورون و یکی مئلاو امورین روقت ایلد چک معینی اولدیجی سورنده اول اولغلی تحت سلاحه التمهیر ق خانه سنه ترک ایلدیور

دیگر بشجی ماده بر آدک یا خود بر طول خاتونک سلاک ردیفه بر اولغلی اولدیجی اوز بش یا شتی تجاوز ایشیق دیگر اولغلی اولدیجی و مقدم سلاک عسکر بیله بر دن زبانه اولغلی وقت

ایلمش اولدیجی صورتده اول آدک و یا خود اول خاتونک مر قوم اولغانلر بشقه کندولر نه معین اولدیجی افرایا متعلق اولسه بیله سلاک ردیفه بولنلر اولغلی خانه سنه ترک ایلدیور

دیگر بشجی ماده بر آدک یا خود بر طول خاتونک سلاک ردیفه بولنلر دخی سلاک عسکر بیله موجود و مستخدم بولنلر دخی و بو ایلکسندن بشقه اوز بش یا شتی تجاوز ایشیق دیگر اولغلی اولدیجی و یا خود قره سنه ماده سابقه ده تعداد اولنان اقریلانلر بری بر اینه دخی صورتده اول آدک یا خود اول خاتونک سلاک ردیفه بولنلر اولغلی خانه سنه ترک ایلدیور

دیگر بشجی ماده بر طول خاتونک سلاک ردیفه بر اولغلی اولوبده اندن بشقه خانه سنه و کرک قره سی دور نسنه کائن دیگر خانه ده غنعلی والیری و آبانلری ایشیه و کوجه بر ایه چق قنبر دست و کوز لر نیک بری سالم و سنی اون بش ایله یش ارا سنده بر اولغلی و یا خود بدر و قننداشی و داماد و طورون و یکی مئلاو امورین روقت ایلد چک معینی اولدیجی سورنده اول اولغلی تحت سلاحه التمهیر ق خانه سنه ترک ایلدیور

دیگر بشجی ماده بر آدک یا خود بر طول خاتونک سلاک ردیفه بر اولغلی اولدیجی اوز بش یا شتی تجاوز ایشیق دیگر اولغلی اولدیجی و مقدم سلاک عسکر بیله بر دن زبانه اولغلی وقت

Ek 4/3. Redif Kararnamesi'nin orijinal metni

یونورا ایدر بیسی شاه سده ترک و دیگر لری سلاح
 نالته جلب ایدیلور فقط بدر ویا والهدار نیک
 طلی اوزر بنده اوغلار نیک و افاقته استدرکاری
 اوغلی ترک ایدیلور

- اوچنجی فصل -
 « عساکر دیندن بدل قبوله داثر شرطنی
 جاویدر »
 ﴿ یرنجی قسم ﴾
 بدل شخصی
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ عساکر دینده فراریه
 حتمه بر کر اجرائی مقر اولان عملچر بیجون
 قوقورولجی اجتماعا نیک غیری اولرق
 طاپور لیله برار جلب و سخدا ملری لزومه
 تیلریدن کار و صنعت و سایر تجارته اصحابدن
 اولوبد ایشاری باشندن افکار لری کسو
 ثروتلری و یاخوردیوچک ایشیکلرینه یارادان
 خزینه جاییله سکنه اراضی موجب اوله جتی
 کین ایدنلرک بدل ویرملری مجز اوله جتی و یو
 حسابک تحقیر لیله بدل قبولی ایلات و یاخود
 احتیاجی جملسدن باضطره تصدقه متوقف
 طویله جتی و اوغداور لک بدل ویرملری منسوب
 اولاد قری طاپور لک بالکنر توبت سلاح لته
 تحمه ملریته مخصوص اولوب چرنوبنده استبان
 یکیلن بدل ویرمه مآذون اوله جقندر
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ یو بدلی ویرمک آدلر
 هر فاج شر و شه ارضی ایدیلور لایسه بدلی باغ
 و فیجه و ترا و خانه و چنت ایزماتی اولور

شیرینی فروخت انجکمن بن تدارک واعطایه
 مقدر اولملری لازمکه چکندر
 ﴿ یرکمی سکر نتیجی ماده ﴾ اشوبدلر خدمت
 نظامیدارینی بالاکان استبدالاً صنف ردیفه
 نقل ایله مدت ردیفه سن دخی اتمام لیرک مستحفظ
 نذکرسی الماش و یاخود استبان عسکر بی
 تجسارز ایدرک ویا برسه بدل ویرمک ردیف
 اولوبده کذلک مدت معتبره ردیفه سن اتمام ایله
 مستحفظ نذکرسی اخذ ایش اوغداور دن اولاق
 و یاخود هتسوز ایشی خدمت ردیفه ایدرک
 مستحفظه نقل ایلما مشلر ایدسه باله سایه
 یکسلی تحقیق ایدرک شاه سده ترک قلعه شلردن
 اولاق و یومقوله لک بالکنر لیلی اوزر نه کرک
 کند لری و کرک خانه و قریلری طرفسدن
 پر کوانا عار قوقورولور ایدسه اصلاحوالده سمع
 اعتبار اولان اهلایمن و کرک تیمه شفر سلمه دن
 اوله جقندر
 ﴿ یرکمی بلقوز نتیجی ماده ﴾ فرعدن
 مستأ اولان اهلایمن و کرک تیمه شفر سلمه دن
 دخی بدل قبولی جائز اوله جقندر
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ اشوبدلک خدمتی بدل ایله
 بدل یننده بالرائی بدک بله اعطا ایدجکی
 ندره مسایلنده اوله جقندر ردیف طاپور لری
 همدار مدت سلاح لته ننده طوره جسنلری
 نیشیندن معلوم اولور بر شی اولد یفسندن
 بدل اقدجه سنک ماه بسا بر میغ ملاره راطی
 و یاخود ددغه بر میغ ملوم اعطایه حصمری

مدل ایلهدل یننده بر شی طرفته نوط اوله جقندر
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ اشوبقول اوله جتی
 بدلر جسماعطای امر اضدن سالم اولرق سینتاً
 دخی فرق یاشنی متجاوز یونامه جتی ز ناموس
 عسکر بی به طوقور تمه نله سنک عسکر بدن
 مطرود و یا ومان و مسکنی مجمول و بین الناس
 اطوار قجیه ایله مذموم آملردن اوله جقندر
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ ویریلان بدلارک
 کفیل مسئول ینه بدل ویرمک اوله جقندن اعطا
 اولان بدلار شایدر ارا ایدر ایدسه بدل اعطا ایدن
 آدم باشان ایشی خدمت انجکه و یاخود دیگر
 پر بدل اعطا ایلمهک یورج اوله جقندر
 ﴿ یرکمی نتیجی قسم ﴾
 بدل حیوانی
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ عساکر ردیفه
 افراندن اولوبده منسوب اولدینی طاپور سلاح
 لته دعوت اولدینی زمان بدل ویرمک استبانلر
 زرده تعیین اوله جتی شرايطه توفیقاً مدت
 ردیفه سی ایچنده کتیج و دخی لکی رأس حیوان
 بسلیه چک و اشوب حیوانلری طرف دولدن
 هر نه زمان استیلور ایدسه همان اعطای ایله چک
 و شاید مدت ردیفه سی طرفنده لری اولوب
 استنلر ایدسه مستحفظ نذکرسی الدینی
 آنده طاپور لری مرکز نه تسلیم ایله چک و شو
 حیوانلری نژدند یونند قجه زده میه چک
 صورتله کندی امور نده دخی قوللاک بیله چکندر
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ یوله بدل حیوانی

تدارک ایدجک اولنلر دیندن کر سن آلدقده
 طاپور لری مرکز نه کدیوب کند و سنک حیوان
 بسلیه چکی طویله جتی دقز مخصوصه قید
 ایدسه بره چک و ردیف نذکره سن الدینی
 وقت شراصول اختیار ایتوبده بر مدت صکره
 حیوان ویرمک آرزو ایلدیک حالده بته قبول
 ایله چک فقط طاپور لری سلاح لته دعوت
 اولنجه به قدر کندوسی دقز مخصوصه سنه
 قید ایدر یوبده طاپور لری دعوت اولنده من
 صکره حیوان و یرمک استبانلرک ویر چک لری
 حیوانلر قبول اولنمیب کدیوز لک بالذات
 سلاح لته التمسی و یاخود یومقورلردن
 بدل شخصی اخذ اولنسی اقتضایه چکندر
 ﴿ یرکمی نتیجی ماده ﴾ اشوب حیوانلرک
 آتوب قوللانمسی ردیف طاپور لریک سلاح
 لته التمسیه مشروط اولنمیب دولته
 کور لیله چک لزوم بر اهمیه سنه اوله جتی مذکور
 حیوانلر طلب و فوع یو لدینی انسه اصحابی
 طرفندن اعطا اوله جتی کی ایدجی - و انلرک
 اولنوب اولنماسی دولتک بد اختیار نده
 یولنه جتی و اعاده اوله جتی حیوان هر شخصک
 کندی حیوانی اولقی لازم کلیوب حیوانی انان
 شخص علی الاطلاق اعاده اولانان - حیوانی
 ردیفک مدتی ایچنده بسلمه مملون اوله جقندر
 و فقط انسان حیوانک بر نده تکرار حیوان
 تدار کندن اصحابی معافی طویله جقندر

Ek 4/4. Redif Kararnamesi'nin orijinal metni

اودمت ردیفی منقضیه اولمسنین وفات
ایدنلرک حیوانلری ور نه سته ماندا اولوب ادا رده
عسکر به طرفدن مداخلة اولمیه چقدر
چو اوتوز النجی ماده چو کندوسنه بدل
وله رف اصولی وجهله حیوان بلسک بالکرز دینک
مدتده سلاح الله النعی اسقاط ایدنک و یوله
حیوان بسلیه چکلرک بدهر سته اجرا اولنجه
تعلیم زمانده طسایور مر کرلنده بولنسدق
تعلیم ایاسی لازم کله چکدر
چو اوتوز دینجی ماده چو هر ردیف طسایوری
مر کرنده طسایورلر کرده بولنجه ضابطاتی
نظارت و مایور کاتبی هر قشله بردفرتویله چق
و حیوان بسلمک استیانتلرک کتیه و اسلمری
ویسئله چک حیوانلرک تمین قلمسه چق بیطار
ضابطاتی معرفتله معاینه لری بالاجرا قبوله
شایان ایدوکی تبین ایدینکی حالده عساکر شاهه
سورای و طویچی حیوانانته مخصوص ستمنا
ایله تعالیب طون و یو یلری مذکور دفته
قید قلمه چیق و تعالیب حیوانلرک شایان نژندنه
تلف اولنجه اولور ایسه اصحابی برلر نه همان
دیگر لرینی تدارک لاله معاینه و تمنا و قید اصولی
ایشا ایدر مکهور جلو بولنجه طسایورلرک بولک
ضابطاتی هر قشله ارا الله یوقلمه اصولی بالانفا
حیوانی نژندنه سسقطیه تلف اولوبه برلر نه
دیگر لرینی تدارک ایجابانلر مسؤل طویله چقدر
چو اوتوز سکنجی ماده چو مار ایبار افراد
ردیفه تک کندی رلرینه بدل اوله رف میایمه

بکدیگر یله میایمه قطعاً جائز اوله میدچقدر
بناه علیه دولجه کوربان لزوم اوزر بنسه
افراد ردیفه سلاح الله التیق لازم کله کله
ویا شود افراد ردیفه دن حیوان استنادینکی
زما نلرده حیوان دفته ده مقید اولایان برادم
دیگر بنک حیوانی الورور و یا خود معاینه ده
دیگر بنک حیوانی کتدو حیواندر دیو ارا نه
ایر ایسه بونلر و بوسورنله ساخته اوله رف
ارائه ایسک ایچور حیوانی یله رلک دیگرینه
و برنر ورده سلک مستحفظه نقل اید چکلری
وقت حیوانی دیگر حیوانلرله مبادله ایلمانلر
اولور ایسه انلر زجر ا و مجازاة الی ایوردیف
دیو بلربنک خدمت محافظه سنده استفاده
اولورلر و یو یله مبادله اولایان حیوانلر دینجی
ینه صاحب لرینه رد واعاءه قلمه رف اصحابی
جلب ایدیلور و بوجوجهله ساخته حیوان
اعطاسی بوجده بجز افراد ردیفه تک
سلاح الله دعوت اولندینکی صسره ده
وقوعیلور ایسه یو کاجسرت ایدنلرینه
سلاح الله انوب دیو یلرده ایدن چکلری
الی آی خدمت زجر به طسایورلرک ملکتلرینه
اعاءه سندن صسره به بر اقیلور
چو فرق ایکنجی ماده چو افراد ردیفه تدارک
ایندکلری حیوانلر چورک و سقط اولوبه
تبدیلی لازم کلدینکی حاسده طسایور مجلسی
هر قشله بالما یته صسره یسته (صن) تمغاسی
اوره لاله چقدر دیو یله (صن) تمغاسی اولایان

Ek 4/5. Redif Kararnamesi'nin orijinal metni

- ۲۲۶ -

حزب غیر رسمی

قواعد حزبه

مابعد -

« ۵۷ »

تعقیب

دشمن اردوسی قرانسنز اردوسنک هرگز قولى
فلر شوسنده بولنوب دیکر قولنر او کنده هرچ برشی
یوق ایدی (مورو) (سن سیر) خبرو پر بور ایدی
که اگر موافقه تصادف ایدر ایسه کندی احتیاط
قولنک فرقلری کندی موقعتدن و دشمنک رجعتندن
خبردار اولنجه به قدر اجرای حرکات ایتمکه امر
المشتر ایدی بو ترتیب یا کلهش ایدی زیر ابالعکس
براردو رجعت ایدن دیکر براردونی تعقیب
ایتدیکنده تعقیب ایدن فرقلرک او کنده ارتق
برشی بولنمده یقندن بو فرقلری رجعت ایدن
اردونک یا طرفلرندن و یا خود ارقه طرفندن یول
المق ایچون دایما بور بلی و دشمن اردوسی بالطبع
قاچمق استدیکی بر بحار به به مجبور ایلم ایدر لر .
(۱۸۰۰ - جلد ۲ - صفحه ۲۱۱)

« ۵۸ »

بومسا کرک نصی ائنه ییلور ایدی لکن ائک تعقیبه
باشلامق ایچون فرقلر تقسیم اولنمق لازم کلدی
فرار ایدن دشمنی تعقیب ائتمک لازم کله کده باجمله
عسا کرده پک چوق شوق و غیرت کوریلور . ایچق

قلنه جنی کبی دیکری دخی طا بورك بيوك
ضابطی طرفندن مهور اولدیغی حالده حیوان
تدارک ایدن نفرک ائنه و بریله جکدر و یو دفترک
پر صورتی هر درت ماهده بر کره تقدیم
اولنه حق وقوعات دفتری صر سنده اردو
هر کز بنه ارسال و تقدیم فانه جتدر .

قورق درنجی ماده کورینان لزوم اوزرینه
اشبو حیوانلر اصحابندن آلتوب براز وقت
قوللانلقدن صکره بنه اعانه اولنوبنده
اعانه اولنان حیوان اصل صاحبنه دو شمر ایسه
بو حالده اشبو تعلیماتک اوتوز بشنجی ماده
سندہ بیان اولنارتشوشی موجب اولماق
ایچسون حیوانات مذکورہ نك اولکی
تمغاز بنه اعتبار اولنمیوب اعاده اولندقلری
وقت یکیدن تمغالمری و دفترک آکا کوره
تنظیمی لازم کلور

قورق بشنجی ماده اشبو تعلیماتک اوتوز
یدنجی ماده سنده کورسترایبکی وجهله طا بورك
بيوك ضابطی معرفتله آرقتمده یوقلمه
اصولی بالاچرا حیوانانی نزدنده سقط و تلف
اولنلر برل بنه دیکر لرینی تدارک ائتمکه مجبور
اوله جنی کبی بلوک صابطانی معرفتله دخی
هر بار بلوک دائر سنده بولنان افراد رقیفه نك
تدارک ائتمش اولدقلری حیوانلر معاینه وقیدلرله
تطبیق اولنجه قدر فی ۲۶ صفر سنه ۹۸۰ فی
۱۵ کانون ثانی سنه ۹۶

EK: 5**REDİF KARARNAMESİ**

<<Devletçe görünen lüzum üzerine Ordu-yu Hümayunlara mensûb sınıf-ı mukaddem ve talî Asakir-i Redîfe-i şahaneden herhangi bir taburun silah altına alınması lazım geldiği halde süret-i cem ve celb mu'ayenesiyle tabur teşkil ve sevk ve bedel-i şahsi ve hayvanî kabulüne teferrü'at-ı sairesine dair kararnamedir.>>

BİRİNCİ FASIL**<<SÜRET-İ CELB VE MU'AYENE VE SEVKE DAİRDİR>>**

BİRİNCİ MADDE : Herhangi bir tabur-ı asakir-i redifenin taht-ı silaha alınması hususuna irade-i seniye-i cenab-ı padişahî müteallik terfi-i sınıf buyurulduğu halde keyfiyete derhal harbiye-i nazar-ı kat'ı canibinden tabur-ı mezkurenin mensub olduğu Orduyu Hümayun müşiriyetinde iş'ar ve süret-i irade-i sine-yi padişahî mülkiye me'murlarına tebliğ⁴⁴

.....harc tutularak silah altına ahz ile mensub oldukları sınıflarda kullanılmak üzere süvari ve topçu alaylarına verilecektir ve istihkam ve bahriye efrad-ı müstebiddesine dahi lüzum görünür ise onlarda gazilik mensub oldukları sınıflara verilerek istihdam kılınmak üzere silah altına alınacaklardır.

SEKİZİNCİ MADDE: Her tabura efradın ehl-i ve erbabından bir nefer muvakkaten tabur imamı vekili inticab ve ta'yin olunarak imamat hizmeti ifa edecek ve lüzumu olan çavuşluk ve onbaşılık mahallerine istibdale nizamiyeden nakl edenlerin adam kifayesi halinde efrad-ı müstebdaleden bi-imtihan nisb kılınacaktır.

DOKUZUNCU MADDE: Redif taburlarına mensub zabitan ve ketebe ve kadim başçavuş-lardan ve silah altına alınan küçük zabitan ve onbaşı ve neferatden bir ferdin her ne sebepten olur ise olsun mahal ve merkezlerinde terk ü tevkifleri vechen min-el-vücut caiz olmayıb müaddim alaylarında bulunan alay katiblerinin mensub oldukları alaylarının birinci taburlarıyla ve firka ve liva erkan-ı zabitan ve başçavuşlarının dahi

⁴⁴ Birinci cildin 226. ve 227. sayfaları olmadığı için 1. maddeden sekizinci maddeye geçilmiştir

fırka ve livalarıyla behmehan beraber bulunmaları lazımdır. Ancak tabur merkezlerinde kain develere nezaret etmek ve zabitan-ı redife seferber bulduğça ihtiyaten terk edilen efrad-ı redifenin cem'iyile ikmal-i noksan zımnında taburlara irsaline ve bakaya ve firari taharrisine dair emr-i zuhurunda pusulalarını çıkarıb hükümet-i mahalliyeye ita eylemek üzere yalnız deboy me'muru olan mülazım ve başçavuşlar merkezlerinde bırakılacak ve bunlar dahi şu ta'dad olunan ahvalden ma'adaya vaz'i edilmeyib bedel kabulü ve yalnızlı tahkikatı gibi sözünü mucib olur harekete kıyam ederler ise me'sul tutulacaklardır.

ONUNCU MADDE: Asakir-i mezkurenin bölükleri merkezine usulleri gününden itibaren behr-i nefere üçyüz dirhem etmek bahasıyla yirmi pare katık parası verileceğinden ibtida-i bölük merkezinde kametlerinde gerek tabur merkezine gelirler iken esna-yı rahda mürur edecek müddetde icab eden yemeklikleri bi-hesab bölük zabitanı tarafından yapılacak mazbata ile mal sandığından alınıb defter-i mücibince efrada ya da bid tevzi edilecek ve her kaç guruş alı-nır ise mikdarını havi hükümet-i mahalliyeden bir kıt'a mazbata alınacak ve tabur merkezine usullerinde zabitanın me'huzatı ve sarfiyatının hesabı görülecek fasılası var ise bi-istirdad tabur sandığına vaz'i olunacak ve noksanı var ise taburun alacağı diğer akçeden te'diye edilecek ve ma'huzunun icrayı mahsubu zımnında tabur meclisi tarafından bir kıt'a sened-i mahsus tanzim ve hükümet-i mahalliyeye ita ile zabitanın mazbataları bi'l-istirdad kendilerine ita edilecek ve sened-i mahsus-ı mezkurun havi olduğu mübalağ taburun evvela ta'yinat-ı icmalî balasına irad-ı efradın yemeklikleri masarif-i kayd ile mahsubi icra edileceği mesellu tabur-u mezkurun merkezinden hareketle me'mur olduğu muvakkaa azimetine kadar esnayı rahde icad eden yemeklikleri dahi ber minval-i muharrer her gün vardıkları ve buldukları mahallerin mal sandıklarından senedat-ı mahsusa ile bi'l-ahz efrada sabah tadadında yeden bi yed tevzi' edilecek ve inka beyan olduğu vechle mahsubi icra kılınmak üzere ta'yinat-ı icmallerine idhal kılınacaktır.

ON BİRİNCİ MADDE: Tabur ve bölük merkezlerinde müteahhil bulunan zabitanın mahalleri mal sandıklarından hanelerine sipariş bırakacaklar olur ise bunların esamisini mübeyyen zeyri mazbatalı uç kıt'aları defter-i tanzim ve isimleri zeyrine mikdar-ı siparişleriyle kangî aydan itibaren tahsis eyledikleri terkim ve kendilerine tahtim ettirilerek bir kıt'ası sayesinde akçesi sipariş olunan mahallere verilmek üzere mal sandığına ve bir kıt'ası dahi Harbiye Nezaretine ve diğer bir kıt'ası

dahi havalenamesi istihsal ve asr-ı eklenmek üzere canib-i orduyu hümayuna takdim olunacaktır.

ON İKİNCİ MADDE: Asakir-i Redif-i Şahanenin bölük merkezine ictima'alarında cümlesi asker sınıfına ve Kanun-ı Askeri Da'iresine girmiş olacaklarından andan sonra gerek karyelerinde ve gerek bölüklerde ve konak mahallerinde mahal-i namus asker-i nizam bir güne harekete cüret ve kıyam edenleri olur ise yüzbaşılı o makuleleri derhal ta'zir ve tekdîr ve cünhaları büyük olduğu halde beş değneğe kadar darbeye te'dib ve eğer iktıza eder ise bulunduğu mahalde hapsedilmek üzere hükümet-i mahalliyyeye bi'l-teslim tabur-ı merkezine usulünde keyfiyeti emrine ifade ederek icab-ı nizamiyesi icra ve tabur-ı teşkilinden sonra böyle bir hâl vukû'unda müttehem divan-ı harb akdiyle bi'l-istintak tanzim olunacak mazbata üzerine emr-i bi'l-istihsal mücazâtı ifâ edilecektir.

İKİNCİ FASIL

<<ESBAB-I İSTİSNA'İYYE BEYANINDADIR>>

ON ÜÇÜNCÜ MADDE: Müvella-i kiram ve müstahdem olan hükkam-ı şer'iyye ve da'ima tedris-i ulum meşgul olan ders-i-am hoca efendileri ve bi'l-ımtihan İstanbul re'usi almış olanlar ve geceli gündüzlü ahrace nişin olan talebe-i u'lum ve buyuruldu jandarma zabitanı silk-i redifde bulunsalar silah altına alınmaktan varestedirler kusur-ı sınıf-ı redife dahil bulunan kaffe-i me'mureyn-i mülkiye ve ilmiye ve ketebe-i aklamdan ta'yinli bulunanlar ya bi'z-zat veya bidü'l-ifâ hizmete mecbur olub fakat bunlardan aklam-ı harbiye vehastahane ve sa'ir idare-i askeriyede müstahdem bulunanlar ve hizmetlerinde ve telgraf-ı muhabere me'murlarıyla jandarma neferatı mensub oldukları taburları silah altında buldukça efrad-ı müstebdeleden olubda rütbe-i askeriyesi var ise ol rütbenin müayyenatıyla yok ise neferlik ma'aş ve ta'yinatıyla orduyu hizmetlerinde kullanılır.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE: Mücerred-i nefis-i nefis-i padişahî hizmet-i celilesinde bulunanlarla musiki-i Hümayun ve Hademe-i Şahane efradından olanlar dahi hizmet-i redifeden müstesna tutulurlar fakat bunların istisnası hizmet-i celile-i şahanede buldukları müddet ve zamana münhasır ve meşrut olub hizmetinden infisal ve infikak

eyledikleri halde henüz ifa eylemedikleri bakiye-i müddet redifelerinde mu'inleri bulunduğu halde taburlarıyla silahaltına alınırlar ancak bu kere şeref nuh buyurulan irade-i seniyye cenab-ı Padişahî mucibince ıstabl-ı amirede müstahdem hademe ve neferat-ü me'mureyn hizmet-i redifeden istisna edilir.

ON BEŞİNCİ MADDE: Camî-i mesacid-i şerifenin imamet ve hitabet cihetlerine mütasarrıf olanlardan hizmetlerini vekil ile idare ettirmeyib bi'z-zat ifa edenler hizmet-i redifeden müstesnadırlar.

ON ALTINCI MADDE: Ashab-ı hanikah olubda tekyesi mevcut ve ma'mur olarak ayan-ı mahsusa sende mukabele ile meşgul olan Tûruk-ı a'liyye meşayih-i kiramı dahi hizmet-i redifeden istisna edilirler.

ON YEDİNCİ MADDE: Mekteb-i Fünun-u Tabiye-i Mülkiyeden Tahsil-i Fen ederek doktorluk diplomasını istihsal etmiş veyahud mekteb-i mezkur-ı şakirdanından olubda esnayı tahsillerinde devam ve tahsile ikddan eylemekte bulunmuş olanlar hizmet-i redifeden dahi müstesna tutulurlar.

ON SEKİZİNCİ MADDE: Sağ gözü görmez ve topal ve dilsiz ve kambur ve sağır olanlarla haricen ma'luliyetleri sebebiyle şayan mu'afiyet olub olmadıkları bi'l-bedahe teşhis ve ta'abin olunamayan emraz-ı dahiliye ashabıyla za'ifü'l-beniye olanlar tabur merkezinde memleket tabibi ma'rifetiyle bi'l-mu'ayene ya raporat tasdik ve beyan olunmak şartıyla silah altına alınmaktan mu'afdırlar.

ON DOKUZUNCU MADDE: Yetmiş yaşını tecavüz edenler veyahud sene-i yetmişden dûn olduğu halde işe güce yaramayacak sûretle a'lil ve nâtuvan olanların silk-i redifde bulunan oğlu andan başka hanesinde akıllı ve elleri ve ayakları işe güce ve çift ve çubuğa yarayacak mertebe-i dürüst ve gözlerinin biri salim ve senî onbeş mütecaviz hanesinde diğer bir oğlu veyahud karındaşı ve damad ve torun ve yeğen misillü umurına bakacak bir mu'ini veyahud kendi hanesinde olmazsada mensub olduğu kazada diğer bir hanede kendisine mu'avenet edecek ve işini tesviye eyleyecek şu ta'dad olunan akrabalarından biri bulunmaz ise hanesine terk edilir.

YİRMİNCİ MADDE: Bir adamın yahud dul hatunun silk-i redifte bir oğlu olduğu ve bir oğlu dahi silk-i askeriyede mevcut ve müstahdem bulunduğu ve bu ikisinden başka onbeş yaşını tecavüz etmiş diğer bir oğlu olmadığı veyahud karyesinde madde-i sabıkada ta'dad olunan akrabalarından biri bulunmadığı sürette ol adamın veyahud dul hatunun silk-i redifte bulunan oğlu hanesine terk edilir.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE: Bir dul hatunun silk-i redifte bir oğlu olubda andan başka hanesinde ve gerek karyesi derününde kâin diğer hanede akıllı ve elleri ve ayakları işe ve güce yarayacak kadar dürüst ve gözlerinin biri salim seniye onbeş ile yetmiş arasında bir oğlu ve yahud peder ve karındaşı ve damad ve torun ve yeğeni misüllü umurunu rü'yet edecek mu'ini olmadığı sürette ol oğlu taht-ı silaha alınmıyarak hanesinde terk edilir.

YİRMİ İKİNCİ MADDE: Bir adamın yahud bir dul hatunun silk-i redifte bir oğlu olarak ondan başka on beş yaşını tecavüz etmiş diğer oğlu olmadığı ve mukaddem-i silk-i askeriyede birden ziyade oğlu vefat eylemiş olduğu sürette ol adamın veyahud ol hatunun merhum oğlundan başka kendilerine mu'in olacak akraba ve müte'allikatı olsa bile silk-i redifte bulunan oğlu hanesine terk edilir.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE: Müstakil bir hanenin sahibi ve müdürü olubda silk-i redifte bulunan delikanlının kendi yanında yahud kazası dahilinde diğer bir karyede hanesi umurunu sipariş edecek bir pederi yahud kayınpederi veyahud yirmi yaşını mütecaviz kayını bulunmaz ise ol delikanlı taht-ı silaha alınmaz ve eğer delikanlının yanında emr-i infak ve idareleri şer'en kendisine munhasır ya'ni müteallikatının mükellef olmadıkları ba'zı subyân ve eytam bulunur ise ol halde yine taht-ı silaha alınmaz.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE: Silk-i redifte bulunan delikanlının sinn veyahud ma'lul-ı ceddî veya ceddesi olubda bunların infak ve idarelerine ve işlerine bakacak bu delikanlıdan başka hanesinde veyahud mensub oldukları kaza derununda diğer bir hanede mezkur-ı cedd veya ceddinin oğulları veyahud birader ve damad ve yeğen ve torun misüllü akraba ve müteallikatları olmadığı halde ol delikanlı taht-ı silaha alınmayarak hanesine bırakılır.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE: Bir adamın veyahud dul bir hatunun silk-i redifde birden ziyade kaç nefer evladı bulunur ise birisi hanesine terk ve diğerleri silahaltına celb edilir fakat peder veya validelerinin talebi üzerine oğullarının muvafakatıyla istedikleri oğlu terk edilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

<<ASAKİR-İ REDİFDEN BEDEL KABULÜNE DA'İR ŞER'İATI HAVIDİR>>

“BİRİNCİ KISIM”

“BEDEL-İ ŞAHSİ”

YİRMİ ALTINCI MADDE : Asakir-i redife efradının yine de bir kere icrası mükarrer olan ta'limleri için vuk'u bulacak ictima'larının gayri olarak taburlarıyla beraber celb ve istihdamları lüzumunda imecelerinden kâr ve san'at vesair ticaret ashabından olubda işleri başından infakları kendi kuvvetlerine büyücek ilişkilerine veya varidat-ı hazine-i celileye sekte-i irasını mucib olacağı cîn edenlerin bedel vermeleri mücaz olacak ve bu esbabın tahkikiyle bedel kabulü eyalet veyahud sancak meclisinden bi-mazbata tasdike mutavakkıf tutulacak ve o mislülerin bedel vermeleri mensub olacakları taburların yalnız bir nöbet silah altına tecemmülerine mahsus olub bahr-i nöbetde isteyen yeniden bedel vermeğe me'zun olacaktır.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE: Bu bedelleri verecek adamlar birkaç guruşa razı edebilirler ise bağ ve bağçe ve tarla ve hane ve çift levazımatı misüllü şeylerini furuht etmeksizin tedarik ve i'taya muktedir olmaları lazım gelecektir.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE: İş bu bedelleri hidmet-i nizamiyelerini bi'l-ikmal istibdale sınıf-ı redife nakl ile müddet-i redifesini dahi itmam ederek müstahfaz tezkiresi almış veyahud insan-ı askeriyeyi tecavüz ederek veya yerine bedel vererek redif olubda gezalik-i müddet mu'ine-i redifesini itmam ile müstahfaz tezkiresi ihza etmiş olanlardan olmak veyahud henüz ibkayu hidmet-i redife ederek müstahfaza nakl eylemişler ise de bi'l-mu'ayene bokeslik tahkik ederek hanesine terk kılınmışlardan olmak ve bu makulelerin yalnız aylık üzerine gerek kendileri ve aile ve akrabaları tarafından bir güne

iddia vuk'u bulur ise asla havale sem-i itibar olunmamak şartlarıyla kabulleri mücaz olacaktır.

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE: Kur'adan müstesna olan ahaliden ve gerek gayr-i Müslimeden dahi bedel kabulü ca'iz olacaktır.

OTUZUNCU MADDE: İş bu bedellik hizmeti ma bedel ile bedel beyanında bi'l-terazi ma bedelin bedele i'tâ edeceği nakit mukabilinde olacaktır redif taburlarına mikdar-ı müddet silah altında duracakları peşinden mâ'lum olur bir şey olmadığından bedel akçesinin mah be mah bir meblağ-ı malume rabtı veyahud def'aten bir melağ-ı mâ'lum i'tâsına hasrı ma bedel ile bedel beyanında rızayı tarafına menut olacaktır.

OTUZ BİRİNCİ MADDE: İş bu kabul olunacak bedeller cismen ile'l-emrazdan salim olarak sinen dahi kırk yaşına mütecaviz bulunmayacak ve namus-ı askeriye dokunur töhmetle silk-i askeriyeden matrud veya vatan ve meskeni mechul beyne'l-nas etvar-ı kahbiye ile mezmum adamlardan olmayacaklardır.

OTUZ İKİNCİ MADDE: Verilen bedellerin kefil mesulü yine bedel veren adama olacağından i'tâ olunan bedeller şayed firar ederse bedel i'tâ eden adam bi'z-zat ifayı hizmet etmeğe veyahud diğer bir bedel i'tâ eylemeye borçlu olacaktır.

İKİNCİ KISIM

<<BEDEL HAYVANI>>

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE: Asakir-i Redife efradından olubda mensub olduğu tabur silahaltına da'vet olduğu zaman bedel vermek isteyenler zir ta'yin olunacak şera'ite tevfikan-ı müddet-i redifesi içinde genç ve dinç iki re's hayvan besleyecek ve iş bu hayvanları taraf-ı devletden her ne zaman istenilirse hemen i'ta eyleyecek ve şayed müddet-i redifesi tarafından lüzumu olmayıb istenilmez ise müstahfaz-ı tezkeresini aldığı anda taburu merkezine teslim edecek ve şu hayvanları nezdinde buldukça zedelemeyecek suretle kendi umurunda kullanabilecektir.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE: Böyle bedel hayvanı tedarik edecek olanlar redif tezkeresini aldıkda taburu merkezine gidib kendisinin hayvan besleyeceğini tutulacak

defter-i mahsusaya etdirecek ve redif tezkeresini aldığı vakit şu ũsulu ihtiyār etmeyibde bir mũddet sonra hayvan vermek arzu eylediği halde yine kabũl edilecek fakat taburu silah altına da'vet olununcağa kadar kendisini defter-i mahsusuna kaydetdirmeyibde taburu da'vet olunduktan sonra hayvan vermek isteyenlerin verecekleri hayvanlar kabũl olunmayıb kendilerinin bi'z-zat silah altına alınması veyahud misillũlerden bedel-i şahsi ahz olunması iktiza edecektir.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE: İş bu hayvanların alınıb kullanılması redif taburlarının silah altına alınmasıyla meşrut olunub devletçe gŕrũlecek lũzum ve ehemmiyete mũstened olacak mezkuru hayvanlar talep vuk'u bulduğu anda ashabi tarafından i'tâ olunacağı gibi alınacak hayvanların ashabının mũddet-i redifesi içinde yine i'âde olunub olunmaması devletin yed-i ihtiyārında bulunacak ve i'âde olunacak hayvan her şahsın kendi hayvanı olmak lazım gelme-yib hayvanı alınan şahsi ale'l-ıtlak i'âde olunan hayvanı rediflik mũddeti içinde beslemeye medyun olacaktır ve fakat alınan hayvanın yerine tekrar hayvan tedarikinden ashabi mu'af tutulacaktır O mũddet-i redifesi mũnkazi olmaksızın vefât edenlerin hayvanları varsa sene-i aid olub idare-i askeriye tarafından mũdahale olunmayacaktır.

OTUZ ALTINCI MADDE: Kendisine bedel olarak ũsulu vechile hayvan beslemek yalnız rediflik mũddetinde silah altına alınmağa iskât edecek ve bŕyle hayvan besleyeceklerin yine behr-i sene icra olunacak t'alim zamanında tabur merkezlerinde bulunarak t'alim eylemesi lazım gelecektir.

OTUZ YEDİNCİ MADDE: Bahr-i redif taburu merkezinde bulunacak zabitanı nezaret ve tabur kâtibi ma'rifetiyle defter tutulacak ve hayvan beslemek isteyenlerin kũnye ve isimleri ve beslenilecek hayvanların ta'yin kılınacak baytar zabitanı ma'rifetiyle mu'ayeneleri bi'l-icra kabule şayan idiki tebeyyũn eylediği halde Asâkir-i şahane Sũvari ve topçu hayvanatına mahsus damga ile damgalanub ton ve boyları mezkur deftere kayd kılınacak ve damgalanmış hayvanlar şayed nezdinde telef olacak olur ise ashabi yerlerine hemen diğerlerini tedarik ile mu'ayene ve damga kayd ũsulunũ işâ etdirmeye borçlu bulunacak ve taburun bũyũk zabiti ma'rifetiyle aralıkda yũkleme ũsulũ bi'l-ifâ hayvanı nezdinde sakat ve telef olubda yerlerine diğerlerini tedârik etmeyenler mesũl tutulacaktır.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE : Mar'ü-l-beyan efrad-ı redifenin kendi yerlerine bedd olarak mübaya edecekleri hayvanatın dört beş yaşında olması meşrut olub ma-dun ü mâ-fevki sinlerde olanlar kabul olunmayacaktır tırnağından cüdâğuna kadar a'mudan ölçülmek şartıyla boyları dahi bir metru kırk santimetru den aşağı olmayacak göğüsleri küçük deve döşlü ve kolan yatağı dar veorak sigerli olmayacağı gibi yaprak tırnaklı dahi olmayacaktır.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE: Bu hayvanatların birer bellemesiyle zincirli birer yuları ve ayaklarında na'lları mükemmel ve mevcûd olacaktır.

KIRKINCI MADDE: Hayvanat-ı nezdlerinde telef veyahud sakat olan efrad-ı redife nihayet iki mah zarfında yerine şurutuna mutabık ve matlube muvafık hayvan tedarikine mecbur olacak ve bina'en-aleyh şu iki mahın hitamından evvel tabur-ı silah altına alınır ise sakat veya telef olan hayvanatının yerine hayvan i'tâ edeceğini kuya temin eylediği halde kendisi silah altına alınmayı fakat müddet-i mezkure geçibde telef veyahud sakat olan hayvanın yerine hayvan tedarik edemediği sürette ya bedel-i şahsi i'tâsıyla veya bi'z-zat ifâyı hizmet eylemek üzere silah altına alınacaktır.

KIRK BİRİNCİ MADDE: İş bu hayvanatın tedarigi her şahsın hizmet-i fiiliyesine mükabil bir keyfiyet olduğundan efrad-ı redifenin hayvanatlarının yekdiğerleriyle mübadelesi kat'en caiz olmayacaktır bina'en-aleyh devletce görülen lüzum üzerine efrad-ı redife silah altına alınmak lüzum geldikde veyahud efrad-ı redifeden hayvan istenildiği zamanlarda hayvan defterinde mukayyed olmayan bir adam diğerrinin hayvanını aliverir veyahud mu'ayenede diğerrinin hayvanını kendi hayvanımdır diye irae eyler ise bunlar ve bu sürette sahte olarak irae etmek için hayvanını bilerek diğerrine verilir ve birde silk-i müstahfaza nakl edecekleri vakit hayvanını diğerr hayvanlarla mübadele eyleyenler olur ise onlar zecren ve mücazaten altı ay redif deboylarının hizmet-i muhafazasında istihdam olunurlar ve böyle mübadele olunan hayvanlar dahi yine sahiblerine red ve iade kılınarak aslını celb edilir ve bu vechile sahte hayvan i'tâsı bir vech-i muharrer efrad-ı redifenin silah altına da'vet olduğu sırada vuk'u bulur ise buna mücaseret edenler yine silah altına alınıb deboylarda edecekleri altı ay hizmet-i zecreye taburlarının memleketlerine i'adesinden sonraya bırakılır.

KIRK İKİNCİ MADDE: Efrad-ı redifenin tedarik ettikleri hayvanat çürük ve sakat olubda tebdili lazım geldiği halde tabur-ı meclisi ma'rifetiyle bi'l mu'ayene sağrısına (S) damgası vurulacaktır böyle (S) damgası vurulmayan hayvanatın satılması ca'iz olmayacağından satanlar olur ise yerlerine der-akib diğerleri tedarik etdirilmekle beraber haklarında askerî cezâ Kanunnâme-i Hümayununun yüz elli ikinci maddesi mucibince mücazat-ı icra olunacağı gibi onlar haklarında dahi Kanunnâme-i mezkurun yüz elli dokuzuncu bendi mucibince cezâ edilecektir.

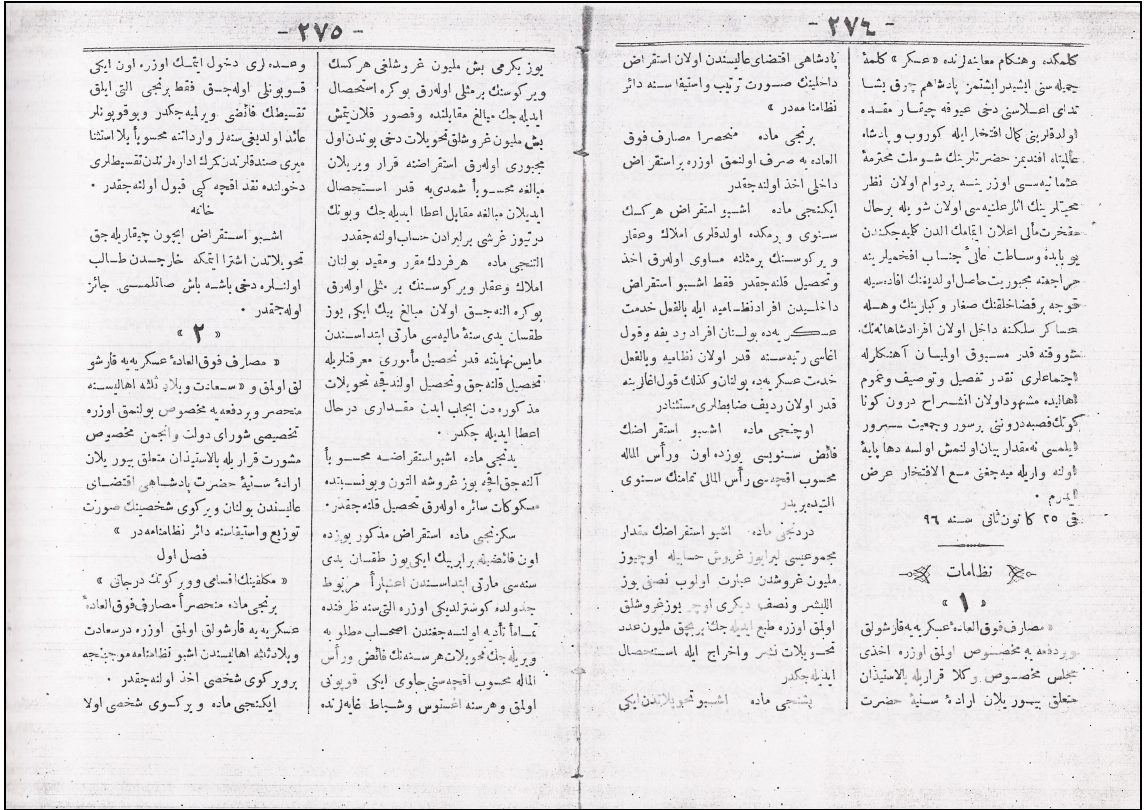
KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE: Hayvan verecek efrad-ı redife hayvanlarını mutlaka tabur merkezlerine götürüb anifen beyan olunduğu vechile tabur zabitanı ma'rifetiyle baytarlara veyahud sa'ir erbab-ı vukufe mu'ayene etdirecek ve hayvanı şayan kabul ise tabur zabitanı tarafından sağrılarının sağ taraflarına hayvan tedarik eden adamın birbiri altında olarak tabur ve bölüğü numarası sol taraflarına dahi hayvan tedarik ve ira'e eden adamın kur'a numarası vurulacak ve sahibinin künyesi ve hayvanın ton ve eşgâl ve numarası defter-i mahsusuna kayd olunduktan bilade beyan olunduğu vechile damgalandıktan sonra ol adamın kendisiyle kur'a numarasını ve hayvanın dahi ton ve eşgalini mübin derhal üç kıt'a pusulası terkim ile alay ve bölük merkezlerinde olan defterlere dahi kayd olunmak üzere pusulalardan birisi tabur merkezinden bölük merkezine ve diğer alay merkezlerine irsal kılınacağı gibi diğeri dahi taburun büyük zabiti tarafından memhûr olduğu halde hayvan tedarik eden neferin eline verilecektir ve bu defterlerin birer sûretleri her dört mahda bir kere takdim olunacak vuku'at defteri sırasında ordu merkezine irsal ve takdim kılınacaktır.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE: Görünen lüzum üzerine iş bu hayvanlar ashabından alınıb biraz vakit kullanıldıktan sonra yine i'ade olunubda i'ade olunan hayvan asıl sahibine düşmez ise bu halde iş bu ta'limatın otuz beşinci maddesinde beyan olunan teşvişi olmamak için hayvanat-ı mezkurenin ol ki damgalarına itibar olunmayıb i'ade olunduıkları vakit yeniden damgalanmaları ve defterlerin ona göre tanzimi lazım gelir

KIRK BEŞİNCİ MADDE: İş bu ta'limatın otuz yedinci maddesinde gösterildiği vechile taburun büyük zabiti ma'rifetiyle aralıkda yükleme üsulü bi'l-icra hayvanatı nezdinde sakat ve telef olanlar yerlerine diğerleri tedarik etmeğe mecbur olacağı gibi

bölük zabitanı ma'rifetiyle dahi her bir bölüğün da'iresinde bulunan efrad-ı redifenin tedarik etmiş oldukları hayvanlar mu'ayene ve kayıtlarıyla tatbik olunacaktır.

Fi 26 Safer Sene 980 Fi 15 Kanun-i Sani Sene 96

یوز بکری بش ملیون غروشانی هرکس
 ویرکوسنک برملی اولهوق بوکره استحصال
 ایله چک مبالغ مقابلته وقصور فلان پیش
 بیض ملیون غروشانی خوبلات دخی یوندن اول
 مجبوری اولهوق استقراضه قرار ویربلان
 مبالغه محسوباً شدیدی به قدر استحصال
 ایبلان مبالغه مقابل اعطای ایله چک و یونک
 درتیوز غرضی بریرادن حساب اوله چقدر
 انتیجی ماده هر فردک مقرر و مقید یونان
 املاک و عمار ویرکوسنک بر ملی اولهوق
 بوکره الیه چسق اولان مبالغ بیک ایکی یوز
 طقسان بدی سنه مالیه سی ماری اینداسندن
 مایس نه پانته قدر تحصیل ماوری معرفتله
 تحصیل قله چق و تحصیل اولدنجه خوبلات
 مذکورده من ایجاب این مقدار ی درحال
 اعطای ایله چک
 بدیجی ماده اشبو استقراضه محسوباً
 آله چق ایچه یوز غروشه اتون و یونسینده
 مسکولک سائره اولهوق تحصیل قله چقدر
 سکرینجی ماده استقراض مذکور یوزده
 اون قانظیه بر ایریک ایکی یوز طقسان بدی
 سنه سی ماری اینداسندن اعتباراً هر یوز
 چنولده کوسترلیدی اوزره اتی سنه طر فده
 تماماً بانه اولسه چندن اصحاب مملو به
 ویرله چک خوبلات هر سنه تک قانظ وراس
 الله محسوب اچمه سی جاوی ایکی قویونی
 اولی و هر سنه اغشوس و شباط غایزنده

و صدده ری دشول ایچک اوزره اون ایچی
 قویونی اوله چسق فقط برنجی اتی ایلیق
 تقسیمک قانظی ویرله چکدر و یوقویونلر
 عائد اولدینی سنه وارداتنه محسوباً بلا امتنا
 میری سنه قلدن کیک ادا درلندن تقسیملری
 دخولنده نقد اچمه کی قبول اوله چقدر
 خانه
 اشبو استقراض ایچون چتارله چق
 خوبلاتدن اثرا ایچک خلر چسندن طسالب
 اولساره دخی باشه باش صالحه سی جائز
 اوله چقدر
 « ۲ »
 « مصارف فوق العاده عسکر به قارشو
 لوق اولوق و « سعادت و بلا ناله اهانیه
 منحصر و بردعه به مخصوص یونلق اوزره
 تخصیصی شورای دولت و انجمن مخصوص
 مشورت قرار یله بالاسندان متعلق بیور یلان
 اراده سنیه حضرت پادشاهی اقتضای
 عالیسندن یونان ویرکوی شخصیتک صورت
 توزیع و استیفاسته دایر نظامنامه در »
 فصل اول
 « مکلفینک انسانی و ویرکوتک درجانی »
 برنجی ماده منحصرأ مصارف فوق العاده
 عسکر به به قارشو لوق اوزره در سعادت
 و بلا ناله اهانیه اشبو نظامنامه و چیچه
 پرورکوی شخصی اخذ اوله چقدر
 ایکنجی ماده ویرکوی شخصی اولا

کلمه و هنگام معاینه زنده « عسکر » کلمه
 جمله سن اشبو ایشتمز پادشاه چرق بشا
 ندای اصلاحی دخی عیوه چتار مقدمه
 اولدق برنجی کمال اختیار ایله کوروب و انشا
 عالیته افندیمن حضرت نریک شوملت محترمه
 عثمانیه سی اوزر بنده دروام اولان نظر
 محیرتک الی اعلیه سی اولان شو بله رحال
 مدفخرت مالی اعلان ایامک الدن کله چکندن
 یو باده و ساسط عالی جناب اخچولر بنه
 حراجهت مجبورت حاصل اولدینک افاده سبه
 حوجه برضا خلقک صفار و کباریک و هسله
 حسا کر سلکته داخل اولان افراد شاهانمک
 شووقته قدر مسیوق اولسان آهنگاره
 اجتماعلری قدر تفصیل و توصیف و محرم
 اهانیه مشهور اولان انشراح درون کوتا
 کولک فصبه درونی برسر و جمعیت سرور
 ایلمی به مقدار بیان اولنمش اولسه ده پایله
 اوله و اربله میه چق مع الاختیار عرض
 ایتم
 قی ۲۵ کا یونانی سنه ۹۶

در دخیجی ماده اشبو استقراضک مقدار
 بجموعه سی بر یوز غروش حجابله اوچ یوز
 ملیون غروشندن عیارت اولوب نصی یوز
 الیش و نصف دیگر ی اوچ یوز غروش
 اولوق اوزره طبع ایله چک برنجی طلون عدد
 خوبلات نسر و اخراج ایله استحصال
 ایله چکدر
 برنجی ماده اشبو قویونلر ایکی
 نظامنامه در
 « ۱ »
 « مصارف فوق العاده عسکر به قارشو لوق
 رده به مخصوص اولوق اوزره اخذی
 مجلس مخصوص و کلا قرار یله بالاسندان
 متعلق بیور یلان اراده سنیه حضرت

Ek 6/1. Nizamat'in orijinal metni

در سعادت و بلاد نهد ده بولان چوك كوچك كافه مامورين و مستخدمين به الترك متقاعد زندن تا باغبانان به قاي تجارت اطلاق اولانلاردن تا انان حرف و صنایع اصنافدن راداه بومه ايله ايشليان عهله و بومه مقابله اجرت و معاش الان خدمه دن استحصال اولدوچقدر .

اوچنجي ماده عسكار بره و بحره وضبطيه تفرائق و كوچك ضابطاني ايله ميرالايير مستننا اولاق اوزره درسمانده بولان اوا و تريق ايله مشيران و بر كوي شخصي ايله مكلفدر متعاضدين عسكار به دن عليل و سقط اولانلر و يكيانتي ريشه سي ايله ايدن اشاني ريشه اردن متقاعد بولسانلر مستاد .

درديجي ماده و بر كوي شخصي نفوس ذكوره مخصوص اولسوب بكرى باستاندن اشاني اولانلر مستانار .

بشنجي ماده مامورين ريشه مين و متعاضدين و بر كوي شخصي ماساشلر تنك عشري متسداري اوله چق و تجارت و اغنياسان بش و استاذدن اوج و عهله و خدمه دن بر عدد سيم مجيدي و بر كو الهجقدر .

ايكنجي فصل « اصول تحصيل »

النجي ماده و بر كوي شخصي هيچ بر مطاوبه محسوب ايلسانلك اوزره و سيم مجيدي اوج طوق غروش اعتبار ايله اي اي مذكوره تصدداً و تماماً تحصيل اولنجه چق

و مدت سذ كوره اشيو نظامه تنك نشر و اعلاقي تاريخندن اون كون چكيدكن صكره منبر طوليله چقدر .

يدنجي ماده و كلاي دوانندن بدأ ايله اوج ينك غروعه قدر ماش الانلر برنجي و ايدن ينلر اي بوز غروشه قدر مؤلف اولانلر ايكنجي و معاشي اولقما ردن اشاني بولانلر اوچنجي صنف اعتبار ايله چك و عسكار نظامه وضبطيه ضابطان و امر اسندن مكلف اولنلر ايله على الاطلاق متعاضدين خي بولنجه توفيقاً اوج صنفه تقسيم قله چقدر .

سكزنجي ماده تجار و اغنيا طاني برنجي و طابريقه و نمازه و دكاب كي معين بر افانكاهه اجرائي صنعت و اخذوا اعطالدين اصناف ايكنجي و افانكاهي اولوبده سيار اوله رق اليشش بريش ايلنلر ايله قايجي و عربيجي و جمال و نيسيركي اجرت معينه بومه الان و يا خود بومه مقابله معاشله خدمتكارلق ايلسانلر دخي اوچنجي صنفندن معدوددر .

طوقوننجي ماده برنجي صنفه داخل اولان ارباب معاشات ايله تجارت و اغنيا طاني و بر كوي شخصي برنجي الننجي ماده و بحره اشيو نظامه تنك نشرندن اون كون صكره باعلاق اوزره نهايت اون بش كون طرفنده دفعه و ايكنجي صنف باخاند، بولسان ارباب معاش و اصناف دخي بر ايله ايكي نسيب طايه

و اوچنجي صنفندن اولان معاشات اصحابي ايله سيار اصناف و عهله و خدمه دخي ايكي ايله درت نسيب طايه نهدا تايه به مجبوردرل .

اوچنجي ماده ماده سابقه و جهميله ترتيب اولدوچق تقريظلر منساوي اوله چقدر مثلا بر عدد سيم مجيدي و بر كوي اولان شخص هراون بش كونده بر چارچك مجيدي اعطاليله ايكي ايله و بر كوي اوده چكدر .

اون برنجي ماده و بر كوي شخصي ايچون و بر كوي امانتي طرفندن قويايقي و مطبوع تذكارل تنظيم اولدوچقدر . اشيو تذكارل صنوف ثلثه كوره اوج رنگلي ياييله چق و مقسط و بر كويك تذكارل زنده تقسيطنانلري و زمان تاديلري بشقه بشقه تعين قله چقدر .

اون ايكنجي ماده مامورين و مستخدمينك و بر كوي شخصي منسوب اولدوچق دوائر نظاري طرفندن و اغنيا و تجارت و بر كوي ربه متعاضدين و صنوف ساثره و بر كوي دخي در سعادت املاك و بر كوي سته مامور اولان دوائر تحصيله جايندن خزنيسه دولت نانه تحصيل ايله چكدر .

اون اوچنجي ماده هر نظارت كندو سسته منسوب ارباب معاشندن يدنجي ماده ده محرر قاعده ايله كوره صنوف ثلثه اوزره الهجق و بر كويك دفترين در حال تنظيم و اكا توفيقاً لازم كسان و بر كوي تذكارلرين

و بر كوي امانتندن طلب ايله چك و و بر كوي امانتي دخي تذكار ملطوره بي ذمت قيديله ارسال ايله چكدر . بو تذكارلر موجب نجه هر كون وقوع بوله چق تحصيلات نظارتلر جاينندن طوغريجه دائره عسكار به تسليم و تذكارلر اصحابه اعطا اولنوب قوچانلر دائره عسكار بهنك متبوض مستدله بر اير و بر كوي امانته اعاده ايله چكدر .

اون درديجي ماده هر دائره بسنديه كسو حدودي داخنده مشيم تجار و اصناف و عهله و خدمه تنك كختدا اولونجه دري طرفلرندن مصدق اولاق اوزره نظامه تنك نشرندن اعتباراً اون كون طرفنده اسماي دفترين حاضر ليوب تحصيل مامور ريشه اعطاليله چك و بوي دفترلر و بر كوي شخصي تحصيلاتنه اساس اوله چقدر .

اون بشنجي ماده هر دائره بلديه داخنده املاك و عقار و يا خود اسهام و مطامه كبي ثروت زايد سيله نيش ايدن اغنياسنك محلات ائمه و مختار اق ايله متسبر و مؤتوق اهاليدن اوج ذاتك مهرزله مصدق اوله رق بشقه چه دفترلي تنظيم اولدوچق و اغنيا و بر كوي بوي دفترله اسماي محرر اولنر دن الهجقدر .

اون الننجي ماده هر نظارت كندو سسته منسوب متعاضدينك اسماي سيني و مقيدار معاشلرين و افانكاهلرين مين بر دفتر باهرق

Ek 6/2. Nizamat'in orijinal metni

- ۲۷۸ -

جمله سنی بردن وقتی حصول ایتمکسزین
تحصیل ایچون معامله جبریه اجراسی
منوعدر .

یکرمی برنجی ماده نفوس مکلفی
کتم این هرکیم اولورسه اولسون قانوناً
مستحق مجازات اولور .

یکرمی ایکنجی ماده ویرکوی شخصی
بی اعطایه مخالفت کومسترنلرک بورجلری
تحصیل املاک نظامنامه سنه توفیقاً تحصیل
واستیفای قنور .

یکرمی اوچنجی ماده ویرکوی شخصی
هرتباتندن استحصالی اولنسان مبالغت ختام
تحصیلاتده محل صرفتی . بین دفتری اعلان
اوله جقدر .

یکرمی دردنجی ماده مالیه نظارتی
اشبو نظامنامه ننگ اجراسنه مأموردر .
قی غره را ۲۹۸۱ وفی ۲۰ کائون ثانی سنه ۹۶

جزو غیر رسمی

احمال احوال

شمدیکی حاده ارباب دقت دربات علیه
ایله بونالک تدارکات حریمه متقابله لرینه احاله
نظر احمیت ایدوب محاربه ننگ ابلیک باطلایه جق .

شهر امانته کوندره جک و امانت دخی بونلری
دوائر بلدییه تبلیغ ایلیه جکدر .

اون یدنجی ماده هیچ بردائرة بلدییه
حسوب اولیوب سبار اولهرق آیش ویریش
ایدن وصنعتنه کوره شهر امانتندن تذکره
ویریلان اصناف و جمله ننگ دفتری امانت
طرفندن تنظیم و املاک ویرکوسنگ تحصیل
هرکزی معرفتیه ویرکوی شخصیلری استیفا
قلنه جقدر .

اون سکرنجی ماده کرک شهر امانتی
و کرک دوائر بلدییه جاننسدن مواد سابقه
موجنبه پایله جق دفتزلره کوره لازم کلان
ویرکوی تذکره لری تحصیل مأمورلرینک طلبیه
ویرکوی امانتندن ذمت قیدیه اعطای اولنه
رق هرکون وقوعه جق تحصیلات
طوغریجه دائره محسکریه به تسلیم قلنه جق
و ویرکوسنی اودیان هر شخصک تذکره سی
کنسدویدینه اعطای اولنسه جق کبی تذکره
رک قوجانلری دخی ویرکوی امانته اعاده
ایدیله جکدر .

اون طقسونجی ماده ویرکوی
شخصینک تحصیلاتنده شهر امانتی ودوائر
بلدییه طرفلرین تحصیل مأمورلرینه معاونت
کامله اجرا قلنه جقدر .

یکرمنجی ماده مقسطاً انسه جق
ویرکولرک دفعه امتیاسنی مکلفینک اختیار
واززوسیه جائز اوله بیلور ایچق تقاسیطک

EK 7

NİZAMAT

Nizamât “Masarîf-i fevk alade-i askeriyeye karşılık ve bir defaya mahsus olmak üzere âhzâ-ı meclis-i mahsus vükela kararıyla bi’l-istizân müteallik buyurulan irade-i seniyye hazret-i padişahi iktizayı aliyesinden olan istikraz dahilinin sûret-i tertib istifasına dair nizamnamedir.”

Birinci Madde : Munhasıra masarîf-i fevk –al –adeye sarf olunmak üzere bir istikraz dahili ahz olunacaktır.

İkinci Madde : İş bu istikraz herkes senevi vermekte oldukları emlak akâr vergisinin bir misline mesavi olarak âhz ve tahsil kılınacaktır fakat iş bu istikraz dahilinden efrad-ı nizamiye ile bi’l-fiil hizmet-i askeriyede bulunan efrad-ı redife ve Kol ağası rütbesine kadar olan nizamiye ve bi’l-fiil hizmet-i askeriyede bulunan kezalik kol ağalarına kadar olan redif zabıtları müstesnadır.

Üçüncü Madde : İş bu istikrazın faiz senevisi yüzde on ve resü’l-male mahsub akçesi resü’l-mâli tamamının senevi altıda biridir.

Dördüncü Madde : İş bu istikrazın miktar-ı mecmuyesi lira yüz guruş hesabıyla üçyüz milyon guruşdan ibaret olup nıfsi yüz ellışer ve nıfsi diğeri üçyüz guruşluk olmak üzere tab’ edilecek bir buçuk milyon aded tahvilat ve ihraç ile istihsal edilecektir.

Beşinci Madde : İş bu tahvilatdan iki yüz yirmi beş milyon guruşluğu herkesin vergisinin bir misli olarak bu kere istihsal eyleyecek mebalîğ mükabilinde ve küsur-ı kalan yetmiş beş milyon guruşluk tahvilat dahi bundan evvel mecburi olarak istikrazına karar verilen mebalîğ mahsuben şimdîye kadar istihsal edilen mebalîğ mükabil itâ edilecek ve bunun dört yüz guruşu bir liradan hesap olunacaktır.

Altıncı Madde : Her ferdin mukarar ve mukayyed bulunan emlak ve akâr vergisinin bir misli olarak bu kere alınacak olan mebalîğ bin iki yüz doksan iki sene-i maliyesi martı ibtidasından mayıs nihayetine kadar tahsil memuru marifetleriyle tahsil

kılınacak ve tahsil olundukca tahvilat-ı mezkureden icab eden miktarı dahil ita edilecektir.

Yedinci Madde : İş bu istikraza mahsuben alınacak akçe yüz guruşa altun ve bu nisbetde meskukat saire olarak tahsil kılınacaktır.

Sekizinci Madde : İstikraz-ı mezkur yüzde on faiziyle beraber bin iki yüz doksan yedisenesi martı ibtidasından itibaren merbut cetvelde gösterildiği gibi altı sene zarfında tamamen te'diye olunacağından ahab-ı matlube verilecek tahvilat her senenin faiz resü'l-male mahsub akçesini havi aynı kuponu almak ve her sene ağustos ve şubat gayelerinde vadeleri duhul etmek üzere on iki kuponlu olacak fakat birinci altı aylık taksidin faizi verilmeyecektir ve bu kuponlar aid olduğu seneler varidatına mahsuben bila-istisna mirî sandıklarından gerek idarelerinden taksitleri duhulünde nakid akçe gibi kabul olunacaktır.

HATİME

İş bu istikraz için çıkarılacak tahvilatın iştirâ etmeğe haricden talib olanlara dahi başa baş satılması caiz olacaktır.

“2”

“Masarif-i fevk-al-ade-i askeriyye karşılık olmak <<saadet ve bilad-ı selase ahalisine munhasır ve bir defaya mahsus bulunmak üzere tahsisi şurayı devlet ve encümen-i mahsus meşveret kararıyla bi'l-istizan müteallik buyurulan irade-i seniyye hazret-i padişahî iktizayı alisinden bulunan vergiyi şahsinin süret-i tevzi istifasına dair nizamnamedir.>>

“FASL-I EVVEL”

“Mükellefinin Aksamı ve Verginin Derecatı”

Birinci Madde : Münhasıran masarif-i fevk-al-ade-i askeriyye ye karşılık olmak üzere der-saadet ve bilad-ı selase ahalisinden iş bu nizamname mucibince bir vergiyi şahsi ahz olunacaktır.

İkinci Madde : Vergiyi şahsi evvela der-saadet ve bilad-ı selasede bulunan büyük küçük kaffe-i memureyn ve müstahdemin bile anların mütekaidlerinden saniyen ağniyan ile kanunen tüccar itlak olunanlardan salisen hiref ve sanayi esnafından rabian yevmiye ile işleyen amele ve yevmiye mukabili ücret ve maaş alan hademedden istihsal olunacaktır.

Üçüncü Madde :Asakir-i Berriye ve Bahriye ve Zabtiye neferatı ve küçük zabitanı ile Miralaylar müstesna olmak üzere der-saadetde bulunan liva ve ferik ile müşiran vergiyi şahsi ile mükellefdir mütekaiden askeriyeden alil ve sakat olanlar ve binbaşı rütbesi ile ondan aşağı rütbelerden mütekaid bulunanlar müstesnadır.

Dördüncü Madde :Vergiyi şahsi nüfus-ı zükure mahsus olub yirmi yaşından aşağı olanlar müstesnadır.

Beşinci Madde : Memureyn ve müstahdemin ve mütekaidenin vergiyi şahsileri maaşlarının öşrü miktarı olacak ve tüccar ağniyadan beş ve esnafdan üç ve amele ve hademedden bir aded sim mecidi vergi alınacaktır.

“İKİNCİ FASIL”

“Usul-ü Tahsil”

Altıncı Madde : Vergiyi şahsi hiçbir matlube-i mahsub edilmemek üzere ve sim mecidi on dokuz guruş itibariyle iki ay müddetde nakden ve tamamen tahsil olunacak ve müddet-i mezkure iş bu nizamnamenin neşr ve ilanı tarihinden on gün geçdikden sonra muteber tutulacaktır.

Yedinci Madde : Vükelayı devletden beda ile üç bin guruşa kadar maaş alanlar birinci ve andan bin iki yüz guruşa kadar muvazzaf olanlar ikinci ve maaşı ol miktardan aşağı bulunanlar üçüncü sınıf itibar edilecek ve asakir-i nizamiye ve zabtiye-i zabitan ve ümerasından mükellef olanlar ile ale-l-ıtlak mütekaidin hayy bu nisbete tevfikan üç sınıfa taksim kılınacaktır.

Sekizinci Madde : Tüccar ve ağniyan takımı birinci ve fabrika ve mağaza ve dükkan sahibi gibi mu'in bir ikametgahda icrayı zanat ve ahz ve ita eden esnaf ikinci ve ikametgahı olmayıbda seyyar olarak alış veriş edenler ile kayıkcı ve arabacı ve hamal ve rencber gibi ücret mu'ine ve yevmiye alan veya hud yevmiye mukabili maaşla hizmetkarlık eyleyenler dahi üçüncü sınıftan ma'duddur.

Dokuzuncu Madde : Birinci sınıfa dahil olan erbab ma'aşat ile tüccar ve ağniya takımı vergiyi şahsilerini altıncı madde mucibince iş bu nizamnamenin neşrinden on gün sonra başlamak üzere nihayet on beş gün zarfında def'aten ve ikinci sınıf dahilinde bulunan erbab-ı maaş ve esnaf dahi bir ayda iki taksit ile ve üçüncü sınıftan olan maşat eshabı ile sair esnaf ve amele ve hademe dahi iki ay dört taksitle nakd-i itadiyeye mecburdur.

Onuncu Madde : Madde-i sabıka vech ile tertib olunacak taksitler mütesavi olacaktır mesela bir aded sim mecdi vergisi olan şahsı her on beş günde birer çar yek mecdi itasıyla iki ay vergisini ödeyecektir.

On Birinci Madde : Vergiyi şahsi için vergi emaneti tarafından kubanlı ve matbu'u mezkureler tanzim olunacaktır iş bu tezkereler sınıf-ı selaseye göre üç renkli yapılacak ve maksat vergilerin tezkerelerinde taksit haneleri ve zaman-ı tediyeleri başka başka ta'yin kılınacaktır.

On İkinci Madde : Memureyn ve mustahdeminin vergiyi şahsileri mensub oldukları deva'ir-i nazarı tarafından ve ağniya ve tüccar vergileriyle mütekaidin ve sınıf-ı saire vergileri dahi der-saadet emlâk vergisine memur olan deva'ir-i tahsiliye canibinden hazine-i devlet namına tahsil edilecektir.

On Üçüncü Madde : Her nezaret kendisine mensub erbab-ı maaşdan yedinci maddede muharrir kaideye göre sınıf-ı selase üzere alınacak verginin defterini derhal tanzim ve ika tevfi ken lazım gelen vergi tezkerelerini vergi emanetinden talep eyleyecek ve vergi emaneti dahi tezaklir-i matlubeyi zimmet kaydıyla irsal edecektir bu tezkereler mucibince her gün vuku bulacak tahsilat-ı nezaretler canibinden doğruca daireyi askeriyeye teslim ve tezkereler ashabına ita olunub kaçanlar daireyi askeriyenin makbuz-ı senediyle beraber vergi emanetine iade edilecektir.

On Dördüncü Madde : Her da'ireyi beldeye kendi hududu dahilinde mukim-i tüccar ve esnaf ve amele ve hademenin kethûda ve loncaları taraflarından musaddak olmak üzere nizamnamenin neşrinden itibaren on zarfında esami defterlerini hazırlayıp tahsil memurlarını ita edecek bu defterleri vergiyi şahsi tahsilatına esas olacaktır.

On Beşinci Madde : Her da'ire-i belediye dahilinde emlak ve akâr veyahud esham-ı mukâta'a gibi servet-i zatiyesiyle ta'ayyüş eden ağniyanın mahallat-ı e'imme ve muhtarını ile muteber-i mevsuk ahaliden üç zatın mihrleriyle müsaddak olarak başkaca defterleri tanzim olacak ağniya vergisi bu defterlerde esamisi muharrer olanlardan alacaktır.

On Altıncı Madde : Her nezaret kendisine mensub muteka'idinin esamisini ve mikdar-ı maaşlarını ve ikametgahlarını mübin bir defter yaparak şehir-i emanetine gönderecek ve emanet dahi bunları deva'ir-i belediyeye tebliğ eyleyecektir.

On Yedinci Madde : Hiçbir da'ireyi belediyeye mensub olmayıp sair olarak alış veriş eden ve san'atına göre şehir-i emanetinden tezkire verilen esnaf ve amelenin defterleri emanet tarafından tanzim ve emlak vergisinin tahsil merkezi ma'rifetiyle vergiyi şahsileri istifa kılınacaktır.

On Sekizinci Madde : Gerek şehir-i emaneti ve gerek da'ire-i belediye canibinden mevad-ı sabıka mucibince yapılacak defterlere göre lazım gelen vergi tezkereleri tahsil memurlarının talebiyle vergi emanetinin zimmet kaydıyla ita olunarak her gün vuk'u bulacak tahsilatı doğruca Da'ire-yi Askeriyeye teslim kılınacak ve vergisini ödeyen her şahsın tezkeresi kendi yedine ita olunacağı gibi tezkerelerin koçanları dahi vergi emanetine i'ade edilecektir.

On Dokuzuncu Madde : Vergi-yi şahsinin tahsilatından şehir-i emaneti ve deva'ir-i belediye taraflarından tahsil memurlarına mu'avenet-i kamile icra kılınacaktır.

Yirminci Madde : Mukassatan alınacak vergilerin def'aten istifası mükellefinin ihtiyar ve arzusuyla caiz olabilir ancak tekasitin cümlesini birden vakt-i hulul etmeksizin tahsil için mu'amele-i cebriye-i icrası memnudur.

Yirmi Birinci Madde : Nüfus-ı mükellefini ketm eden her kim olursa olsun kanunen müstehakk-ı mücazat olur.

Yirmi İkinci Madde : Vergiyi şahsiyi itada muhalefet gösterenlerin borcları tahsil emlâk nizamnamesine tevfikân tahsil ve istifa kılınır.

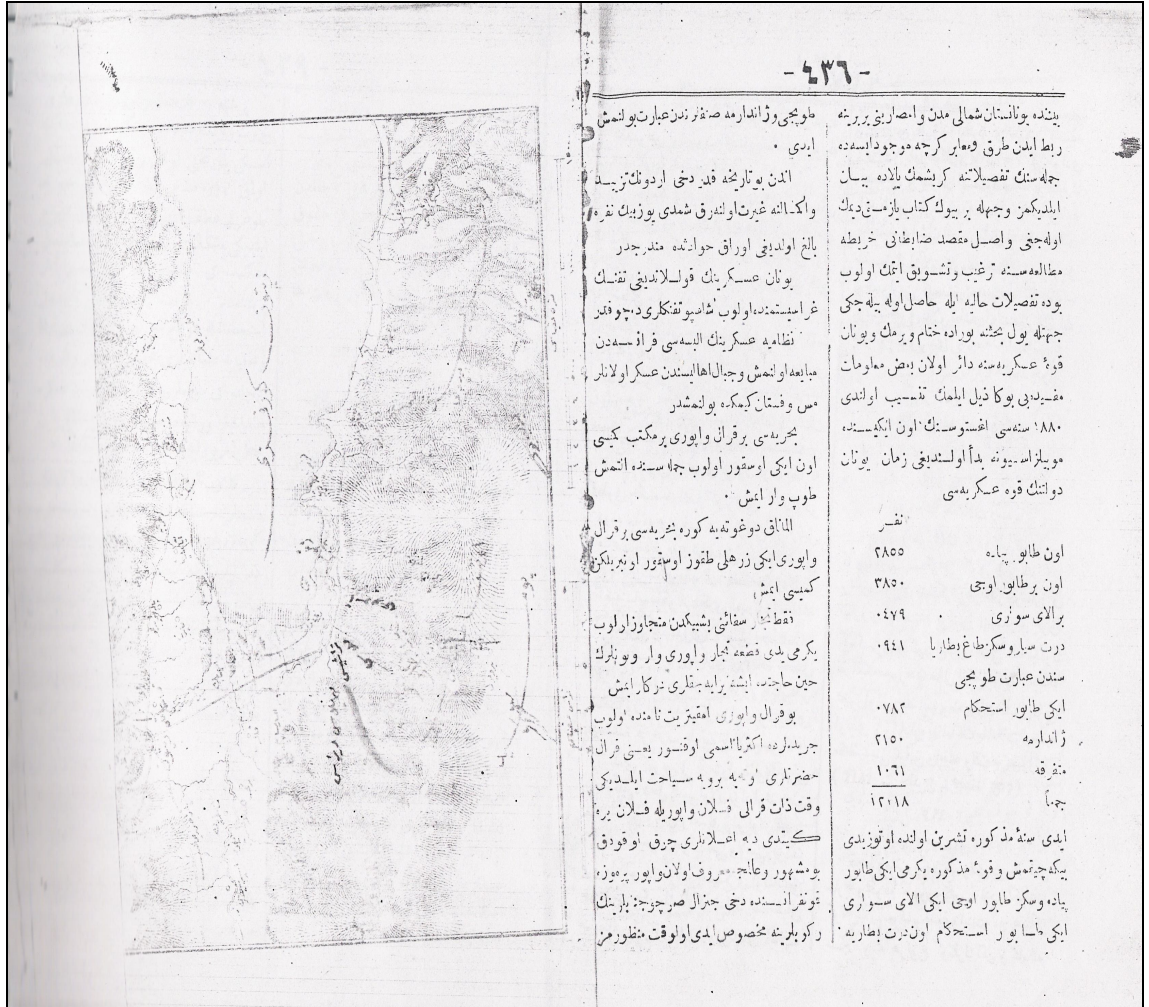
Yirmi Üçüncü Madde : Vergiyi şahsi mürettebatından istihsal olunan mebalîğın hitam-ı tahsilatda mahal-i sarfını mübin defteri ilan olunacaktır.

Yirmi Dördüncü Madde : Maliye nezareti iş bu nizamnamenin icrasına memurdur.

Fi gurer 1892 Fi Kanun-ı Sani sene

Ek 8. Karadağ Haritası (1/20.000 Ölçekli Bir Keşif Haritasıdır.)

Ek 9. Yunanistan Haritası ile Yunan Ordusundaki askeri birlik sayıları

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Alper YILDIRIM

Doğum Yeri ve Tarihi : Aydın 1973

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ankara Üniversitesi, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi,
Tarih Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Tarih Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Milli Eğitim Bakanlığı

İletişim

e-posta Adresi : alper_nukhet@hotmail.com